

SNIŽOVÁNÍ ADMINISTRATIVNÍ ZÁTĚŽE PODNIKATELŮ - STUDIE SOUČASNÉHO STAVU

Analýza zpracovaná v rámci projektu „Udržitelnost sociálního dialogu v ČR – rozvoj kvality služeb zástupců zaměstnavatelů“, reg. č. CZ.1.04/1.1.01/02.00012. Projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu České republiky.

Zadavatel: Svaz průmyslu a dopravy ČR
Zpracovatel: Bohemia Trade Management, s. r. o.

únor 2013

OBSAH:	Strana
1. Úvodní vymezení problému (co je administrativní zátěž)	3
1.1 Struktura analýzy	4
1.2 Pojem „administrativní zátěž“ v užším slova smyslu	5
1.3 Pojem „administrativní zátěž“ v širším slova smyslu	6
2. Zhodnocení současné situace administrativní zátěže podnikatelů	7
2.1 Výchozí poznatky pro zhodnocení současné situace administrativní zátěže	8
2.2 Nekvalitní právní úprava jako překážka snižování administrativní zátěže	9
2.2.1 Předpoklady kvalitní právní úpravy a její hlavní nedostatky	11
2.3 Hodnocení současné situace očima podnikatelů	16
2.4 Shrnutí	17
3. Současná situace ve snižování administrativní zátěže podnikatelů (jakým způsobem je přístupováno k hodnocení administrativní zátěže ze strany státních orgánů a vlády)	18
3.1 Nástroje zjednodušování regulace	18
3.2 Hodnocení dopadů regulace RIA	20
3.3 Shrnutí	27
4. Důvody regulace a zdroje administrativní zátěže	28
4.1 Požadavky evropské legislativy (posouzení směrnic a nařízení pro obchodní společnosti a podnikatele a jejich implementace do právního řádu ČR)	29
4.2 Národní legislativa a rozšiřující uplatňování evropských směrnic a nařízení	36
4.2.1 Povinnost prokázat existenci pracovněprávního vztahu při kontrole na pracovišti	37
4.2.2 Účetní závěrky	38
4.2.3 Společenstevní právo	39
4.2.4 Právo kapitálového trhu	40
4.2.5 Profesionální řídičské průkazy	40
4.2.6 Problematika snižování energetické náročnosti budov	41
4.3 Vlastní legislativa ČR	43
4.3.1 Sankční politika státu	44
4.3.2 Stavební zákon	46
4.3.3 Povinnost zakládat některé dokumenty do obchodního rejstříku	49
4.3.4 Povinné zajištění vstupních lékařských prohlídek ze strany zaměstnavatele	49
4.4 Shrnutí	50
5. Návrhy a doporučení ke snižování administrativní zátěže podnikatelů a zabránění jejímu dalšímu vzniku	52
5.1 Konkrétní doporučení pro snížení administrativní zátěže	53
5.2 Návrh opatření pro zamezení nárůstu administrativní zátěže pro podnikatele při přijímání nových právních předpisů	54
6. Závěr	56
7. Přílohy	61
8. Literatura a dokumenty	76

1. Úvodní vymezení problému (co je administrativní zátěž)

Administrativní zátěž podnikatelů lze označit za negativní faktor, jenž podstatným způsobem ztěžuje fungování podnikatelského sektoru. Podstatná část administrativní zátěže podnikatelů vyplývá z povinností, které jim ukládají právní předpisy. Administrativní zátěž je také jedním z významných negativních jevů provázejících přijímání nových právních předpisů. Lze tedy obecně říci, že administrativní zátěž podnikatelů závisí mimo jiné na kvalitě právních předpisů. Finanční prostředky vynaložené na takovou administrativu jsou pak překážkou provozování a dalšího rozvoje podnikatelské činnosti. Negativní důsledky se pak nutně projevují na základních ekonomických ukazatelích, jakými jsou např. ekonomický růst nebo míra nezaměstnanosti. Menší podnikatelská aktivita znamená také nižší příjmy státního rozpočtu.

Veřejná moc by se tedy měla snažit administrativní zátěž podnikatelů minimalizovat. Snížení administrativní zátěže podnikatelů lze docílit tím, že tato zátěž bude buď v co nejvyšší možné míře odstraněna, nebo přenesena (alespoň zčásti) na orgány veřejné moci. **Vhodnějším způsobem je samozřejmě odstraňování administrativní zátěže jako takové, neboť v případě přenesení povinností do veřejného sektoru hrozí nadměrná zátěž veřejné správy a další byrokratizace procesů důležitých pro provozování podnikatelské činnosti.**

Jedním z nástrojů používaných ke zlepšení kvality právních předpisů je tzv. hodnocení administrativní zátěže.¹ Proces hodnocení administrativní zátěže podnikatelů byl v České republice spuštěn v dubnu roku 2005, na základě usnesení vlády č. 421 ze dne 13. 4. 2005, kterým byly schváleny [Akční plán snižování administrativní zátěže podnikatelů](#) a [Metodika určování velikosti a původu administrativní zátěže podnikatelů](#) (dále též jen „Metodika“).²

Cílem této studie je analyzovat současný stav administrativní zátěže podnikatelů v České republice a navrhnout konkrétní doporučení a opatření, jakým způsobem tuto zátěž snížit a jakým způsobem zabránit jejímu dalšímu nárůstu. Jedná se o první případovou studii, která komplexním způsobem pojímá oblast administrativní zátěže podnikatelů.

¹ Viz <http://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-a-snizovani-administrativni-zateze.aspx>.

² Tamtéž.

1.1 Struktura analýzy

Jako výchozí bod celé analýzy je nezbytné nejprve **definovat pojem** „administrativní zátěž“, a to z toho důvodu, že příliš úzké pojmání termínu „administrativní zátěž“ vede přirozeně k nevhodnému zjednodušování, které pak brání komplexnímu vhledu do problematiky a ve výsledku i zvolení efektivní koncepce, jež bude skutečným řešením problémů, které podnikatele trápí. **Snahou vlády by totiž mělo být skutečné snížení administrativní zátěže podnikatelů, a to bez ohledu na povahu této administrativní zátěže.** Z důvodu úzkého pojmání administrativní zátěže podnikatelů v Metodice proto dále **rozlišujeme** „administrativní zátěž v užším slova smyslu“ a „administrativní zátěž v širším slova smyslu“ (k tomu srov. kap. 1.2 a 1.3).

Druhá kapitola se zabývá zhodnocením současné situace v oblasti administrativní zátěže podnikatelů. V souvislosti s obecně platnými kritérii, které určují kvalitu právního prostředí v České republice, jsou mimo jiné uvedeny některé příklady, jež ukazují četné nedostatky v této oblasti.

Třetí kapitola popisuje probíhající proces snižování administrativní zátěže podnikatelů, zejména pak způsob jeho hodnocení ze strany státních orgánů a vlády. V této kapitole je na konkrétních případech poukázáno na chyby při provádění RIA, resp. nedostatky pramenící též z toho, že RIA nebyla provedena.

Nejrozsáhlejší částí předkládané analýzy je pak **kapitola čtvrtá**, která charakterizuje zásadní důvody právní regulace a zdroje (často zbytečné) administrativní zátěže. Postupně se věnuje těmto problémům: a) požadavky evropské legislativy (kap. 4.1), b) oblast národní legislativy, jež zvyšuje administrativní zátěž podnikatelů tím, že je obecně přísnější, než samotná evropská legislativa, kterou provádí (kap. 4.2), c) vlastní legislativa České republiky, která působí administrativní zátěž (kap. 4.3). Kapitola čtvrtá tak částečně navazuje na kapitolu druhou a dále jí rozvíjí, a to zejména v oblasti zkoumání kvality vlastní legislativy nezávisle na legislativě Evropské unie.

V páté kapitole jsou na základě získaných poznatků zformulovány návrhy a doporučení, jak snížit administrativní zátěž podnikatelů a jak zabránit vzniku další administrativní zátěže podnikatelů v důsledku přijímání nových právních předpisů.

Poznatky předkládané analýzy jsou pak přehledně shrnuty v závěrečné kapitole (kap. 6).

1.2 Pojem „administrativní zátěž“ v užším slova smyslu

Metodika definuje administrativní zátěž jako **náklady, které musí podnikatelé vynakládat na splnění informačních povinností, které jim ukládá stát prostřednictvím právních předpisů.** Součástí jsou i informace povinně poskytované třetím stranám (např. odborům, spotřebitelům apod.).

Informační povinností se rozumí **právním předpisem uložená povinnost spočívající ve sdělení informace ze strany podnikatele dalším subjektům.**³ Pojem „informace“ je nutno chápat v širokém slova smyslu, tj. včetně nákladů na označování, podávání zpráv, monitorování a posuzování nutných nákladů na poskytnutí informací a registraci.⁴

Právním předpisem se pro účely definice administrativní zátěže podle Metodiky rozumí zákon, nařízení vlády a vyhláška, vyjma základních procesních předpisů kodexového typu, jakým je např. správní řád.⁵

Z výše uvedeného vyplývá, že **je nezbytné rozlišovat mezi informacemi, které by podnikatelé shromažďovali i v případě neexistence příslušných právních předpisů a informacemi, které by bez právních předpisů shromažďovány nebyly,** neboť podnikatelé je pro svoji činnost nepotřebují. Administrativní zátěží jsou v tomto smyslu pouze náklady vyplývající z informačních povinností uložených právními předpisy. Administrativní zátěž může být nezbytná, pokud je třeba efektivně vyhovět základním cílům právních předpisů a předepsané úrovni ochrany definované ve smlouvách; např. tam, kde jsou informace potřebné kvůli transparentnosti trhů. Existuje ale také mnoho případů, kdy je možno administrativu zefektivnit a administrativní zátěž omezit, aniž by byly dotčeny základní cíle jako takové; tato administrativní zátěž je zcela jasně zbytečná.⁶

³ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodika určování velikosti a původu administrativní zátěže podnikatelů.* Verze 1.2, č.j. ORR-105/2007, Praha, 2. 2. 2007, str. 5.

⁴ KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ. *Sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů.* SEK (2007) 84, SEK (2007) 85, Brusel, 24. 1. 2007, str. 5. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0023:FIN:cs:PDF>

⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodika určování velikosti a původu administrativní zátěže podnikatelů.* Verze 1.2, č.j. ORR-105/2007, Praha, 2. 2. 2007, str. 4 a 5 a příloha č. 1.

⁶ KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ. *Sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů.* SEK (2007) 84, SEK (2007) 85, Brusel, 24. 1. 2007, str. 5. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0023:FIN:cs:PDF>.

Z Legislativních pravidel vlády vyplývá povinnost hodnotit administrativní zátěž podnikatelů. Pro výpočet administrativní zátěže u informačních povinností stanovených již existujícími právními předpisy se používá tzv. **standardní nákladový model**. Standardní nákladový model je založen na měření nákladů, které je třeba vynaložit na jednotlivé činnosti spojené s informační povinností uloženou právním předpisem v určitém časovém období.⁷

Standardní nákladový model se používá rovněž pro hodnocení administrativní zátěže v případě přijetí nových právních předpisů či novelizací právních předpisů již existujících. Pro získání údajů o nákladech při měření administrativní zátěže návrhů nových právních předpisů se používají odhady, statistické údaje nebo porovnatelné údaje z provedeného měření administrativní zátěže existujících právních předpisů. Při měření administrativní zátěže novelizací již existujících právních předpisů slouží jako zdroj k určení nákladů údaje z proběhlého měření administrativní zátěže daného právního předpisu⁸ (více ke standardnímu nákladovému modelu viz kap. 3.1).

1.3 Pojem „administrativní zátěž“ v širším slova smyslu

Někdy se můžeme setkat s výrazem „byrokratická zátěž“. Pod pojem „byrokratická zátěž“ se zahrnují nejen náklady související se plněním informačních povinností, ale rovněž náklady způsobené různými administrativními překážkami a postupy při realizaci práva, např. náklady z prodlení, náklady zbytečně vynaložené, obtěžující, iritující apod.⁹ Uvedené vymezení byrokratické zátěže je velmi vágní, proto používáme spojení administrativní zátěž v širším slova smyslu.

Pod pojem administrativní zátěž je podle našeho názoru kromě nákladů na splnění informačních povinností nezbytné řadit i další náklady spojené s realizací práva. Podstatnou administrativní zátěž totiž představují finanční prostředky, jež musí podnikatelé vynaložit na splnění jiných než informačních povinností vyplývajících přímo z právních předpisů (tzv. explicitní povinnosti). Další administrativní zátěž pro podnikatele představují (zejména finanční) náklady, které musí vynaložit v důsledku přijetí nové právní úpravy, neboť pro úspěšné fungování na trhu musí takové úpravě porozumět a někdy i přijmout odpovídající opatření (tzv. implicitní povinnosti). V této souvislosti je nutno

⁷ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodika určování velikosti a původu administrativní zátěže podnikatelů*. Verze 1.2, č.j. ORR-105/2007, Praha, 2. 2. 2007, str. 6 a 14.

⁸ Tamtéž, str. 14.

⁹ Viz <http://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-a-snazovani-administrativni-zateze.aspx>.

zmínit nedávné přijetí třech významných právních předpisů (kodexů), které znamenají pro podnikatele značné změny a nové povinnosti. Jde o přijetí zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, s účinností od 1. 1. 2012, zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, s účinností od 1. 1. 2014 a zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), s účinností od 1. 1. 2014. Tyto rozsáhlé změny právního řádu *a priori* neznamenají zhoršení právního prostředí v České republice, je tomu podle našeho názoru spíše naopak, avšak **v souvislosti s jejich přijetím je nutné vnímat administrativní zátěž, kterou podnikatelům neoddiskutovatelně přinesly a do budoucna ještě přinesou (k tomu blíže srov. kap. 3.2).**

2. Zhodnocení současné situace administrativní zátěže podnikatelů

Jedním ze závažných problémů, kterým trpí české podnikatelské prostředí, je skutečnost, že podnikatelé jsou dlouhodobě značně administrativně zatěžováni, a to i přes probíhající proces snižování administrativní zátěže podnikatelů, který navazuje na plán Evropské unie v této oblasti. **Nadměrnou administrativní zátěž a její dopady nelze vnímat pouze v kontextu českého podnikatelského prostředí.** Tato zátěž totiž ve svých důsledcích ovlivňuje i ekonomické postavení České republiky v mezinárodním měřítku, zejména vzhledem k ostatním členským státům Evropské unie.

V této souvislosti bude zajímavé sledovat výsledky dotazníku ke snižování administrativní zátěže pro exportéry, který byl připraven Ministerstvem průmyslu a obchodu a Mezinárodní obchodní komorou České republiky.¹⁰ **Míra administrativní zátěže je jedním z rozhodujících faktorů při zvažování zahraničních investorů, kam směřovat své investice.**

I přes to, že Česká republika přistoupila k projektu snižování administrativní zátěže podnikatelů jako jeden z prvních čtyř členských států Evropské unie již v roce 2005, podle dokumentu Komise MEMO 11/702 ze dne 11. října 2011 se z pohledu konkurenceschopnosti členských států řadí mezi **země s největší administrativní zátěží v rámci celé Evropské**

¹⁰ Viz <http://www.spcr.cz/ankety/dotaznik-ke-snizovani-administrativni-zateze-pro-exportery>.

unie, přičemž vstřícnost vládní regulace k podnikání byla v České republice ohodnocena ratingem mezi 3,5 a 2,5.¹¹

Již před vstupem do Evropské unie přizpůsobovala Česká republika český právní řád evropské legislativě. Právě ve vztahu k evropské legislativě se často hovoří o administrativním zatěžování podnikatelů. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že podle národního měření zátěže na počátku procesu snižování administrativní zátěže v roce 2005 **pochází okolo 76% administrativní zátěže z informačních povinností vyplývajících z právních předpisů přímo z vnitrostátního práva**. Ve spojení s předešlou statistikou lze konstatovat, že převážnou většinu administrativní zátěže si v České republice vytváříme sami, bez jakýchkoli vazeb na evropské nebo mezinárodní závazky.¹²

2.1 Výchozí poznatky pro zhodnocení současné situace administrativní zátěže

V roce 2005, tedy v době, kdy byl proces snižování administrativní zátěže podnikatelů na svém počátku, byla administrativní zátěž podnikatelů, vypočtená za pomoci standardního nákladového modelu (viz kap. 1.2 a zejm. kap. 3.1), **hodnocena u 129 právních předpisů, které ukládaly celkem 998 informačních povinností a které stály podnikatele 76,5 mld. Kč ročně**. Tehdy si Česká republika stanovila cíl snížit administrativní zátěž podnikatelů o 20% do roku 2010. **Tohoto cíle, který se z hlediska administrativní zátěže podnikatelů týkal pouze informačních povinností, se nepodařilo dosáhnout**. Zpráva o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do roku 2010 uvádí, že výsledkem změn provedených s účinností do 31. 12. 2010 je **snížení administrativní zátěže jen o 15,6%** oproti zátěži naměřené v roce 2005. Vyčísleno v penězích se jedná o úsporu ve výši 11,541 mld. Kč. V témže roce pak vláda zvýšila cílové snížení administrativní zátěže podnikatelů na 25% s tím, že termín ke splnění tohoto plánu byl stanoven do konce roku 2012.¹³ V rámci této statistiky se **hodnotilo pouze šest tzv. primárně sledovaných resortů, v jejichž kompetenci je nejvíce informačních povinností**. Pouze čtyřem z nich se podařilo splnit

¹¹ Viz <http://www.komora-khk.cz/index.php/component/content/article/51-zpravodaj-hk-cr/156-administrativni-zatez-a-omezeny-pristup-k-rizikovemu-kapitalu.html>.

¹² Srov. <http://mafidis-archiv.mafidis-plus.info/index.php?id=288&lang=CZ>.

¹³ Usnesení vlády České republiky ze dne 27. dubna 2010 č. 308 ke Zprávě o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do roku 2010.

stanovený plán snížit do roku 2010 administrativní zátěž podnikatelů o 20%.¹⁴ Do konce roku 2011 pak došlo k úspoře **16,38%** z celkové zátěže oproti roku 2005, což představuje cca 12,079 mld. Kč.¹⁵ **Za rok 2011 došlo tedy o snížení administrativní zátěže pouze zhruba o půl miliardy korun.**

Počátkem roku 2011 byl zahájen projekt **Přeměření**,¹⁶ který navazuje na snižování administrativní zátěže podnikatelů, a v jehož rámci dochází k identifikaci a měření informačních povinností ve 12 oblastech, v nichž jsou odhadovány možnosti největších úspor pro podnikatele. **Jedná se o tyto oblasti:** vstup do podnikání, obchodní právo, vydávání povolení, podmínky zaměstnávání, placení daní, registrace majetku, ochrana spotřebitele, ekologické požadavky, požadavky na výrobce, vnitřní trh, veřejné zakázky a statistika.¹⁷

Po roce 2012 se předpokládá úspora administrativní zátěže u podnikatelů v celkové výši **22,6%** oproti roku 2005.¹⁸ Konkrétní čísla budou dostupná až po předložení Zprávy o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do 31. 12. 2012, která má být vládě předložena spolu se závěry projektu Přeměření k 30. 6. 2013.

Při procesu Přeměření bylo identifikováno celkem 1 269 informačních povinností, přičemž národní legislativa představuje 684,5 povinností, což představuje zhruba 54%.¹⁹ Výše jsme uvedli, že v roce 2005 vyplývalo cca 76% administrativní zátěže z informačních povinností přímo z vnitrostátního práva. Zdá se tedy, že podíl administrativní zátěže, kterou přináší podnikatelům přímo evropská legislativa, se postupně zvyšuje. Stále však platí, že pro administrativní zátěž podnikatelů je **rozhodující vnitrostátní právní úprava a existuje tedy dostatečný prostor pro vnitrostátní orgány s tímto problémem něco dělat.**

2.2 Nekvalitní právní úprava jako překážka snižování administrativní zátěže

¹⁴ Primárně sledovanými resorty jsou Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo financí a Ministerstvo zdravotnictví. Srov. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Zpráva o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do 31. 12. 2010. Celkový přehled.

¹⁵ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Zpráva o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do 31. 12. 2011. Celkový přehled.

¹⁶ Uskutečňuje ho Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci s Českým statistickým úřadem. Vláda jej přijala usnesením č. 861 ze dne 1. 12. 2010.

¹⁷ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Zpráva o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do 31. 12. 2011. Příloha č. 5.

¹⁸ Tamtéž, celkový přehled. Konkrétní datum dosažení této úspory je pravděpodobně specifikován k nabytí účinnosti celého zákona č. 458/2011 Sb., který zavádí tzv. jednotné inkasní místo. Účinnost celého zákona se předpokládá k 1. 1. 2015.

¹⁹ Tamtéž, celkový přehled.

Z výsledů činnosti vlády, případně jednotlivých resortů, je na první pohled zřejmé, že se stále nedaří plnit plány z roku 2005, resp. později z roku 2010. Chceme-li hledat příčinu neúspěšných snah o zlepšení českého podnikatelského prostředí, je třeba položit si základní otázku: „*Co nebo kdo brzdí proces snižování administrativní zátěže podnikatelů započatý již v roce 2005?*“

Jak jsme již uvedli výše (srov. kap. 1), primární problém lze spatřovat v samotné právní úpravě. Právo je jedním z nejdůležitějších prostředků stabilizace a regulace společenských vztahů obecně a vnáší do společnosti určitý řád.²⁰ V dnešní době **právo zvyšuje ve srovnání s jinými normativními systémy** (např. systémy náboženských nebo mravních norem, zvyklostí a tradice) **svůj rozsah působení**.²¹ Společnost se stále více spoléhá na právo jako regulativní systém, ve snaze nahradit uvedené neprávní normativní systémy.²² Přímou úměrou tomu pak přirozeně **stoupá důležitost kvality právní úpravy**.

Právo je tvořeno zejména právními normami. Právními normami rozumíme **obecně závazná pravidla lidského chování, stanovená nebo uznaná státem**, resp. v širším smyslu veřejnou mocí, **jejichž porušení se zpravidla sankcionuje**. Z uvedené definice vyplývá, že právní normy mají tyto **charakteristické rysy**:

- a) **normativnost/regulativnost** (norma stanoví adresátovi právo nebo povinnost a tím upravuje určité společenské vztahy),
- b) **formální určitost** (norma je obsažena ve státem uznané právní formě – např. v zákoně, nařízení vlády, vyhlášce ministerstva),
- c) **obecnost** (norma upravuje chování druhově určených subjektů, rovněž jejich práva, povinnosti a sankce za nedodržení pravidel jsou stanoveny obecně),
- d) **vynutitelnost** (norma stanoví sankci za nedodržení určité povinnosti, sankcí může být určitý např. trest nebo následek v podobě neplatnosti určitého jednání).²³

Strategie zlepšování regulace 2007–2013, kterou vypracoval odbor reformy regulace a kvality veřejné správy Ministerstva vnitra uvádí, že právní regulace (úprava) **je základním prostředkem státu k zajištění veřejných zájmů a jejich ochrany**. Pokud by snaha

²⁰ K tomu srov. např. Boguszak, J., Čapek, J., Gerloch, A. Teorie práva. 2. vydání. Praha: ASPI, 2004, str. 291.

²¹ Tamtéž, str. 292.

²² Gerloch, A. Teorie práva. 5. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, str. 257.

²³ K charakteristickým rysům právních norem srov. Knapp, V. a kol. Tvorba práva a její současné problémy. Praha: Linde, 1998, str. 31–40.

o snižování administrativní zátěže podnikatelů vycházela z takto redukovaného vymezení účelu práva, nemohla by být nikdy úspěšnou. Je pravdou, že v každé právní normě je implikován nějaký společenský účel.²⁴ Tento společenský účel však v prostředí demokratického právního státu a tržní ekonomiky nelze vnímat pouze jako výraz veřejných zájmů, ale i jako **vyjádření zájmů soukromých**. To platí především v oblasti soukromého práva. V oblasti veřejného práva je pak tento aspekt důležitý právě v případě těch norem, které způsobují administrativní zátěž podnikatelům, např. stanovením informačních a jiných povinností.²⁵

2.2.1 Předpoklady kvalitní právní úpravy a její hlavní nedostatky

Aby právní úprava byla efektivní a hlavně společnosti prospěšná, musí splňovat základní předpoklady kvalitní regulace. Právní úprava v České republice, bohužel, předpoklady kvalitní regulace zdaleka nesplňuje. Tato skutečnost má vliv na dva nejdůležitější aspekty z pohledu adresátů právních norem (např. podnikatelů), a těmi jsou **právní jistota a vymahatelnost práva**. Dostatečná míra právní jistoty a vymahatelnost práva jsou základními atributy demokratického právního státu. **V souladu s právní naukou lze v oblasti tvorby práva identifikovat nejzásadnější nedostatky, které spočívají v:**

- a) **značném množství právních předpisů,**
- b) **častých změnách existující právní úpravy a nevydávání úplných (konsolidovaných) znění právních předpisů,**
- c) **používání neurčitých právních výrazů,**
- d) **vzájemné rozpory v právních normách,**
- e) **pokusy řešit právní cestou to, k čemu nejsou určeny prostředky práva (nevhodná právní úprava),²⁶**
- f) **vzájemné neprovázanosti právních předpisů,**
- g) **překotné přijímání nových právních předpisů prakticky bez jakékoli doby legisvakance.**

²⁴ Ke společenskému účelu právní normy viz Knapp, V. Teorie práva. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995, str. 34 a násl.

²⁵ K pojmu administrativní zátěže, k informačním a jiným povinnostem, srov. zejm. kap. 1.2 a 1.3.

²⁶ Těchto pět základních nedostatků uvádí Gerloch, A. Teorie práva. 5. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, str. 101.

Ačkoli se hovoří o nutnosti zjednodušení právního řádu, je stále přijímáno **značné množství nových právních předpisů**. V roce 2010 bylo spočítáno přes 26 000 platných právních předpisů, z toho přes 2000 zákonů, z čehož je patrné, že orientace v českém právním řádu je nad rámec možností jednotlivce laika, a i pro profesionála je plná orientace prakticky nemožná. Od roku 1990 do roku 2007 se počet právních předpisů v právním řádu zvýšil zhruba o 4 100 předpisů.²⁷ V roce 1997 bylo přijato 357 nových právních předpisů, v roce 2002 dokonce 590 právních předpisů a v roce 2007 se počet přijatých právních předpisů dostal na číslo 393. V minulém roce (2012) bylo přijato cca 500 nových právních předpisů.²⁸ Při takové hypertrofii právních předpisů lze těžko uplatňování zásady *ignorantia iuris non excusat* (neznalost zákona neomlouvá) na adresátech norem označit za spravedlivé. Rovněž existence jedné ze základních právních zásad, *iura novit curia* (soud zná právo), je v tomto kontextu zpochybněna. Je zřejmé, že často jde o nadbytečnou a nepotřebenou právní úpravu. V souvislosti s tímto jevem se často hovoří o tzv. **legislativním optimismu**. Tento negativní fenomén má dvě zásadní příčiny. První příčinou je mylná představa o tom, že právní normou lze vyřešit jakýkoli společenský problém a docílit jakéhokoli konkrétního výsledku, ačkoli je zřejmé, že **častým problémem není nedostatek právní úpravy nebo její absence, ale neschopnost či neochota plně využívat dostupných právních prostředků**. Druhou příčinou je tzv. sbírání politických bodů, neboť **tvorba nové právní úpravy je prezentována jako důkaz práce a reformy vlády nebo zákonodárce**.

Rovněž příliš **časté změny stávajících právních předpisů** nepřispívají ke kvalitě právního řádu. Způsobují nestabilitu právního řádu, který pak neplní svou funkci snižování společenské entropie. Např. zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech byl k 1. březnu 2013 novelizován 21 krát, zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce byl novelizován 36 krát, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník byl novelizován 72 krát, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád byl novelizován 125 krát, zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů byl novelizován celkem 129 krát, zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání dokonce 133 krát a například zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále též „tr. zák.“), který byl novelizován ještě před nabytím své účinnosti dne 1. 1. 2010, byl do současné chvíle novelizován již 12 krát s tím, že další novelizace se připravují. Tyto časté změny jsou důkazem nekonceptnosti současné

²⁷ Viz MINISTERSTVO VNITRA. Koncepce snižování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže. Cíl vlády č. 07.01.(93). Září 2008.

²⁸ Srov. úvodní text „O legislativních smršťích“ v časopisu Právní rádce, č. 12/2012, str. 3.

legislativní tvorby. V důsledku častých a mnohdy neočekávaných změn jsou podnikatelé nuceni vynaložit mnoho sil na splnění požadovaných povinností, což znamená další výdaje.

Za posledních dvacet let narůstá nejen počet právních předpisů a jejich novelizací, ale také počet paragrafů v jednotlivých předpisech, **čímž se daný předpis stává rozsáhlejším a pro své adresáty mnohem méně pochopitelným.**

Dalším problémem, který jsme zmínili, je **neurčitost právních pojmů**. Příkladem může být např. pojem „**obecný zájem**“, který užívají skutkové podstaty trestných činů přijetí úplatku podle § 331 tr. zák. a podplacení podle § 332 tr. zák.²⁹ O to palčivější je v tomto případě skutečnost, že neurčité právní pojmy užívá i trestní právo, kde by hodnota spočívající v právní jistotě adresátů měla být na prvním místě.³⁰ Neurčitých právních pojmů se nevyvaroval ani nový občanský zákoník, který používá např. pojem „**veřejný zájem**“ (srov. např. § 88 odst. 2 nového občanského zákoníku). Aktuálním příkladem, kdy **normotvůrce chybně pracuje s pojmy v zákoně**, je návrh zákona o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva hmotného a dalších souvisejících změnách předložený Ministerstvem financí (č. j. předkladatele: MF-111891/2012/32). Vedle sebe totiž používá pojmy, které si jsou velmi blízké, avšak **nejsou obsahově totožné** (např. služebnost – zřízení věcného břemene, dluh – závazek). Správný výklad zákona je v takovém případě obtížný (více k tomuto zákonu, viz kap. 3.2).

Flagrantním příkladem evidentního rozporu v právních normách byl rozpor mezi některými ustanoveními nového zákoníku práce (zákon č. 262/2006 Sb.), přijatého s účinností od 1. 1. 2007, a ústavním pořádkem České republiky. Nový zákoník práce zakotvil v tehdejší § 4 princip delegace upravující vztah mezi zákoníkem o práce a občanským zákoníkem. Tento princip je však v evidentním rozporu se základními zásadami demokratického právního státu ve smyslu čl. 1 odst. 1 Ústavy. Vztah mezi obecným soukromoprávním předpisem (občanským zákoníkem) a speciálními předpisy (např. zákoník práce nebo obchodní zákoník) musí být postaven na principu subsidiarity (srov. § 1 odst. 2 občanského zákoníku a § 9 odst. 2 nového občanského zákoníku). Ústavní soud proto nálezem ze dne 12. 3. 2008 některá

²⁹ K pojmu obecného zájmu srov. blíže Pelc, V. Pojem obecného zájmu u trestných činů přijetí úplatku a podplacení. Sborník z konference Dny práva 2011. Brno: Masarykova univerzita, 2012. Dostupný z: <http://www.law.muni.cz/content/cs/proceedings/>

³⁰ Srov. zásadu *nullum crimen sine lege* (žádný trestný čin bez zákona) např. v Novotný, O., Vanduchová, M., Šámal, P. a kol. Trestní právo hmotné I. Obecná část. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2010, str. 55–59.

ustanovení zákoníku práce pro rozpor s ústavním pořádkem zrušil.³¹ Za další (aktuální) příklad rozporné právní úpravy může být považována právní úprava agenturního zaměstnávání, která je zapovězena cizincům z tzv. třetích zemí (tj. mimo EU) a osobám zdravotně postiženým. Tato úprava, která ztěžuje působení uvedených osob na pracovním trhu, je v rozporu s principem rovnosti a zákazem diskriminace (srov. čl. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 4 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/104/ES a Úmluvu Mezinárodní organizace práce č. 181 o soukromých agenturách práce).³²

Dalším rozrůstajícím se nešvarem je snaha regulovat právem vztahy, které nejsou k této regulaci vhodné a **přijímání naprosto nevhodných právních norem**. Např. podle zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon) musí právnická osoba (např. obchodní společnost), která se rozhodne pro své klienty vydávat vlastní noviny nebo časopis (periodický tisk), tuto skutečnost v předstihu 30 dnů oznámit Ministerstvu kultury, které tomuto periodiku přidělí evidenční číslo (srov. § 7 tiskového zákona). Takový podnikatel je podle tiskového zákona povinen uvádět ve vydávaném periodiku sedm povinných údajů (srov. § 8 tiskového zákona) a poslat jej do devíti zákonem stanovených knihoven (srov. § 9 tiskového zákona). Pokuty za jedno nedodržení povinností stanovených tímto zákonem sahají až do výše 100 000 Kč, resp. 200 000 Kč (k možným pokutám, viz § 17 tiskového zákona). Dalším příkladem nevhodné právní úpravy, která podnikatele administrativně zatěžuje, je povinnost při žádosti o zvláštní povolení na obchod s lihem. V takovém případě má podnikatel povinnost dodat celnímu úřadu potvrzení, které není starší 30 dnů, o tom, že nemá v evidenci daní u orgánů Finanční správy ČR a Celní správy ČR žádný nedoplatek [§ 13 odst. 2 písm. i) zákona č. 353/2003 Sb, o spotřebních daních]. Podnikatel je tedy nucen sehnat si potvrzení od instituce, která spadá rovněž pod Ministerstvo financí, a zaplatit poplatek za vydání potvrzení, které si může celní úřad obstarat od finančního úřadu sám.

Velmi negativním jevem je vzájemná neprovázanost právních předpisů. Jasně to lze dokumentovat na sankční politice státu, tj. zejména v oblasti správního trestání a trestního práva (více viz kap. 4.3.1). V oblasti trestního práva je odborníky kritizován přístup

³¹ Srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 3. 2008 publikovaného pod č. 116/2008 Sb.

³² Brádlarová, L. Možnosti změn agenturního zaměstnávání v České republice. 2012. Dostupné z: http://www.socialnidialog.cz/images/stories/Analyzy/Agenturni_zamestnavani-final.pdf.

k rekodifikaci trestního práva, která zůstala na půli cesty. Spolu s novým trestním zákoníkem (zákon č. 40/2009 Sb.) měl být totiž přijat nový moderní trestní řád,³³ jak tomu bylo např. na Slovensku v roce 2005. Neprovozanost právních předpisů plyne z nekoordinovanosti přípravy jednotlivých právních předpisů. Znepokojující je fakt, že k nekoordinovanosti dochází dokonce i v rámci jednoho vládního resortu. Typickým příkladem absolutní nekoordinovanosti, jenž se navíc přímo dotýká podnikatelů, kteří jsou v postavení zaměstnavatele, je oblast pracovněprávních předpisů, kde Ministerstvo práce a sociálních věcí v rozmezí zhruba dvou měsíců (na přelomu roku 2010 a 2011 a v únoru 2011) předložilo několik návrhů, které určitým dílčím způsobem „řeší“ problematiku nelegálního zaměstnávání (tyto návrhy zákonů byly nakonec přijaty pod č. 367/2011 Sb. a č. 1/2012 Sb.).

Naprosto zřejmým nedostatkem současné legislativní činnosti jsou případy **přijímání právních předpisů prakticky bez jakékoliv doby legisvakance**. Doba legisvakance, neboli časový úsek mezi platností (vyhlášením ve Sbírce zákonů) a účinností, slouží především k tomu, aby se všichni ti, kteří budou s právní normou pracovat, měli čas s ní seznámit. **Dostatečná doba legisvakance je aspektem materiální spravedlnosti a předpokladem uplatňování zásady *ignorantia iuris non excusat* (neznalost zákona neomlouvá)**. Délka legisvakance by měla být přímo úměrná významu a rozsahu právního předpisu.³⁴ Naprosto flagrantním případem z poslední doby, který se přímo týká podnikatelského sektoru, je přijetí zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Tento zákon byl formálně vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 22. 12. 2011, tedy devět dní před nabytím účinnosti. Tuto skutečnost u zákona takového rozsahu, který navíc přináší zásadní změnu v oblasti trestního práva, neboť ruší po staletí uznávanou zásadu *societas delinquere non potest* (právnická osoba nemůže v trestním právu jednat protiprávně) a kriminalizuje jednání právnických osob (např. obchodních společností), považujeme za velmi znepokojivou. Pošlapávání principů právního státu nedodržením dostatečné legisvakance má bohužel v České republice hluboké kořeny. **V roce 2001 provedl Cvrček analýzu uplatňování legisvakance za předešlých deset let a došel k tomu, že 57% zákonů má**

³³ Srov. Jelínek, J. Současná trestní politika. In Jelínek, J., Gřivna, T. a kol. Poškozený a oběť trestného činu z trestněprávního a kriminologického pohledu. Praha: Leges, 2012, str. 12.

³⁴ Harvánek, J. a kol. Teorie práva. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, str. 211.

legisvakanci kratší než 15 dnů a 53% z těchto zákonů má dobu legisvakance kratší než dva dny.³⁵

Důsledkem všech uvedených nedostatků je **výrazný pokles právní jistoty adresátů norem**, což je třeba prioritně řešit, neboť právě dostatečná míra právní jistoty je jedním ze základních atributů demokratického právního státu. **Nekvalitní právní prostředí je pak vhodným východiskem pro růst korupce, která rovněž patří k nežádoucím jevům vyskytujícími se v naší společnosti.**

2.3 Hodnocení současné situace očima podnikatelů

Ambiciózní projekt vlády České republiky, spočívající ve snižování administrativní zátěže podnikatelů a navazující na plán Evropské unie, byl zahájen již před osmi lety. Výsledky tohoto projektu se však dostávají velmi pozvolna a z pohledu dotčených subjektů, tedy podnikatelů, nelze o projektu hovořit zcela kladně.

I přes veškeré plány, vypracované metodiky, opatření a snahy vlády zlepšit české podnikatelské prostředí, je **situace ze strany podnikatelů hodnocena stále spíše negativně. Podnikatelé nepociťují výraznější změny** a volají po radikálnějších opatřeních, neboť současný stav je velmi nevyhovující, postup snižování zátěže je stále značně zdoluhavý a požadavky na plnění povinností podnikatele připravují o nemalé finanční sumy, které by mohly sloužit k zefektivnění jejich činnosti a tedy k ekonomickému růstu celého státu.

Podle výzkumu administrativní zátěže podnikatelů, který byl v období května až září roku 2011 proveden společností GfK Czech s. r. o., podnikatelé považují za velmi náročný již **samotný vstup do podnikání**, neboť splnění veškerých zákonných povinností je velkou časovou, administrativní a také finanční zátěží. V této souvislosti podnikatelé uvádějí, že mnohdy je třeba obrátit se na odborníky, aby vůbec mohli podnikatelskou činnost zahájit.³⁶ Již samotná příprava zahájení podnikatelské činnosti podle nás často vyžaduje nemalé finanční náklady.

Vstup do podnikání však je v očích podnikatelů jednou, nikoli jedinou překážkou, kterou musí překonat, nechtějí-li být v průběhu své podnikatelské činnosti stíháni sankcemi za

³⁵ Cvrček, F. Legisvakance v české legislativní praxi. Právník, č. 7/2001, str. 690–702.

³⁶ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Zpráva o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do 31. 12. 2011. Informace o výstupu výzkumu administrativní zátěže u podnikatelů. Praha. 21. 5. 2012.

nedodržení povinností stanovených právními předpisy. **Negativně podnikatelé hodnotí již výše zmíněnou nestabilitu právního řádu, kdy dochází k častým novelizacím právních předpisů.** Uvádějí, že již pouhý monitoring legislativních změn, a to jen těch, které se jich bezprostředně dotýkají, představuje velké administrativní zatížení. Podnikatelé nepoukazují jen na časté změny právního řádu, ale také na trvalé přebyrokratizování podnikatelského prostředí. Mezi věrné průvodce podnikatelským životem patří **různé formuláře, žádosti, výkazy, hlášení, statistiky a v neposlední řadě také kontakt s mnohými úřady.**³⁷

2.4 Shrnutí

Postavení podnikatelů v českém prostředí není jednoduché, a to především z důvodu nepříznivého právního prostředí. Množství právních předpisů, časté změny bez potřebné osvěty, nedůkladná realizace procesů hodnotících dopady dané regulace, nekoordinovanost tvorby, duplicita povinností uložených právními předpisy a vlády, které slibují a neplní; to představuje jen část problémů, které trápí české podnikatele.

Při samotné tvorbě právního předpisu pak stále očividně **chybí odborné zázemí**, jen výjimečně dochází k hodnocení dopadů norem. **Nedostatečně jsou zohledňovány již existující právní předpisy**, což může vést k již zmíněné duplicitě povinností. Pod tíhou politického a mediálního tlaku pak dochází k ukvapeným závěrům, **legislativní proces je příliš rychlý na to, aby proběhla konzultace s širokou odbornou i laickou veřejností**, nebo aby se stihla udělat hluboká analýza regulace daného problému a nekvalitní právní předpis je na světě.³⁸

Za alarmující považujeme skutečnost, že i když byly vynaloženy nemalé finanční prostředky na plány, metodiky, průzkumy a analýzy, **výrazné zlepšení kvality právního řádu**, který by vytvářel přívětivé podnikatelské prostředí, **je stále v nedohlednu.** Snižování administrativní zátěže podnikatelů je již několik let jedním z hlavních témat jednotlivých vlád, podnikatelé však stále nepocítují zásadní snížení administrativní zátěže. **Celý proces snižování administrativní zátěže neběží takovou rychlostí, jak se na začátku předpokládalo,**

³⁷ Viz <http://www.zivotnapadum.cz/novinka/administrativni-zatez-podnikatelu-skutecne-klesla.html>.

³⁸ Viz [http://www.parlamentniserwis.cz/index.php?form\[0\]=343&p=clanek.te2](http://www.parlamentniserwis.cz/index.php?form[0]=343&p=clanek.te2)

a navíc nejsou v tomto procesu náležitě zohledněny další aspekty, které vytvářejí další administrativní zátěž a zhoršují prostředí pro podnikání v České republice.³⁹

3. Současná situace ve snižování administrativní zátěže podnikatelů (jakým způsobem je přistupováno k hodnocení administrativní zátěže ze strany státních orgánů a vlády)

V předchozí kapitole byl věnován prostor základním principům regulace, při jejichž dodržování lze dosáhnout kvalitní právní úpravy, která je základním předpokladem pro vytvoření přívětivého podnikatelského prostředí. Druhým pilířem kvalitní regulace je pak **uplatňování nástrojů zlepšování regulace**, které ji umožňují hodnotit.

Regulaci obecně lze hodnotit ve fázi *ex ante*, tedy v době, kdy je plánovaný návrh právního předpisu na svém prvopočátku a dále pak *ex post*, tedy následně, přičemž hodnocení regulace v obou etapách je nesmírně důležité.⁴⁰

Ke klíčovým nástrojům zlepšování regulace patří **hodnocení dopadů regulace RIA**, využívané převážně ve fázi *ex ante*, které zastřešuje další nástroje efektivní regulace, kterými jsou hledání alternativních prostředků regulace, analýza rizik, snižování administrativní zátěže a konzultace. Ve fázi *ex post* se pak jedná o **nástroje zjednodušování regulace** – konsolidaci, deregulaci, racionalizaci a hodnocení administrativní zátěže.⁴¹ Tyto programy byly zpočátku zaměřeny pouze na podnikatelské prostředí, nicméně postupně dochází k jejich rozšiřování.

3.1 Nástroje zjednodušování regulace

Jedním z nástrojů zjednodušování regulace je **konsolidace**, tedy sjednocování různorodých norem upravujících určitou oblast za účelem zejména větší srozumitelnosti. Dalším důležitým nástrojem procesu zjednodušování regulace je také **deregulace**. Při deregulaci dochází k rušení závazných pravidel, aniž by došlo k oslabení potřebné ochrany ve společnosti. Vhodným řešením zajištění potřebné ochrany je zvolit jeden z alternativních prostředků

³⁹ K tzv. explicitním a implicitním povinnostem srov. kap. 1.3. K problematice nekvalitní právní úpravy srov. kap. 2.2.

⁴⁰ MINISTERSTVO VNITRA (odbor reformy regulace a kvality veřejné správy). Strategie zlepšování regulace 2007–2013. Pracovní verze – prosinec 2006. Podkladový materiál, str. 10.

⁴¹ Tamtéž, str. 11.

ochrany regulace.⁴² Mezi další nástroje patří **racionalizace**, která je zaměřena na aplikaci právních principů, neboť jejich výhodou je stručnost, výstižnost a dlouhodobá platnost.⁴³

Jak již bylo uvedeno, za účelem snížení existující administrativní zátěže a zastavení nárůstu nové administrativní zátěže byl v ČR zaveden proces **hodnocení administrativní zátěže**.⁴⁴

Záměrem zavedení tohoto procesu v České republice je především:

- a) **zastavení nárůstu administrativní zátěže,**
- b) **postupné snižování existující administrativní zátěže,**
- c) **zjednodušení administrativní náročnost právními předpisy ukládaných informačních povinností.**⁴⁵

Cílem této strategie je administrativní náklady nejprve změřit a posléze administrativní zátěž snížit. K měření administrativní zátěže je užíván již zmíněný **standardní nákladový model** (dále jen „SMC“), který má svůj původ v Nizozemsku. Metodiku přijala i Komise jako tzv. EU SMC s odůvodněním, že aplikace jednotné metodiky umožňuje porovnatelnost dosažených výsledků v jednotlivých členských státech a zároveň umožňuje využití výsledků měření v těch členských státech, které již celkové měření administrativní zátěže realizovaly.⁴⁶

Standardní nákladový model spočívá v měření nákladů, které musí podnikatel vynaložit za účelem splnění určité informační povinnosti, uložené právním předpisem. **Neopominutelnou součástí je stanovení původu vzniku informační povinnosti, která spočívá v přiřazení dané informační povinnosti do jedné ze čtyř kategorií primárních zdrojů.** Do **kategorie A** řadíme informační povinnosti, které pro české podnikatele vyplývají z nařízení ES/EU, tedy z právního aktu sekundárního práva, který je závazný a je bezprostředně aplikovatelný v členském státě, aniž by muselo dojít k transpozici do právního řádu členského státu.⁴⁷ Tyto informační povinnosti představují přibližně 12% z celkové administrativní zátěže. V **kategorii B** pak nalezneme informační povinnosti vyplývající ze směrnic ES/EU, které byly implementovány do vnitrostátního právního předpisu, přičemž jejich podíl na celkové administrativní zátěži činí také zhruba 12%. **Kategorie C** pak zahrnuje povinnosti, jež jsou plně v kompetenci příslušných orgánů ČR,

⁴² Např. samoregulace, informační kampaně apod.

⁴³ MINISTERSTVO VNITRA (odbor reformy regulace a kvality veřejné správy). Strategie zlepšování regulace 2007 – 2013. Pracovní verze – prosinec 2006. Podkladový materiál., str. 24–25.

⁴⁴ Viz <http://mafidis-archiv.mafidis-plus.info/index.php?id=288&lang=CZ>

⁴⁵ Viz <http://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-a-snizovani-administrativni-zateze.aspx>

⁴⁶ Viz <http://mafidis-archiv.mafidis-plus.info/index.php?id=288&lang=CZ>

⁴⁷ K závaznosti jednotlivých aktů evropské legislativy srov. tabulku v kap. 4.1.

tedy vyplývají z vnitrostátního práva. Zde je třeba zdůraznit, že tyto povinnosti představovaly v roce 2005 největší podíl na celkové administrativní zátěži, až 76%. Informační povinnosti plynoucí z mezinárodního práva jsou zařazeny do **kategorie D** a na administrativní zátěži se podílí minimálně. V návaznosti na všechny předchozí úkony, je třeba vytyčit cílovou skupinu podnikatelů, na kterou informační povinnost dopadá, případně tuto cílovou skupinu podle potřeby dále rozčlenit. V závěru přípravné fáze je nutné stanovit, kolikrát jeden podnikatel povinnost vykoná za jeden kalendářní rok (stanovení frekvence), případně uvést, že je povinnost vykonána jednorázově.⁴⁸

Potom následuje etapa určení nákladů, které musí podnikatel vynaložit za účelem splnění předepsané povinnosti. Způsobů získání těchto údajů je několik, lze zvolit formu rozhovoru s podnikateli, využít znalostí odborníků či statistických přehledů. Poté již můžeme přejít k výpočtu celkové administrativní zátěže vybraného právního předpisu, a to provedením dílčích výpočtů. **Celková administrativní zátěž předpisu je pak tvořena součtem nákladů všech informačních povinností plynoucích z daného předpisu.** V závěru jsou pak výsledky měření zaneseny do tabulky a je zpracována závěrečná zpráva, která velice podrobně popisuje celý průběh měření administrativní zátěže vybraného předpisu.⁴⁹

3.2 Hodnocení dopadů regulace RIA

Má-li zákonodárce v rámci své činnosti vytvořit kvalitní a pro společnost prospěšný právní předpis, měl by mít předem jasnou představu o tom, jaký bude celkový dopad takového předpisu. **Základními dopady, které musí být bezpodmínečně zkoumány, jsou vliv právního předpisu na jeho adresáty a určení, zda přijetím právního předpisu nedojde k negativním vedlejším efektům.**

V roce 2007 se povinnou součástí legislativního procesu stalo **hodnocení dopadů regulace** (dále též jen „RIA“),⁵⁰ které se vztahuje s určitými výjimkami na všechny návrhy právních předpisů připravovaných ústředními orgány státní správy. Primárním úkolem RIA je posoudit

⁴⁸ MINISTERSTVO VNITRA. Metodika určování velikosti a původu administrativní zátěže podnikatelů. Verze 1.2. Č.j. : ORR – 105/2007. 2. 2. 2007.

⁴⁹ Viz <http://mafidis-archiv.mafidis-plus.info/index.php?id=288&lang=CZ>.

⁵⁰ RIA z angl. *Regulatory Impact Assessment*.

připravované právní předpisy z hlediska jejich dopadů na podnikatele a občany. Výsledky RIA mají sloužit jako podklad pro rozhodnutí o přijetí či nepřijetí navrhované úpravy.⁵¹

Přes značná očekávání RIA zatím nepřinesla zkvalitnění právního prostředí, na němž je do značné míry závislá míra administrativní zátěže podnikatelů. RIA byla dlouho jen zcela formálním doplňkem legislativního procesu a neplnila tak svůj účel.⁵²

V roce 2011 byla RIA přesunuta z působnosti Ministerstva vnitra pod záštitu Úřadu vlády a v současné době je řízena Legislativní radou vlády, která v listopadu 2011 zřídila Pracovní komisi Legislativní rady vlády pro hodnocení dopadů regulace (dále jen „Komise RIA“) v čele s profesorem Michalem Mejstříkem. Komise RIA je složena z nezávislých odborníků mimo státní správu (akademiků, podnikatelů apod.) a jejím úkolem je provádět nezávislé hodnocení kvality výstupů z hodnocení dopadů regulace k předkládaným návrhům právních předpisů. Na základě zpracovaných dopadů navrhovaného předpisu Komise RIA doporučí vyhotovení či nevyhotovení RIA, posuzuje kvalitu již provedeného hodnocení RIA a zpracovává k němu stanovisko. Komise RIA pak dále provádí odborné konzultace s cílem napravit zjištěné nedostatky. Komise RIA je „pouze“ orgánem poradním.⁵³

Připravuje-li ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad zákon, mělo by nejprve dojít ke zpracování zprávy o očekávaných dopadech navrhované regulace na veřejné rozpočty, konkurenceschopnost České republiky, podnikatelské subjekty, samosprávné celky, spotřebitele, životní prostředí, rovnost mužů a žen a dále o dopadech sociálních (**tzv. malá RIA**). V okamžiku, kdy má být návrh předložen vládě, Komise RIA se vyjádří ke kvalitě zpracovaného zhodnocení dopadů a vydá stanovisko, v němž upozorní na případné nedostatky či doporučí změny, a nakonec schválí nebo neschválí závěrečnou zprávu. Pokud očekávané důsledky navrhovaného předpisu nejsou zpracovány důkladně, Legislativní rada vlády může požadovat opakování celé procedury. Zjistí-li Komise RIA, že navrhovaný právní předpis má značné dopady, rozhodne o zpracování **tzv. velké RIA**. Závěrečná zpráva Komise RIA se pak stává součástí návrhu právního předpisu, který je předkládán k projednání vládě.⁵⁴ Skutečná praxe je bohužel taková, že předkladatelé návrhů zákonů **povinnost provádět RIA velmi často obcházejí a mají tendenci využívat výjimky**, a to především z toho důvodu, že

⁵¹ Mejstřík, M. Rámec strategie konkurenceschopnosti. 1. vydání. Praha: Úřad vlády, Národní ekonomická rada vlády 2011, str. 67.

⁵² Viz <http://jinepravo.blogspot.cz/2012/04/hodnoceni-dopadu-v-legislativnim.html>.

⁵³ Viz <http://www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/ria/pracovni-komise/komise-pro-hodnoceni-dopadu-regulace-89151/>.

⁵⁴ Mlsna, P. RIA v České republice. Prezentace Úřadu vlády České republiky. 2012.

zpracování posouzení RIA přípravu právního předpisu logicky prodlužuje, což je „nevýhodné“ obzvláště tehdy, je-li vznik právního předpisu pod politickým nebo mediálním tlakem. Zpracování RIA také představuje další práci pro zpracovatele právního předpisu.

RIA se však nedělá v případě poslaneckých návrhů zákonů a pozměňovacích návrhů, což ve svém důsledku znamená, že veřejnost se nemůže seznámit s hodnocením jejich dopadů.⁵⁵ Obligatorní zpracování RIA u nekoordinovaných poslaneckých a senátorských

iniciativ by jistě mohlo vést ke zkvalitnění a ke zvýšení transparentnosti legislativního procesu s pozitivním dopadem na kvalitu českého právního prostředí.⁵⁶ Tzv. poslanecké či senátorské iniciativy také mohou být velmi nebezpečným prostředkem pro obcházení provedení RIA. V praxi se totiž stává, že ministerstvo ke svému původnímu návrhu právního předpisu vypracuje pozměňovací návrh v době, kdy se návrh nachází již v Poslanecké sněmovně; formálně pak takový pozměňovací návrh předkládá spřátelený poslanec, ač je mnohdy zřejmé, že pozměňovací návrh v takovém rozsahu by nebyl schopen vypracovat.

Podle Výroční zprávy Komise RIA za rok 2012 bylo v České republice předloženo **celkem 240 návrhů** právních předpisů, z nichž bylo **147 vládních návrhů**, přičemž RIA byla zpracována u 80 z nich, a **93 parlamentních návrhů** (všechny bez RIA). Komise RIA pak projednávala 64 návrhů, s tím, že ke schválení doporučila 57 návrhů a k 7 návrhům vyjádřila negativní stanovisko, tedy našla závažné nedostatky v hodnocení dopadů regulace.

Komise RIA neshledala žádná pochybení a nedostatky ve 21 návrzích, k nimž vydala kladné stanovisko bez připomínek. U 29 návrhů shledala drobné nedostatky a potřebu doplnění, přičemž poté již vydala kladné stanovisko. V 7 případech pak Komise RIA vydala kladné stanovisko až po přepracování a opětovném předložení. Obecně lze říci, že z celkového počtu posuzovaných návrhů, bylo **necelých 33 % návrhů předloženo v akceptovatelné podobě, bez potřeby doplnění nebo přepracování.**

Nejčastější nedostatky spatřuje Komise RIA v tom, že

- 1) předkladatelé nedostatečně specifikují problém,
- 2) chybí důkladné odůvodnění potřeby nové právní úpravy a vyhodnocení jejího přínosu,
- 3) nedostatečně jsou zpracovány různé varianty řešení a vyhodnocení dopadů,

⁵⁵ Viz <http://jinepravo.blogspot.cz/2012/04/hodnoceni-dopadu-v-legislativnim.html>.

⁵⁶ Mejstřík, M. Rámec strategie konkurenceschopnosti. 1. vydání. Praha: Úřad vlády, Národní ekonomická rada vlády 2011, str. 67.

- 4) hodnocení dopadů je provedeno pouze v rámci jednoho rezortu bez ohledu na širší dopady regulace; předkladatelé by podle Komise RIA měli být důslednější také v provádění konzultací.⁵⁷

Popis	Počet
Vládní návrhy právních předpisů se zpracovanou RIA	80
- z toho vládní návrhy se zpracovanou RIA posuzované Komisí RIA v roce 2012	64
Vládní návrhy právních předpisů – bez zpracované RIA	67
Vládní návrhy právních předpisů za rok 2012 celkem	147
Počet návrhů předložených na půdě Parlamentu ČR (bez RIA)	93
Počet návrhů právních předpisů předložených v ČR v roce 2012 celkem	240

Za podstatný nedostatek považujeme, že RIA nebyla provedena v případě tak důležitých právních předpisů, jakými jsou nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.) a zákon o obchodních korporacích (zákon č. 90/2012 Sb.), oba s účinností od 1. 1. 2014. Ačkoli se jedná o stěžejní předpisy českého soukromého práva, na jejichž přípravě se pracovalo několik let, nebylo k těmto návrhům hodnocení dopadů regulace provedeno, neboť práce na nich byly zahájeny již před rokem 2007. Ministerstvo spravedlnosti sice postupovalo v souladu s usnesením vlády ze dne 22. srpna 2007 č. 927, které stanoví, že obecné zásady budou uplatňovány na legislativní návrhy, na jejichž přípravě budou zahájeny práce po 1. listopadu 2007 a na materiály připravované před tímto datem, na které jejich uplatnění uloží vláda, ale administrativní zátěž plynoucí z těchto nových právních předpisů je zřejmá.⁵⁸ Vláda v těchto případech zpracování RIA bohužel neuložila.

Tyto dva kodexy znamenají pro podnikatele značnou administrativní zátěž, neboť přináší rozsáhlé explicitní a implicitní povinnosti (k těmto pojmům viz kap. 1.3). Nový občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích představují podstatnou změnu koncepce celého soukromého práva. Nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.), který nahrazuje dosavadní občanský zákoník z roku 1964 a který stále v některých otázkách (např. neplatnost

⁵⁷ KOMISE PRO HODNOCENÍ DOPADŮ REGULACE. Výroční zpráva 2012. Úřad vlády České republiky, str. 10–15.

⁵⁸ Viz <http://www.euractiv.cz/print-version/clanek/nova-pravidla-ria-budi-mez-podnikateli-v-cr-ocekavani-009638>.

právních jednání) vychází ze socialistické právní tradice, se stal mimo jiné vlivem častých novelizací právním předpisem nevyhovujícím a značně roztržitým. Přijetím nového občanského zákoníku se završilo několikaleté úsilí odborníků o rekonstrukci soukromého práva.⁵⁹ Nový občanský zákoník si klade za cíl upravit převážnou část soukromoprávní materie a přispět tak k její větší přehlednosti. To odůvodňuje jeho značný rozsah – 3081 paragrafů. Zákon o obchodních korporacích má 786 paragrafů. Vzhledem k rozsahu a obsahu nových právních předpisů soukromého práva byla stanovena i poměrně dlouhá doba legisvakance. V oblasti obchodního práva dochází ke změnám integrací velké části obchodněprávní materie do občanského zákoníku. V samostatném zákoně zůstane pouze úprava specifických institutů obchodního práva.⁶⁰ Z výše uvedeného je zřejmé, že pro svou rozsáhlost a řadu obsahových změn bude pro odbornou i laickou veřejnost poměrně obtížné se s těmito novými právními předpisy seznámit. **Pro podnikatele to znamená značnou administrativní a pravděpodobně i finanční zátěž.**

Dalším druhem nákladů souvisejících s realizací práva jsou prostředky, které musí podnikatelé **vynaložit na splnění jiných než informačních povinností výslovně uložených právními předpisy (tzv. explicitní povinnosti)**. Jako příklad lze uvést výše zmíněný zákon o obchodních korporacích (č. 90/2012 Sb.), který byl přijat v souvislosti s přijetím nového občanského zákoníku a představuje samostatný právní předpis upravující zvláštní instituty obchodního práva. V přechodných ustanoveních zákona o obchodních korporacích **je uložena povinnost zajistit** soulad zakladatelských dokumentů již existující společnosti se zákonem o obchodních korporacích. Dle ustanovení § 777 zákona o obchodních korporacích musí obchodní korporace přizpůsobit do šesti měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona své společenské smlouvy úpravě tohoto zákona a doručit je do sbírky listin. Neučiní-li tak, rejstříkový soud je k tomu vyzve a stanoví ve výzvě dodatečnou přiměřenou lhůtu ke splnění této povinnosti. Uplyne-li dodatečná lhůta marně, soud na návrh rejstříkového soudu nebo osoby, která na tom osvědčí právní zájem, zruší obchodní korporaci a nařídí její likvidaci. *Ex lege* se navíc účinností zákona o obchodních korporacích zrušují ujednání společenských smluv, které jsou v rozporu s kogentními (donucujícími) ustanoveními.

⁵⁹ Viz <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/legislativni-proces.html>

⁶⁰ Švestka, J., Spáčil, J., Škárková, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. 2. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 32–34.

Ačkoli uvedené kodexy znamenají bezpochyby podstatný kvalitativní posun české úpravy soukromého práva, přinášejí v některých otázkách i značnou právní nejistotu. Asi nejkritizovanějším problémem je **otázka dispozitivnosti a kogentnosti právních norem** zde obsažených, která je rovněž zdrojem velké právní nejistoty pro podnikatele. Odpověď na tuto otázku nejsou v určitých případech schopni poskytnout ani samotní tvůrci zákona. Část odborné veřejnosti poukazovala ještě před přijetím rekodifikace soukromého práva na nevhodnou a nesmyslnou úpravu kogentnosti a dispozitivnosti právních norem. Požadavek zákonodárce vyslovený v § 1 odst. 2 nového občanského zákoníku na výslovné řešení kogentnosti (tj. zákonné určení od jaké normy se nelze odchýlit vůli stran) je scestný.⁶¹

Příkladem právního předpisu z oblasti veřejného práva, který má pro podnikatele zásadní význam a u kterého rovněž **nebyla RIA provedena**, je **zákon o trestní odpovědnosti právnických osob** a řízení proti nim (zákon č. 418/2011 Sb.). Jak již zmíněno, zákon byl přijat s velmi krátkou dobou legisvakance v délce devíti dnů. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob představuje zásadní změnu v oblasti odpovědnosti podnikatele vůči veřejné moci. **Ruší po staletí uznávanou zásadu, že právnická osoba nemůže v oblasti trestního práva jednat protiprávně** (*societas delinquere non potest*). Tato nová právní úprava kromě nákladů nutných na její poznání (tzv. implicitní povinnosti) přináší i některé další povinnosti, které budou muset podnikatelé splnit, aby předešli trestněprávnímu postihu. Právnická osoba je trestně odpovědná za vybrané trestné činy spáchané jejím zaměstnancem. Z této odpovědnosti se může právnická osoba „vyvinít“ v případě, že prokáže, že její orgány provedly všechna opatření, která lze od dané právnické osoby **spravedlivě požadovat** [viz § 8 odst. 2 písm. b) zákona o trestní odpovědnosti právnických osob]. Podnikatelé by tedy měli přijmout jednak preventivní opatření, jejichž primárním účelem je předcházet kriminálnímu jednání zaměstnanců, jednak opatření reaktivní, které mají za cíl zamezit nebo odvrátit následky již spáchaného trestného činu. Míra nutných opatření je u jednotlivých právnických osob přímo závislá na rozsahu jejich podnikatelské činnosti, její povaze, složitosti, na počtu a struktuře zaměstnanců apod. Preventivní a reaktivní opatření je nutné zavádět v klasických interních normách, jakými jsou pracovní a organizační řád. **V konkrétních případech je nutné přijmout i některé zvláštní interní předpisy**, např.

⁶¹ Více srov. např. Pelikánová, I. Obchodní právo. Obligační právo –komparativní rozbor. 4. díl. Praha: ASPI, 2009, str. 51–57.

spisový řád, archivační řád, skartační řád, řád pro nakládání s majetkem právnické osoby a s hotovými penězi, pravidla na ochranu osobních údajů.⁶² Na druhou stranu se objevují názory odborníků, že přijetí opatření společnost stejně neochrání a nebude bráno ani jako polehčující okolnost ve smyslu § 41 trestního zákoníku. Tato nejasná a složitá situace podstatným způsobem narušuje právní jistotu podnikatelů jako právnických osob.

Aktuálním příkladem podstatné legislativní změny, u které nebyla provedena RIA, je návrh zákona o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva hmotného a dalších souvisejících změnách předložený Ministerstvem financí (č. j. předkladatele: MF-111891/2012/32); tento návrh obsahuje zhruba 2 000 úprav. RIA zde nebyla zpracována i přes to, že návrh obsahuje mnohé změny mající dopad na postavení daňových subjektů a tedy na podnikatelské prostředí. V důvodové zprávě je jako hlavní argument navrhovaných změn uvedena rekodifikace soukromého práva. Řada změn však s rekodifikací vůbec nesouvisí, např. změna definice příjmů podle ustanovení § 7 zákona o daních z příjmů, terminologie cen obvyklých nebo zrušení výjimek z vyměřovacího základu zaměstnance pro pojistné na důchodové pojištění (viz zrušení výjimky pro odstupné). Posledně uvedená změna podstatným způsobem zhoršuje situaci na trhu práce. Návrh zákona také podstatným způsobem zpřísňuje určité podmínky nad rámec potřeby rekodifikace soukromého práva. Tímto návrhem by např. došlo k výraznému zpřísnění pokut podle zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, a v podstatě k zániku současné formy leasingu a zpřísnění pravidel v této oblasti. Kromě výše uvedených některých obsahových nedostatků, trpí návrh zákona z dílny Ministerstva financí značným počtem legislativně technických chyb (např. nesprávné číslování a odkazy, nepřehlednost). Aktuálním příkladem, kdy RIA sice byla formálně zpracována, avšak po obsahové stránce neobsahuje žádné informace ve vztahu k případné administrativní zátěži podnikatelů, je návrh zákona o mezinárodní spolupráci při správě daní a o změně dalších souvisejících zákonů. Důvodová zpráva pouze uvádí, že „Návrh zákona nemá negativní vliv na podnikatelské prostředí z hlediska zvyšování nákladů podnikatelských subjektů.“

⁶² Více k vhodným opatření právnických osob na předcházení k předcházení trestné činnosti srov. Fenyk, J., Smejkal, L. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2012, str. 146–154.

Nezbytným předpokladem úspěchu je také **průběžné a důkladné vzdělávání osob**, které se na celém procesu podílí.⁶³ **Do budoucna je třeba apelovat především na obsahovou a nikoli formální kvalitu zpracování posudku RIA a důslednou kontrolu splnění požadovaných standardů.** Příkladem z poslední doby, kdy RIA sice obsahuje všechny formální náležitosti, ale informace zde obsažené obsahově neodpovídají realitě, je návrh zákona o zvýšení transparentnosti právnických osob a o změně dalších zákonů, kterým má dojít ke zrušení tzv. anonymních akcií. Podle závěrečné zprávy z hodnocení regulace dopadů (RIA) lze odhadovat celkové dopady přijetí tohoto zákona na podnikatelské prostředí na částku minimálně 390 mil. Kč. Z provedeného hodnocení RIA je patrné podcenění dopadů nucené přeměny akcií na majitele na akcie na jméno nebo jejich imobilizace a následná úschova u peněžních ústavů nebo obchodníků s cennými papíry. RIA např. vůbec neřeší výši nákladů na tyto „úschovy“, které budou muset platit akcionáři. Podle našeho názoru jsou reálné finanční dopady tohoto zákona na podnikatelský sektor v řádech stovek miliónů vyšší než uváděných 390 mil. Kč.

3.3 Shrnutí

Nekvalitní regulace má dlouhodobě negativní dopad na podnikatelský sektor, což přirozeně vede k oslabení konkurenceschopnosti podnikatelských subjektů a potažmo celého národního hospodářství. Bez kvalitního právního rámce, který by nabídl přívětivé a vyhovující prostředí pro výkon podnikatelských aktivit, nelze očekávat zvýšení konkurenceschopnosti České republiky. **Zvyšování kvality právního prostředí představuje účinný prostředek ke zvyšování kvality podnikatelského prostředí a v návaznosti na to vede ke zvyšování konkurenceschopnosti celého státu.**⁶⁴

Je třeba apelovat na zákonodárce, **aby se nevyhýbal procesům hodnocení dopadů regulace, a to i za cenu prodloužení legislativního procesu, neboť je nezbytné, aby již v rámci legislativního procesu došlo k odstranění chyb a nedostatků připravované právní úpravy.** Přípravě návrhů právních předpisů by měl být věnován dostatečný časový prostor, aby bylo možné uskutečnit potřebné odborné konzultace a osvětu veřejnosti.

⁶³ Mejstřík, M. Jak zlepšit kvalitu hodnocení dopadů regulace (RIA). Prezentace pro mezinárodní konferenci Regulatory Impact Assessment (RIA) in the Czech Republic and Other OECD Countries konanou dne 1. 6. 2012 v Praze.

4. Důvody regulace a zdroje administrativní zátěže

K regulaci chování členů společnosti s cílem vytvořit, zachovat a umožnit společenský růst v rámci státu slouží tradičně nástroje právní. Těmito nástroji jsou právní normy, jako výsledek legislativního procesu.⁶⁵ Tyto normy by měly vykazovat takovou míru obecnosti, aby byly použitelné na široké okruhy případů a osob.⁶⁶ Obecně uznávaná, široce pochopená a společenským konsensem respektovaná norma je pozitivním regulatorním nástrojem, jež vede k cíli, který je takovou normou předvídan. Norma, která tato základní kritéria neplní, je v horším případě prostředkem ke komplikaci společenských vztahů (tedy může vést i ke vzniku zátěže pro její adresáty, kupř. administrativní), nebo je v lepším případě redundantním nástrojem, který je bez jakéhokoliv efektu pro společnost (negativně však rozšiřující rozsah závazné legislativy státu a ztěžující poznání právního řádu).

V této kapitole **charakterizujeme zásadní důvody právní regulace a zdroje (často zbytečné) administrativní zátěže**. Postupně se věnujeme těmto problémům:

a) požadavky evropské legislativy (kap. 4.1),

b) oblast národní legislativy, jež zvyšuje administrativní zátěž podnikatelů tím, že je obecně přísnější, než samotná evropská legislativa, kterou provádí (kap. 4.2),

c) vlastní legislativa České republiky, která působí administrativní zátěž (kap. 4.3).

Kapitola čtvrtá tak částečně navazuje na kapitolu druhou a dále jí rozvíjí, a to zejména v oblasti zkoumání kvality vlastní legislativy, která je v zásadě nezávislá na legislativě Evropské unie.

Důsledkem regulace jsou zamýšlené nebo i nezamýšlené následky, které mohou způsobovat náhlé, paralyzující ochabnutí systému, nebo postupnou korozi systému. Společenský systém tak přestává být obecně srozumitelným zdrojem práv a povinností pro jeho členy a dochází k defektům ve fungování a řízení státu. Destruktivním a zásadním způsobem tyto následky regulace dopadají na podnikatelskou sféru, která je důležitým zdrojem prostředků pro fungování státu. Zejména z tohoto důvodu pak vzniká další, následná společenská potřeba regulovat důsledky regulace, což představuje *de facto* zdvojenou regulaci jednoho

⁶⁴ Mejstřík, M. Rámec strategie konkurenceschopnosti. 1. vydání. Praha: Úřad vlády, Národní ekonomická rada vlády 2011, str. 67.

⁶⁵ K základním zásadám tvorby nových právních předpisů srov. kap. 2.2.

⁶⁶ K obecné charakteristice právních norem srov. tamtéž.

společenského fenoménu. V různých zemích Evropy proto vznikají speciální státní orgány, jejichž financování opět zajišťuje sféra, která je dopady regulace nejvíce postižena. Nejpriznáčněji se nazývá kontrolní orgán SRN „Rada pro kontrolu regulace“, dále jsou ze zahraničí známy „Rada pro lepší regulaci“ ve Švédsku nebo „Výbor pro regulační politiku“ ve Velké Británii. V České republice existuje „Komise pro hodnocení dopadů regulace“ (k tzv. Komisi RIA, srov. kap. 3.2). Jedná se tudíž o celoevropský problém, resp. problém západní kultury, který byl poprvé definován v rámci OECD již v roce 2000.⁶⁷

4.1 Požadavky evropské legislativy (posouzení směrnic a nařízení pro obchodní společnosti a podnikatele a jejich implementace do právního řádu ČR)

Pokud jde o požadavky evropské legislativy je potřeba se zaměřit na právo sekundární, které předpokládá legislativní iniciativu všech členských zemí Evropské unie. Sekundární právo je početně větší skupina právních norem, které regulují právní vztahy mezi subjekty práva Evropské unie. Sekundární právo je tvořeno akty, které přijímají orgány EU (Komise, Rada EU, Evropský parlament atp.). Tyto orgány včetně jejich kompetence vydávat závazné právní akty jsou založeny v právu primárním tedy v zakladatelských smlouvách ve znění jejich změn a doplňků. Členské státy mají dle čl. 291 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále též „SFEU“) povinnost přijmout veškerá vnitrostátní opatření, která jsou nezbytná pro provedení právně závazných aktů Evropské unie.

Sekundární právo dělíme do dalších podskupin, kdy hlavní dělení je vedeno linií závaznosti a nezávaznosti takových aktů. Rozlišujeme tedy závazné a nezávazné právní akty.

Závazné právní akty sekundárního práva dále rozlišujeme na:

- **Legislativní akty** (tj. akty, které byly přijaty řádným legislativním postupem dle čl. 289 SFEU). Příkladem legislativního aktu je např. *směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2010/45/EU ze dne 7. 7. 2010 o jakostních a bezpečnostních normách pro lidské orgány určené k transplantaci*).
- **Nelegislativní akty** (tj. akty, které byly přijaty na základě zmocnění uvedeného v legislativním aktu, zpravidla jej realizuje Komise.) Tyto akty mají podle čl. 290 SFEU obecnou působnost. Tyto akty jsou ve svém názvu publikovány

⁶⁷ Viz <http://www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/ria/aktualne/komise-ria-zverejnila-vyrocní-zprávu-za-rok-2012-103427/>.

s dovětkem „v přenesené pravomoci“ (např. *nařízení Rady (ES) č. 1493/1999 ze dne 17. 5. 1999 o společné organizaci trhu s vínem, kterým je přenesena působnost na Komisi*).

- **Prováděcí akty** (tj. akty, které jsou podle čl. 291 odst. 2 SFEU nezbytné k jednotné aplikaci právně závazných aktů na území členských zemí). Tyto prováděcí akty zpravidla vydává Komise a v odůvodněných případech též Rada [např. *nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení*].
- **Novelizační akty** (tj. akty, kterými jsou původní legislativní nebo nelegislativní akty měněny či doplňovány – např. *směrnice Komise č. 2010/50/EU ze dne 10. 8. 2010, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 98/8/ES za účelem zařazení účinné látky dazomet do přílohy I. uvedené směrnice*).
- **Akty společné zahraniční a bezpečnostní politiky** – jedná se především o tzv. rámcová rozhodnutí a rámcová doporučení, která byla v důsledku zrušení pilířové struktury Lisabonskou smlouvou včleněna do závazného práva. Tyto normy mají samostatný režim jejich přijímání. Rámcová rozhodnutí slouží jako prostředek k dosažení pojetí Evropské unie jako prostoru svobody, bezpečnosti a práva ve smyslu čl. 67 a násl. SFEU (Příkladem rámcového rozhodnutí je *rámcové rozhodnutí Rady č. 2008/978/WV ze dne 18.1.2.2008 o evropském důkazním příkazu k zajištění předmětů, listin a údajů pro účely řízení v trestních věcech*. Příkladem rámcového doporučení je *doporučení Komise (ES) ze dne 11. 3. 2005 o Evropské chartě pro výzkumné pracovníky a o Kodexu chování pro přijímání výzkumných pracovníků*).⁶⁸

K právně závazným aktům řadíme dle čl. 288 SFEU především:

Nařízení

Směrnice

Rozhodnutí

Rámcová rozhodnutí a doporučení

Nařízení lze do jisté míry připodobnit k vnitrostátnímu zákonu parlamentu členského státu Evropské unie. Jeho závaznost je dána pro všechna jeho ustanovení a je přímo zakázáno, aby národní předpisy členských zemí dle své potřeby jeho znění jakkoli měnily či modifikovaly. Nařízení je přímo použitelné v každém členském státě okamžikem jeho publikace v Úředním věstníku.⁶⁹ Nařízení může mít podobu základního legislativního nařízení, nebo může být nařízením prováděcím, které blíže specifikuje a určuje např. technické podmínky konkrétního právního předpisu. Nařízení, která zpravidla vydává Komise, Rada nebo Evropský parlament, jsou prostředkem k regulaci právních vztahů, kde má Evropská unie tzv. výlučnou pravomoc. **Výlučná pravomoc orgánů EU** je stanovena v čl. 3 SFEU a dotýká se **těchto oblastí**: celní unie, pravidel hospodářské soutěže, měnové politiky pro členské státy, které mají euro, společné obchodní politiky a společné rybářské politiky.

⁶⁸ Forejtová, M., Tronečková, M. Evropské právo v právní praxi. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, str. 54 a 55.

⁶⁹ Král, R. Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006.

Přehled základních nařízení k obchodním společnostem a způsobu jejich podnikání:

- Nařízení Rady č. 2137/85 o evropském hospodářském zájmovém sdružení.
- Nařízení Rady č. 2157/2001 o statutu evropské společnosti.
- Nařízení Rady č. 1435/2003 o statutu evropské družstevní společnosti.
- Nařízení Komise č. 809/2004, provádějící směrnici směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2003/71/ES s ohledem na údaje obsažené v prospektu a s ohledem na jeho formát, začlenění odkazů a uveřejnění prospektu a na jeho propagaci.
- Nařízení Rady č. 207/2009 o ochranné známce Společenství.
- Nařízení Rady č. 510/2006/ES o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů.
- Nařízení Rady č. 6/2002 o průmyslových vzorech Společenství.
- Nařízení Komise č. 772/2004/ES o použití čl. 81 odst. 3 Smlouvy na určité kategorie dohod o převodu technologií.
- Nařízení Komise č. 2658/2000/ES o použití čl. 81 odst. 3 Smlouvy na kategorie specializačních dohod.
- Nařízení Komise č. 2659/2000 o použití čl. 81 odst. 3 Smlouvy na kategorii dohod o vývoji a výzkumu.
- Nařízení Rady č. 428/2009, kterou se zavádí režim Společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití.
- Nařízení Rady č. 1383/2003/ES o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zbožím, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo.
- Nařízení Rady č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v čl. 81 a 82 Smlouvy.
- Nařízení Rady č. 44/2001/ES o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.
- Nařízení Rady č. 1206/2001/ES o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských a obchodních věcech.
- Nařízení Komise č. 2790/1999/ES o použití čl. 81 odst. 3 Smlouvy na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě.

- Nařízení rady č. 1225/2009 o ochraně před dumpingovým dovozem ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství.
- Nařízení Rady č. 1207/2001 o postupech usnadňujících vydávání nebo vytavování nebo vydávání dokladů o původu ve společenství a vydávání některých oprávnění schváleného vývozce dle předpisů upravujících preferenční obchod mezi společenstvím a některými zeměmi.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 450/2008, kterým se stanoví celní kodex Společenství.
- Nařízení Rady č. 2658/87 o celní a statistické nomenklatuře a společném celním sazebníku.
- Nařízení Rady č. 8641/2007/ES o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady č.765/2008, kterým se stanoví požadavky na akreditaci a dozor nad trhem týkajíc se uvádění výrobků na trh a kterým se zrušuje nařízení EHS č. 339/93.
- Nařízení Komise č. 1287/2006, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/39/ES, pokud jde o evidenční povinnosti investičních podniků, hlášení obchodů, transparentnost trhu, přijímání finančních nástrojů obchodování a vymezení pojmů pro účely směrnice.

V oblasti administrativní zátěže pracuje Evropská unie ještě s dalšími nástroji, kterými predikuje svoji další legislativní aktivitu. Lze sem zařadit například sdělení Komise KOM(2007)0394 o zjednodušeném podnikatelském prostředí pro společnosti v oblasti práva obchodních společností, účetnictví a auditu, nebo např. usnesení Evropského parlamentu o zjednodušeném podnikatelském prostředí pro společnosti v oblasti práva obchodních společností, účetnictví a auditu popř. sdělení Komise KOM(2012)0740 Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: **Akční plán:** Evropské právo obchodních společností a správa a řízení společností - moderní právní rámec pro angažovanější akcionáře a udržitelnější společnosti. Zajímavým poznatkem je i další druh opatření Komise, kterým ona sama stahuje ze své legislativní iniciativy své vlastní návrhy a záměry. Jedná se o tzv. opatření Komise (2012/C 156/06) – stažení

bezpředmětných návrhů Komise, které obsahuje seznam různých návrhů směrnic a nařízení pro rok 2012, které měly být předloženy Radě a Parlamentu Evropské unie. Je patrné, že v současné době i legislativa EU prochází vnitřní sebekontrolou.

Přehled základních směrnic k obchodním společnostem a způsobu jejich podnikání:

Směrnice patří k nejpočetnějším normativním opatřením, které vydávají orgány Evropské unie. Směrnice, která je součástí sekundárního práva, musí být v souladu s právem primárním. Směrnice zavazují primárně všechny členské státy, ale mohou být určeny i jen některým z nich. Směrnice je velice významným prostředkem pro harmonizaci právních řádů členských států. Harmonizací se míní sblížení jednotlivých právních systémů tak, aby jejich společným jmenovatelem se stalo právo Evropské unie. Směrnice proto bývají velice detailní, specifické, stanoví přesně určité principy, které musejí být členskými státy při jejich naplňování dodrženy.⁷⁰ Na rozdíl od nařízení jsou směrnice vydávány orgány EU v oblastech, kde nemá Evropská unie výlučnou pravomoc. Ve smyslu čl. 4 SFEU vykonává EU tzv. sdílenou pravomoc se členskými státy a v těchto oblastech dochází k nejmasovější publikaci směrnic. K oblastem, kde probíhá **výkon sdílené pravomoci**, náleží vnitřní trh, sociální politika, ochrana spotřebitele nebo např. otázky svobody, bezpečnosti a práva.

Existují příklady směrnic, které se významně dotkly podnikatelského prostředí a byly implementovány do zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, který bude nahrazen novým občanským zákoníkem a zákonem o obchodních korporacích. **Jedná se o tyto směrnice, které i navzdory naší nové právní úpravě zůstávají v platnosti, pokud samy neprošly vlastní novelizací:**

- První směrnice Rady 68/151/EHS ze dne 9. března 1968 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření.
- Druhá směrnice Rady 77/91/EHS ze dne 13. prosince 1976 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována

⁷⁰ Forejtová, M., Tronečková, M. Evropské právo v právní praxi. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, str. 58. Obdobně Dědič, J., Čech, P. Evropské právo společností. 1. vydání. Praha: Polygon, 2004, str. 10.

v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy při zakládání akciových společností a při udržování a změně jejich základního kapitálu, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření.

- Třetí směrnice Rady 78/855/EHS ze dne 9. října 1978, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o fúzích akciových společností.
- Šestá směrnice Rady 82/891/EHS ze dne 17. prosince 1982, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o rozdělení akciových společností.
- Směrnice Rady 84/450/EHS ze dne 10. září 1984 o sblížování právních a správních předpisů členských států týkajících se klamavé reklamy.
- Směrnice Rady 84/647/EHS ze dne 19. prosince 1984 o užívání vozidel najatých bez řidiče pro silniční přepravu zboží.
- Směrnice Rady 86/653/EHS ze dne 18. prosince 1986 o koordinaci právní úpravy členských států týkající se nezávislých obchodních zástupců.
- Směrnice Rady 89/117/EHS ze dne 13. února 1989 o povinnostech poboček usazených ve členském státě, zřízených úvěrovými a finančními institucemi se sídlem mimo tento členský stát, pokud se jedná o zveřejňování ročních účetních dokladů.
- Jedenáctá směrnice Rady 89/666/EHS ze dne 21. prosince 1989 o zveřejňování poboček vytvořených v členském státě některými formami společností řídicích se právem jiného členského státu.
- Dvanáctá směrnice Rady 89/667/EHS ze dne 21. prosince 1989 v oblasti práva společností o společnostech s ručením omezeným s jediným společníkem.
- Směrnice Rady 92/101/EHS ze dne 23. listopadu 1992, kterou se mění směrnice 77/91/EHS o zakládání akciových společností a o udržování a změnách jejich základního kapitálu.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/55/ES ze dne 6. října 1997, kterou se mění směrnice 84/450/EHS o klamavé reklamě tak, aby zahrnovala srovnávací reklamu.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/35/ES ze dne 29. června 2000 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích.

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/58/ES ze dne 15. července 2003, kterou se mění směrnice Rady 68/151/EHS, pokud jde o požadavky na zveřejňování týkající se některých forem společností.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/47/ES ze dne 6. června 2002 o dohodách o finančním zajištění.

Pro každého podnikatele je důležitá oblast pracovního práva; přehled evropských právních předpisů obsahuje **příloha č. 1**. Většiny podnikatelských subjektů se v různém rozsahu kromě výše uvedených týkají i evropské předpisy z oblasti životního prostředí. Proto v **příloze č. 2** této analýzy uvádíme demonstrativní přehled evropských předpisů z této oblasti.

4.2 Národní legislativa a rozšiřující uplatňování evropských směrnic a nařízení

Za **základní zdroje administrativní zátěže** pro podnikatele lze s ohledem na výše uvedené považovat zejména:

- 1) **Legislativu** – obecně bez ohledu na to, zda je domácí, evropské či mezinárodní provenience.
- 2) **Mediální tlaky zájmových skupin** na produkci nových pravidel v určité oblasti (fotovoltaika).
- 3) **Politické záměry**, které vykazují značnou dávku dočasného uspokojování momentálních potřeb pro vymezené skupiny obyvatelstva nebo i plošně.
- 4) **Setrvačnost státního aparátu**, který opodstatňuje svoji existenci produkcí stále nových pravidel (živnostenský zákon jako nejčastěji novelizovaná norma po daňových předpisech).

V důsledku i těchto faktorů vláda přistoupila k tzv. „**prioritizaci**“ svých cílů pro druhou polovinu svého funkčního období, která je *de facto* přeskupením původních plánů do třech skupin: s vysokou prioritou, s prioritou a další návrhy⁷¹. Lze očekávat však další úpravy, které budou mnohdy motivovány horečnou legislativní činností v EU v souvislosti s ekonomickou krizí, která s sebou nese hlubší vlnu přesvědčení o potřebě další regulace.

Zvláště v poslední době bývá Evropská unie kritizována za zbytečnou nadprodukcí svých právních předpisů. Stejně jako v případě národní legislativy lze i zde hovořit o legislativním

⁷¹ Právní rozhledy č. 2/2013, Pravidelná příloha – legislativa, 25. ledna 2013, str. I–IV.

optimismu, jehož příčinou je zejména mylná představa o tom, že veškeré společenské poměry lze nejlépe upravit právními předpisy, a to pokud možno co nejpodrobnějšími. **V případě evropské legislativy je specifickou příčinou hypertrofie právních předpisů skutečnost, že v probíhající ekonomické krizi v Evropě a po událostech, které zpochybnilly současný směr evropské integrace, slouží produkce dalších a dalších evropských norem k upevnování a legitimizaci samotné existence Evropské unie.**

V této situaci by bylo **žádoucí**, aby **česká legislativa provádějící legislativu evropskou přistupovala k této činnosti co nejbezpečněji**. Od vstupu České republiky do Evropské unie jsme však svědky toho, že **český zákonodárce obecně přijímá** z možných variant, které evropská legislativa „nabízí“, **variantu nejtvrdší**, povinnosti regulovaných subjektů často **zpřísňuje a rozšiřuje**. Dalším zdrojem administrativní zátěže je tedy **extenzivní uplatňování evropské legislativy v legislativě vnitrostátní**, která je v mnohých případech přísnější.

Níže jsou uvedeny některé **modelové příklady**, které se týkají oblasti pracovního práva (povinnost prokázat existenci pracovněprávního vztahu při kontrole), účetních závěrek, společenské práva, práva kapitálového trhu, oblasti dopravy (tzv. profesní řidičské průkazy) a problematiky tzv. energetických štítků.

4.2.1 Povinnost prokázat existenci pracovněprávního vztahu při kontrole na pracovišti

Zákonem č. 1/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, došlo s účinností od 5. 1. 2012 k **zavedení nové povinnosti pro zaměstnavatele**. Ten je podle § 136 zákona o zaměstnanosti **povinen mít v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících legálnost práce**, které si kontrolní orgán nemůže zajistit z příslušných registrů (jde např. o kopie pracovních smluv, dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr nebo jiných smluv, a zároveň o doklady prokazující oprávněnost pobytu cizinců na našem území). Podle důvodové zprávy k zákonu č. 1/2012 Sb. bylo účelem doplnění § 136 zákona o zaměstnanosti **zajištění souladu s článkem 14 směrnice 2009/52/ES**, který se týká realizace účinných a odpovídajících kontrol nelegální práce. Článek 14 jmenované směrnice uvádí, že povinností členských států je zajistit, aby na jejich území byly prováděny účinné a odpovídající kontroly zaměstnávání neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Ustanovení § 136 je ovšem formulováno tak, že **požadavek na kopie dokladů**

prokazujících existenci pracovněprávního vztahu se týká všech osob a nikoli pouze cizích státních příslušníků z tzv. třetích zemí.

Podle Metodického pokynu generálního inspektora Státního úřadu inspekce práce ze dne 31. 3. 2012, č.j. 1361/1.10/12, **nepředložení dokumentů zaměstnavatelem přímo v průběhu kontroly na daném pracovišti je inspektor povinen zaznamenat do protokolu o výsledku kontroly jako výkon nelegální práce** podle § 5 písm. e) zákona o zaměstnanosti. Za nepředložení požadovaných dokladů se ukládá sankce od 250 000 Kč do 10 000 000 Kč [srov. § 140 odst. 1 písm. c) a odst. 4 písm. f) zákona o zaměstnanosti].⁷²

Stanovením povinnosti podle § 136 zákona o zaměstnanosti také došlo ke vzniku duplicitní právní úpravy, neboť povinnost prokázat existenci legálního pracovního vztahu mají i osoby pracující pro zaměstnavatele (srov. § 132 zákona o zaměstnanosti).

Touto novelou zákona o zaměstnanosti také došlo k vytvoření nové povinnosti pro zaměstnavatele uchovávat kopie dokladů prokazujících oprávněnost pobytu cizince na území České republiky, a to nejen po dobu trvání zaměstnání, jak požaduje směrnice [srov. čl. 4 písm. b) směrnice], ale navíc, po dobu 3 let od skončení zaměstnávání tohoto cizince (srov. § 102 odst. 3 zákona o zaměstnanosti).

Česká úprava je tedy evidentně přísnější než úprava obsažená ve směrnici a znamená pro tuzemského podnikatele značnou administrativní zátěž.

4.2.2 Účetní závěrky

Příkladem přísnější české úpravy, jdoucí nad rámec úpravy evropské, je úprava účetní závěrky pro akciové společnosti. Účetní závěrky upravuje na evropské úrovni v obecné rovině **čtvrtá směrnice Rady č. 78/660/EHS, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o ročních účetních závěrkách některých forem společností.** Tuto směrnici provádí mimo jiné zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Účetní jednotky sestavují účetní závěrku v plném nebo zjednodušeném rozsahu. Ustanovení § 18 odst. 3 zákona o účetnictví umožňuje sestavit účetní uzávěrku ve zjednodušeném rozsahu účetním jednotkám, které nejsou povinny mít účetní závěrku ověřenou auditorem s výjimkou akciových společností, které sestavují účetní závěrku v plném rozsahu. **Česká úprava je tedy přísnější než úprava evropská, neboť čtvrtá směrnice připouští možnost sestavit zkrácenou účetní závěrku i pro akciové společnosti.**

⁷² Srov. <http://www.student.cz/files/dokumenty/tiskove-zpravy/tiskova-zprava-mpsv-3.4.2012.pdf>.

4.2.3 Společenstevní právo

Právo obchodních společností je částí obchodního práva, kde se ve větší míře uplatňují kogentní právní normy, které představují pravidla stanovená zákonodárcem, od nichž se adresáti nemohou svou vůlí odchýlit. Proto se o nich hovoří též jako o normách donucujících či imperativních. Tyto normy představují omezení zásady autonomie vůle, která je první zásadou soukromého práva a jeho základním pilířem.⁷³ I v oblasti práva obchodních společností by neměla být právní úprava natolik přísná, aby **odrazovala podnikatele** od zakládání těchto podnikatelských forem.

V evropské úpravě je např. **podstatným způsobem omezena autonomie vůle zakladatelů evropské společnosti ve vztahu k volbě místa zapsaného sídla společnosti**. Podle ustanovení čl. 7 nařízení č. 2157/2001/ES o statutu evropské společnosti (dále též „nařízení o SE“) se musí zapsané sídlo evropské společnosti nacházet ve stejném státě jako její skutečné sídlo, resp. v terminologii nařízení „ústřední správa“.⁷⁴ Článek 7 nařízení o SE umožňuje (nepřikazuje!) členským státům zpřísnit uvedené pravidlo a uložit evropské společnosti zapsané do rejstříku na jejich území povinnost mít svou ústřední správu a sídlo na stejném místě. **Česká republika se vydala cestou co nejpřísnější právní úpravy** a ukládá tuto povinnost evropským společnostem v ustanovení § 5 zákona č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti (dále též „zákon o SE“). V případě porušení povinnosti stanovené v § 5 zákona o SE vyzve rejstříkový soud evropskou společnost ke zjednání nápravy. Nedojde-li ani poté k nápravě, je možným následkem až zrušení společnosti.⁷⁵ Jestliže tomu tak není, vyzve ji soud, u něhož je zapsána v obchodním rejstříku (dále jen „rejstříkový soud“), i bez návrhu ke zjednání nápravy. Neuposlechne-li evropská společnost a neučiní-li opatření uložené soudem podle čl. 64 odst. 1 nařízení o SE v přiměřené lhůtě, kterou jí soud za tím účelem určí, soud ji svým rozhodnutím i bez návrhu zruší a jmenuje likvidátora.

⁷³ Srov. koncepci nového občanského zákoníku popsanou v důvodové zprávě.

⁷⁴ V souvislosti se skutečným sídlem (ústřední správou) se hovoří též o tzv. hlavní správě. Tuto terminologii používá např. zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti.

⁷⁵ Ustanovení § 5 zákona o SE stanoví: „Evropská společnost zapsaná do obchodního rejstříku na území České republiky musí mít v místě svého zapsaného sídla svou hlavní správu. Jestliže tomu tak není, vyzve ji soud, u něhož je zapsána v obchodním rejstříku (dále jen "rejstříkový soud"), i bez návrhu ke zjednání nápravy. Neuposlechne-li evropská společnost a neučiní-li opatření uložené soudem podle čl. 64 odst. 1 Nařízení Rady v přiměřené lhůtě, kterou jí soud za tím účelem určí, soud ji svým rozhodnutím i bez návrhu zruší a jmenuje likvidátora.“

4.2.4. Právo kapitálového trhu

Podíváme-li se na právo kapitálového trhu, nalezneme příklad české právní úpravy, která **původně šla přehnaně nad rámec evropských právních předpisů a až následně byla modifikována**. Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2003/6/ES ze dne 28. ledna 2003 o obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem (zneužívání trhu) požaduje, aby každá osoba, která profesionálně uskutečňuje operace s finančními nástroji a má důvody se domnívat, že by určitá operace mohla být obchodováním zasvěcených osob nebo manipulací s trhem, bezodkladně vyrozuměla příslušný orgán (v ČR je jím Česká národní banka). Tuto nepřiliš povedenou a nekonkrétní formulaci zpřesnil čl. 1 odst. 3 prováděcí směrnice Evropské komise č. 2004/72/ES demonstrativním výčtem tak, že tento pojem zahrnuje nejméně obchodníky s cennými papíry a banky. Ustanovení § 124 odst. 5 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu (dále též „ZPKT“) a § 126 odst. 5 ZPKT, ve znění účinném do 7. 3. 2006 ukládalo zmíněnou oznamovací povinnost každé osobě podílející se při výkonu zaměstnání, povolání, funkce nebo jiné povinnosti na obchodech s investičními nástroji, která má důvodné podezření, že určitý obchod může být manipulací s trhem. Plnění oznamovací povinnosti ze strany zaměstnanců prakticky neomezeného okruhu podnikatelů tak představovalo nesmyslný požadavek české legislativy.⁷⁶ Tento nedostatek byl napraven novelou uvedených ustanovení zákona o podnikání na kapitálovém trhu tak, že obecné vymezení subjektů bylo s účinností od 8. 3. 2006 nahrazeno taxativním výčtem povinných subjektů.

4.2.5 Profesionální řidičské průkazy

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2003/59/ES ze dne 15. července 2003, o výchozí kvalifikaci a pravidelném školení řidičů některých silničních vozidel pro nákladní nebo osobní dopravu a o změně nařízení Rady (EHS) č. 3820/85 a směrnice Rady 91/439/EHS a zrušení směrnice Rady 76/914/EHS, obsahuje povinnost řidičů z povolání a řidičským oprávněním C nebo D opatřit si tzv. profesionální průkaz. Ačkoli evropská směrnice umožnila

⁷⁶ Více srov. Dědič, J., Čech, P. Obchodní právo po vstupu do EU. 2. vydání. Praha: BOOVA POLYGON, 2006, str. 295.

stanovit povinnost mít tzv. profesní průkaz do 10. září 2013, resp. 2014, česká úprava požadovala zřízení profesního průkazu do 1. října 2008.

4.2.6 Problematika snižování energetické náročnosti budov

Celosvětový fenomén snižování energetické náročnosti budov se projevuje tvorbou programů, opatření a motivačních nástrojů⁷⁷ směřujících k celkovému snížení spotřeby energie. Podle evropské studie⁷⁸ tvoří spotřeba energie v obytných domech téměř 40 % celkové spotřeby energie v rámci Evropské unie.

Dne 1. 1. 2013 vstoupil v účinnost zákon č. 318/2012 Sb., který mění zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií (v textu dále jen „zákon o hospodaření energií“ nebo „zákon“) a který přináší **postupné zvyšování energetických standardů po vzoru Evropské unie**. Uvedená novela zákona o hospodaření energií představuje **implementaci evropské směrnice 2010/31/EU**,⁷⁹ jejímž předmětem je „*podpora snižování energetické náročnosti budov v Evropské unii s ohledem na vnější klimatické a místní podmínky i požadavky na vnitřní mikroklimatické prostředí a efektivnost nákladů*.“⁸⁰ Směrnice stanovuje minimální požadavky na členské státy, které mohou (ale nemusí!) přijmout přísnější opatření k dosažení cílů stanovených ve směrnici.

Novela zákona o hospodaření energií zavádí zejména **nové a přísnější požadavky na energetickou náročnost budov a rozšiřuje povinnosti zpracování tzv. Průkazu energetické náročnosti budovy** (dále též jen „Průkaz“). Tyto Průkazy jsou obecně známé jako tzv. **energetické štítky**.

V rámci tendence **snižovat energetickou náročnost budov** zákon o hospodaření energií rozděluje požadavky na energetickou náročnost do těchto dvou úrovní:

- a) požadavky na nákladově optimální úrovni,⁸¹

⁷⁷ Motivačními nástroji jsou myšleny např. daňové úlevy, zvýhodněné půjčky či granty.

⁷⁸ *Study on the Energy Savings Potentials in EU Member States, Candidate Countries and EEA Countries*.

⁷⁹ O této směrnici hovoříme jako o tzv. druhé směrnici o energetické náročnosti budov, neboť ruší a reviduje směrnici Evropského parlamentu a Rady 91/2002/ES – tzv. první směrnice o energetické náročnosti budov. V roce 1989 bylo evropskou směrnicí o stavebních výrobcích 89/106/EHS⁷⁹ formulováno šest základních požadavků na stavby, přičemž obě směrnice o energetické náročnosti budov jsou naplněním šestého požadavku spočívajícího v úspoře energie a tepla“. Viz <http://stavitel.ihned.cz/c1-59327230-co-zmeni-predpisy-o-energeticke-narocnosti-budov>

⁸⁰ Ustanovení čl. 1 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/31/EU.

⁸¹ Dle ustanovení § 2 odst. 1 písm. v) zákona o hospodaření energií, v platném znění, se nákladově optimální úrovní rozumí stanovené požadavky na energetickou náročnost budov nebo jejich stavebních nebo technických

b) požadavky na budovy s téměř nulovou spotřebou energie.⁸²

Požadavky na nákladově optimální úrovni jsou závazné od 1. 1. 2013 pro stavebníky a vlastníky budov, kteří provádějí větší změny stávajících budov. Požadavky na budovy s téměř nulovou spotřebou energie se pak týkají stavebníků a vlastníků budov, které procházejí větší změnou podle kategorie budovy⁸³ a následně dle energeticky vztažné plochy⁸⁴, přičemž závaznost požadavku téměř nulové spotřeby bude nastávat postupně od roku 2016 do roku 2020. Požadavky na energetickou náročnost budovy pak nemusí být splněny u budov s energetickou vztažnou plochou menší než 50 m², budov pro bohoslužby a náboženské účely, staveb pro rodinnou rekreaci, dále pak průmyslových a výrobních provozů, dílenských provozoven a zemědělských staveb se spotřebou do 700 GJ za rok.

Přestože nesplnění zákonem stanovených povinností s sebou přináší nebezpečí nemalých sankcí pro dotčené subjekty⁸⁵, není v současné době znalost těchto povinností velká.

Průkaz energetické náročnosti budovy je dokumentem, který představuje **energetické zhodnocení dané budovy**, obsahující zákonem požadované informace o veškerých energiích vstupujících do budovy, potřebných k pokrytí energetické potřeby daného objektu.⁸⁶ Povinnost zajištění zpracování Průkazu se **dříve vztahovala pouze na stavebníky při výstavbě nových budov**, přičemž Průkaz byl a stále je povinnou součástí projektové dokumentace, a dále pak **na vlastníky stávajících budov při větších změnách**. Nově je povinnost zajistit zpracování Průkazu **rozšířena na vlastníky budov v souvislosti s jejich prodejem nebo pronájmem**, případně v souvislosti s prodejem nebo pronájmem ucelených částí takových budov. Cílem novely je postupně označit všechny nemovitostí dokumentem, ze kterého bude možné vyčíst, zda se jedná o úsporný objekt či nikoli.

prvků, která vede k nejnižším nákladům na investice v oblasti užití energií, na údržbu, provoz a likvidaci budov nebo jejich prvků v průběhu odhadovaného ekonomického životního cyklu.

⁸² Dle ustanovení § 2 odst. 1 písm. w) zákona o hospodaření energií se budovou s téměř nulovou spotřebou energie myslí budova s velmi nízkou energetickou náročností, jejíž spotřeba energie je ve značném rozsahu pokryta z obnovitelných zdrojů.

⁸³ Budovy jsou rozděleny do dvou kategorií: a) budovy vlastněné a užívané orgánem veřejné moci nebo subjektem zřízeným tímto orgánem, b) ostatní budovy.

⁸⁴ Dle ustanovení § 2 odst. 1 písm. r) zákona o hospodaření energií se celkovou energeticky vztažnou plochou myslí vnější půdorysná plocha všech prostorů s upraveným vnitřním prostředím v celé budově, vymezená vnějšími povrchy konstrukcí obálky budovy.

⁸⁵ Sankce za přestupky a jiné správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob se mohou pohybovat v rozmezí od 50 000 Kč až do 5 000 000 Kč, vždy s ohledem na konkrétní porušenou povinnost.

⁸⁶ Viz <http://www.epravo.cz/top/clanky/prukaz-energeticke-narocnosti-budovy-aneb-dalsi-komplikace-pri-nakladani-s-nemovitosti-88309.html>

Odborníci kritizují, že provedená **změna přináší novou finanční a administrativní zátěž pro vlastníky nemovitostí a stavebníky**. Podle jejich názoru novela předběhla současný stav techniky, neboť momentálně není dostatek stavebních materiálů, které by odpovídaly vyšším standardům.⁸⁷ Kritiku směrnice a přijaté novely vyslovil prezident Klaus,⁸⁸ podle nějž se jimi **celkově výrazně prodraží bydlení a zatíží trh s nemovitostmi**. Problémem popsaných změn totiž je, že zvýšené náklady se projeví nejen při výstavbě nových budov, ale i při prodeji či pronájmu stávajících nemovitostí. Konkrétní nedostatky viděl prezident ve skutečnosti, že směrnice nutí k takovým rekonstrukcím, které by za běžných okolností nebyly nutné, a v tom, že český zákon jde nad rámec toho, co vyžaduje Evropská unie, neboť dostatečně nepřihlíží k místním klimatickým podmínkám či způsobu užívání budov (srov. čl. 4 směrnice).⁸⁹

Za negativní považujeme, že v průběhu legislativního procesu na evropské úrovni **čeští zástupci směrnici podpořili, aniž by se jakkoli snažili ovlivnit její obsah**.

Podle názoru části veřejnosti představuje tato změna, kromě **podstatného zatížení trhu s nemovitostmi**, i **nebezpečí rozšíření korupčního jednání** v této oblasti.⁹⁰ V této souvislosti by bylo možné doporučit provedení legislativní změny v tom smyslu, aby se nové povinnosti netýkaly budov postavených do roku 2000.

4.3 Vlastní legislativa ČR

Jak vyplývá z dosavadního textu, převažujícím zdrojem administrativní zátěže podnikatelů není evropská legislativa, ale legislativa vnitrostátní. **Podstatným pramenem administrativní zátěže je dokonce ta část vnitrostátní legislativy, která není prováděcí vzhledem k legislativě evropské a její důsledky jsou tedy plně odpovědností našich národních orgánů (zejména vlády a Parlamentu ČR)**. O nejzásadnějších nedostatcích, které jsou příčinou nekvalitní právní úpravy, jež způsobuje podnikatelům značnou administrativní zátěž, jsme pojednali zejména v kapitole 2.2.

Jak již bylo uvedeno v kapitole 2.2, výrazným problémem českého právního řádu je neprovázanost právních předpisů a časté **podléhání tzv. módním vlnám**. Obě tyto skutečnosti lze dokumentovat na sankční politice státu.

⁸⁷ Viz <http://stavitel.ihned.cz/c1-59327230-co-zmeni-predpisy-o-energeticke-narocnosti-budov>.

⁸⁸ Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, dne 9. 8. 2012 prezident vetoval.

⁸⁹ Viz <http://www.klaus.cz/clanky/3156>.

Další oblastí, na které dokumentujeme zvyšování administrativní zátěže podnikatelů, je právní úprava obsažená ve stavebním zákoně. Tzv. **stavební právo** se týká prakticky všech podnikatelů, jeho kvalita má tedy bezprostřední vliv na administrativní zátěž podnikatelů a na jejich fungování na trhu. Každý podnikatel totiž využívá ke své podnikatelské činnosti nějaké prostory, proto je pro podnikatele nutná alespoň elementární znalost stavebních předpisů. Oblast stavebnictví vzhledem ke svému ekonomickému a společenskému významu ovlivňuje přirozeně i další oblasti soukromého podnikání.

Dále jsou jako příklad uvedeny některé nadbytečné povinnosti podnikatele ve vztahu k obchodnímu rejstříku.

Posledním negativním příkladem nedůvodně zatěžujícím podnikatele, který uvádíme, je povinnost zajistit vstupní lékařskou prohlídku pro všechny uchazeče o zaměstnání.

4.3.1 Sankční politika státu

V roce 2009 byl s účinností od 1. 1. 2010 přijat nový trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb.), který výslovně **obsahuje zásadu subsidiarity trestní represe**, která vychází z pojetí trestního práva jako tzv. *ultima ratio*, což při aplikaci práva znamená, že trestní odpovědnost a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat je v případech společensky škodlivých (závažných), ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu, tj. zejména předpisů z oblasti občanského, obchodního a správního práva (srov. § 12 odst. 2 tr. zák.). Ani po přijetí nového trestního zákoníku se však **nezlepšila situace v oblasti správního trestání**, kde tzv. správní delikty jsou nepřehledně roztržštěny ve značném množství zákonů, nenavazují na trestněprávní delikty a obecná úprava správního trestání prakticky absentuje (značně kusá a zastaralá úprava je obsažena v zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích). Tento stav velmi ztěžuje aplikaci zásady subsidiarity trestní represe. Pokud chce totiž orgán činný v trestním řízení (např. soud) aplikovat tuto zásadu, měl by uvést konkrétní ustanovení např. správního předpisu, které lze v daném případě uplatnit, aby řádně odůvodnil své rozhodnutí neaplikovat trestní zákoník. **V současné době lze tedy sankční politiku státu označit za nekoncepční a roztržštěnou. Důsledkem toho je zvýšená právní nejistota podnikatelů jednak z hlediska ochrany proti zásahům do jejich práv, jednak**

⁹⁰ Srov. články dostupné na <http://www.novinky.cz/finance/293521-domy-i-byty-musi-mit-energeticke-stitky-a-uplatky-zacinaji-bujet.html> a <http://www.zrutezakon.cz/novinky/zrusmezakon-cz-zna-viteze.html>.

z hlediska míry jejich odpovědnosti za protiprávní jednání. Obecně platí, že neprovázanost právní úpravy způsobuje snížení právní jistoty a možností vymahatelnosti práva.⁹¹

Uvedená zásada subsidiarity trestní represe jako jedna ze základních zásad trestního práva má však význam nejen pro aplikaci práva, ale také pro normotvorbu, neboť vyjadřuje požadavek pečlivě zvažovat, které skutky mají být kriminalizovány. To platí především v oblasti obchodněprávních vztahů. K uvedenému problému se mnohokrát vyjádřil i Ústavní soud.⁹²

Tato otázka je pro podnikatelský sektor v současné době o to aktuálnější, že od 1. 1. 2012 byla do českého právního řádu zavedena trestní odpovědnost právnických osob (k trestní odpovědnosti právnických osob viz kap. 3.2).

Ačkoli zákonodárce vyjádřil v novém trestním zákoníku zásadu subsidiarity trestní represe výslovně (srov. § 12 odst. 2 tr. zák.) a jedním z hlavních důvodů přijetí nového kodexu bylo především dekriminlizovat, je podle názorů odborníků situace spíše opačná. S ohledem na podnikatelskou sféru je důležité zmínit, že **nový trestní zákoník zavedl dlouhou řadu nových, zpravidla velmi kazuistických skutkových podstat, které postihují do té doby netrestná jednání.** Příkladem mohou být široce formulované skutkové podstaty trestného činu dotačního podvodu podle § 212 tr. zák. nebo trestného činu neoprávněného přístupu k počítačovému systému nebo nosiči informací podle § 230 trestního zákoníku. U trestného činu neoprávněného nakládání s osobními údaji podle § 180 tr. zák. došlo ke zpřísnění trestní represe rozšířením znaků tohoto trestného činu. V případě trestného činu podílnictví podle § 214 odst. 1, který představuje majetkovou kriminalitu, došlo ke zvýšení trestní sazby.⁹³

Na sankční politice státu se dobře dokumentuje skutečnost, že zákonodárce často podléhá tzv. módním vlnám. V této oblasti je takovým trendem vytváření kazuistických skutkových podstat, které zdánlivě reagují na aktuální společenské události, avšak ve skutečnosti nic neřeší a představují pouze zbytečnou zátěž. Příkladem může být postupné doplňování trestního kodexu o nové skutkové podstaty, které jsou speciální vzhledem k obecné skutkové

⁹¹ Více k problematice právní jistoty a vymahatelnosti práva viz kap. 2.2.

⁹² Srov. např. náleží Ústavního soudu ČR ze dne 25. 11. 2003, sp. zn. I. ÚS 558/01, publikovaný pod č. 136/2003 Sb. n. a u. ÚS, náleží Ústavního soudu ČR ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 4/04, publikovaný pod č. 42/2004 Sb. n. a u. ÚS, náleží Ústavního soudu ČR ze dne 29. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 469/02, publikovaný pod č. 61/2004 Sb. n. a u. ÚS, náleží Ústavního soudu ČR ze dne 22. 12. 2004, sp. zn. II. ÚS 372/03, publikovaný pod č. 196/2004 Sb. n. a u. ÚS a náleží Ústavního soudu ČR ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. I. ÚS 69/06, publikovaný pod č. 186/2006 Sb. n. a u. ÚS.

⁹³ K tomu více Jelínek, J. a kol. Trestní právo hmotné. 2. vydání. Praha: Leges, 2010, str. 30–31.

podstatě trestného činu podvodu podle § 209 tr. zák.. V současné době existují nadto speciální trestné činy pojistného podvodu (§ 210 tr. zák.), úvěrového podvodu (§ 211 tr. zák.) a dotačního podvodu (§212 tr. zák.), ačkoli pro postih jednání vymezených ve skutkových podstatách těchto trestných činů by měla stačit obecně formulovaná skutková podstata trestného činu podvodu (§ 209 tr. zák.). Uvedené změny nepřinesly pro adresáty norem ani vyšší míru právní jistoty, ani lepší vymahatelnost práva.

Aktuálním případem nekvalitní legislativní činnosti je návrh poslanců na změnu trestního zákoníku (sněmovní tisk č. 912), který **usiluje o to, aby za trestný čin lichvy** podle § 218 tr. zák. **byly odpovědné i právnické osoby** (doplnění § 7 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob). Největším problémem tohoto návrhu je však skutečnost, že do § 218 tr. zák. vkládá v podstatě výkladové ustanovení, které vymezuje, co se rozumí plněním, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru. Zjednodušeně řečeno se jedná o **definici lichvy**. Kromě četných legislativně technických nedostatků návrhu a značné složitosti ustanovení, poukazujeme na to, že takovéto **zákonné vymezení lichvy bude znamenat omezení možnosti soudce zvážit všechny možné okolnosti případu** (srov. např. judikát R 5/2001-II). Návrh flagrantním způsobem **porušuje zásadu právní jistoty adresátů norem** (požadavek určitosti trestněprávních norem), neboť váže výpočet lichvy na výši současné lombardní sazby. Její znalost však po adresátech podle nás nelze rozumně požadovat. Navíc k problémům při hodnocení trestnosti jednání může docházet při průběžných změnách v lombardní sazbě. Například k 8. 2. 2008 byla výše lombardní sazby 4,75%, k 2. 11. 2012 činila již jen 0,25%. Důvodová zpráva se neuvádí důvody pro stanovení výše lombardní sazby pro výpočet tzv. hrubého nepoměru plnění. Poslanecký návrh je rovněž **v příkrém rozporu se zásadou subsidiarity trestní represe**, neboť v některých případech již poskytnutí úvěru s 20% sazbou RPSN má být trestným činem. Tvrzení navrhovatelů v důvodové zprávě o tom, že se jedná o průlom v boji proti lichvářským praktikám, není podložen žádnými relevantními argumenty. Tato poslanecká iniciativa je projevem nedůvodného legislativního optimismu a jasnou ukázkou neodborného zpracování návrhu právního předpisu.

4.3.2 Stavební zákon

Zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), došlo s účinností od 1. 1. 2007 k nahrazení stávajícího stavebního zákona č. 50/1976 Sb. Cílem

předkladatelů bylo **zjednodušit** a **zrychlit dosavadní povolovací řízení**.⁹⁴ Došlo však k přijetí zákona, který je mnohem složitější a méně přehledný než byl stavební zákon původní. Zavádí také řadu nových postupů, které jsou podstatně složitější. K značnému zpřísnění stavebního zákona navíc došlo tzv. **velkou novelou stavebního zákona**, účinnou od 1. 1. 2013. To, že velká novela stavebního zákona provedená zákonem č. 350/2012 Sb. nebyla nejšťastnějším krokem, je zřejmé již nyní, dva měsíce po nabytí její účinnosti. Objevují se kritické ohlasy ze strany stavebníků i odborníků, kteří poukazují především na zvýšení časové náročnosti některých procesů upravených stavebním zákonem, na absenci vymezení hranic mezi přestupky a správními delikty v procesu navrhování a realizace stavby a absenci rozdělení pravomocí mezi projektanty a investory včetně definování jejich povinností.⁹⁵ Z těchto důvodů se zákon údajně nedá uvést do praxe,⁹⁶ což potvrzuje i skutečnost, že ze tří prováděcích vyhlášek ke stavebnímu zákonu byla v novelizovaném znění přijata pouze jediná.

Územním řízením je zjednodušeně řečeno proces, jehož výsledkem je vydání územního rozhodnutí. V novém stavebním zákoně existuje **možnost nahradit územní rozhodnutí veřejnoprávní smlouvou** (§ 78a stavebního zákona). Povinnost vyhotovit veřejnoprávní smlouvu však tíží plně žadatele a znamená pro něj značnou administrativní zátěž (srov. zejm. § 78a odst. 2 a § 90 stavebního zákona). Vzhledem k náročnosti vyhotovení takové smlouvy se tedy spíše než o přínos, jedná o nadbytečnou právní úpravu.

Velkou administrativní zátěž přinesl nový stavební zákon u **žádosti** (dříve „návrhu“) **o vydání územního rozhodnutí**, kdy podstatným způsobem **vzrostl počet příloh**, které musí žadatel k žádosti přiložit (srov. § 35 starého stavebního zákona a § 86 odst. 2 a § 91 odst. 4 nového stavebního zákona).

Nový stavební zákon značně rozšiřuje okruh povinných příloh k žádosti o vydání územního rozhodnutí a velkou novelou stavebního zákona došlo navíc k přenesení části povinností stavebního úřadu na žadatele. Je tedy zřejmé, že podání žádosti o vydání územního rozhodnutí je spojeno s mnohem větší administrativní zátěží pro podnikatele, než jak tomu bylo za účinnosti starého stavebního zákona. K podstatnému zpřísnění došlo i tzv. velkou novelou

⁹⁴ Srov. http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2005/2005-03/30_zakon.pdf

⁹⁵ <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/tiskovezpravy/Novela-stavebniho-zakona-plati-teprve-od-ledna-odbornici-jiz-nyni-upozornuji-na-radu-rizik-264105>

⁹⁶ <http://regiony.impuls.cz/hlavni-zpravy/poslanci-sklizeji-kritiku-stavaru-novy-zakon-prinesl-potize-a-zmatky-20130227.html>

stavebního zákona, která přenesla část povinností stavebního úřadu na žadatele. Z novelizovaného znění ustanovení § 86 odst. 2 písm. b) stavebního zákona vyplývá **povinnost žadatele připojit** zde specifikované **dokumenty** k žádosti a byla **vypuštěna možnost, aby si tyto dokumenty obstaral stavební úřad** (k tomu srov. § 37 starého stavebního zákona). Jde tedy o zpřísnění podmínek žádosti v neprospěch žadatele.

Nový stavební zákon zvýšil administrativní zátěž i při tzv. **ohlášení**, neboť vyžaduje mnohem **širší okruh povinných příloh** než starý stavební zákon. Je zřejmé, že účelem ohlášení je nepochybně stavebníkovi ulehčit situaci v případě, kdy se chystá realizovat jednoduchou stavbu, terénní úpravy a udržovací práce, a to tak, že nemusí podávat žádost o stavební povolení a neprobíhá klasické stavební řízení. Účelem ohlášení tedy nepochybně je snížit časovou a administrativní náročnost u drobných staveb (ačkoliv nový stavební zákon již pojem „*drobná stavba*“ nezná). **Ve výsledku ale musí stavebník k ohlášení připojit tak široký okruh povinných příloh, že se o žádné zjednodušení nejedná**, naopak, standardní stavební řízení by pro stavebníka bylo mnohem méně administrativně náročné.

V souvislosti s administrativní zátěží je nutno alespoň okrajově zmínit ustanovení velké novely stavebního zákona, která mají za následek zvýšení časové náročnosti jednotlivých řízení. Příkladem je rozšíření účasti veřejnosti při územním plánování. Občané mohou nově podávat připomínky ke zprávě o uplatňování politiky územního rozvoje ČR, zásad územního rozvoje kraje i územního plánu. Připomínky veřejnosti je možné nově realizovat již v první etapě pořizování územně plánovací dokumentace, tj. ve fázi společného jednání, které předchází vlastnímu řízení s veřejným projednáním.⁹⁷ **Podle zkušeností stavebníků se může vlivem aktivity dotčené veřejnosti doba přípravy stavby prodloužit, a to u dopravních staveb až o deset let.**⁹⁸

Velkou novelou stavebního zákona navíc **došlo k prodloužení lhůty pro vyjádření jednotlivých úřadů**, a to v některých případech **až o šedesát dní**. Tím dochází ke zpomalení již dosud poměrně zdlouhavého schvalovacího procesu.⁹⁹

S velkou novelou stavebního zákona je spojena také novela zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, kterou **došlo ke zvýšení některých správních poplatků**, a to až

⁹⁷ <http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Pro-media/Tiskove-zpravy/2012/Novela-Stavebniho-zakona-prinasi-predevsim-zjednod>

⁹⁸ <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/tiskovezpravy/Novela-stavebniho-zakona-plati-teprve-od-ledna-odbornici-jiz-nyni-upozornuji-na-radu-rizik-264105>

⁹⁹ Tamtéž.

několikanásobně. Jako příklad lze uvést poplatek za stavební povolení a umístění stavby v případě vinařských staveb, tedy např. sklepů a lisoven. Zatímco před novelou se pohybovala výše stavebního poplatku v řádech stokorun, od 1. 1. 2013 činí poplatek za stavební povolení u těchto staveb **10 000 Kč** a za umístění stavby pak stavebník zaplatí dalších **20 000 Kč**.¹⁰⁰

4.3.3 Povinnost zakládat některé dokumenty do obchodního rejstříku

Podnikatele administrativně zatěžují také některé nadbytečné povinnosti ve vztahu k obchodnímu rejstříku. Jde se zejména o **povinnost uložit své účetní závěrky do sbírky listin obchodního rejstříku**. Je nezbytné uvést, že stát všemi těmito účetními závěrkami již disponuje v elektronické podobě a mohl by je tedy sám odeslat do sbírky listin obchodního rejstříku. Znamenalo by to vhodný přenos administrativní zátěže z podnikatelských subjektů na orgány veřejné moci. Současná situace je proto taková, že podnikatelé mnohdy tuto povinnost neplní, neboť ji nepovažují za důležitou. V této souvislosti je příznačné zmínit, že stát má např. peníze na to, aby uživatelům datových schránek rozeslal půl miliónu výpisů o tom, které úřady si o nich v minulém roce zjišťovaly informace a za jakým účelem,¹⁰¹ ale není schopen zajistit předání dokumentů mezi svými vlastními úřady, aby nedocházelo ke zbytečnému zatěžování podnikatelů.

Dalším příkladem nadbytečné povinnosti je povinnost zakládat do sbírky listin obchodního rejstříku smlouvy o převodu obchodního podílu. V této souvislosti je nutné poukázat na to, že účinnost smlouvy o převodu obchodního podílu není vázána na zápis do obchodního rejstříku (zápis zde má dnes pouze deklaratorní charakter).

4.3.4 Povinné zajištění vstupních lékařských prohlídek ze strany zaměstnavatele

Dne 1. 4. 2012 nabyt účinnosti zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, který zavedl **povinné zajištění vstupních lékařských prohlídek pro všechny uchazeče o zaměstnání**. Pokud se uchazeč o zaměstnání nepodrobí vstupní lékařské prohlídce před vznikem pracovního poměru nebo obdobného vztahu, je považován za osobu zdravotně nezpůsobilou [srov. § 59 oddst. 1 písm. b) zákona o specifických zdravotních službách]

¹⁰⁰ Srov. http://www.rozhlas.cz/brno/zpravodajstvi/_zprava/mali-vinari-kritizuji-novelu-stavebniho-zakona-poplatky-se-nekolikanasobne-zvedly--1168659. Ke kritice velké novely stavebního zákona srov. např. <http://www.financninoviny.cz/zpravy/mmr-odmita-kritiku-novely-stavebniho-zakona/907318>.

¹⁰¹ Viz Troníček, J. Kdo vás lustrval? Vnitro pošle půl miliónu odpovědí. Deník Právo ze dne 6. 3. 2013, str. 3.

a v případě, že zaměstnavatel připustí, aby taková osoba vykonávala u něj práci, hrozí mu pokuta až do výše 2 mil. Kč (srov. zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce).

Pod pojem „vztah obdobný pracovnímu poměru“ řadíme mimo jiné pracovněprávní vztahy vzniklé na základě **dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr**, a to bez ohledu na délku jejich trvání či druh vykonávané práce. Právě zavedení povinnosti u těchto dohod vyvolalo u podnikatelů nejvýraznější reakce.¹⁰² Je třeba zdůraznit, že právě tyto dohody jsou zaměstnavateli využívány zejména pro brigádníky ke krátkodobým činnostem. Jedná se často o nárazové práce (např. pouze jednodenní práce). Povinnost zajistit lékařskou prohlídku v takových případech představuje pro podnikatele jak **časovou**, tak **finanční zátěž** (vstupní prohlídku hradí zaměstnavatel). Zajištění lékařské prohlídky a její absolvování uchazečem o zaměstnání výrazně omezuje flexibilitu podnikatele na trhu práce a jeho možnosti reagovat na aktuální potřeby.

Povinnost zajištění vstupních lékařských prohlídek pro všechny uchazeče o zaměstnání se ukázala jako nevyhovující. Novela zákona o specifických zdravotních službách (zákon č. 47/2013 Sb.) omezuje s účinností od 1. 4. 2013 povinnost zaměstnavatele zajistit vstupní lékařskou prohlídku před uzavřením dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr pouze na případy práce rizikové a na případy, kdy je součástí práce činnost, pro jejíž výkon jsou podmínky zdravotní způsobilosti stanoveny jinými právními předpisy.¹⁰³ Pokud má však zaměstnavatel pochybnosti o zdravotní způsobilosti uchazeče, může vstupní prohlídku vyžadovat. V případě pracovního poměru zůstává povinnost zajištění lékařské prohlídky beze změny.

Otázkou tedy zůstává, zda i přesto nebude povinnost zajištění vstupní lékařské prohlídky pojata příliš široce, a to zejména ve vztahu k pracovnímu poměru. Vstupní lékařská prohlídka totiž má své opodstatnění především u profesí spojených s větší fyzickou zátěží, ale v případě např. administrativních pracovníků se jeví jako nadbytečná.

4.4 Shrnutí

Administrativní zátěž a její zdroje jsou velice těžko specifikovatelnou skupinou okolností, které jsou jak pro běžné občany, tak i pro podnikatele značně nesrozumitelné.

¹⁰² Srov. <http://www.podnikatel.cz/clanky/vstupni-lekarske-prohlidky-u-dohod-jsou-stale-povinne/>.

¹⁰³ K tomu srov. přechodné ustanovení § 98 zákona o specifických zdravotních službách.

Vedle zákonných povinností, které jsou výsledkem domácího legislativního procesu, zde existuje od roku 2004 obrovská škála předpisů Evropské unie. Na jejich tvorbě se i Česká republika prostřednictvím svých státních orgánů zastupujících zájmy naší země sama podílí, a to prostřednictvím našeho zastoupení v Radě EU, Komisi EU a Evropském parlamentu. **Množství zákonných a unijních povinností je následně doprovázeno dalším administrativními povinnostmi, k jejichž snižování se jak EU, tak vláda České republiky zavázaly.** Se zákonnými a administrativními povinnostmi je pak nedílně spjata individuální odpovědnost za případné protiprávní jednání, které je následováno sankcí.

Roztříštěnost zákonných povinností a objektivní nekonceptnost sankcí (zejména správních sankcí v návaznosti na sankce trestněprávní povahy) **je tak hlavním negativem z hlediska právní jistoty a vymahatelnosti práva v České republice.** Uváděné příklady z oblasti účetnictví (zpracování účetních závěrek v přísnějším režimu než vyžaduje právo EU) či popis územního řízení podle nového stavebního zákona č. 183/2006 Sb., kterým se mělo dle původního legislativního záměru dosáhnout snížení administrativní zátěže, demonstrují, že dochází k progresivnímu zhoršování právního prostředí. Stavební zákon, který jsme zvolili jako názorný příklad méně povedené novelizace, je normou, která se týká běžného občana (stavba rodinného domu), podnikatele (výstavba silnic) i veřejné sféry (řízení o veřejných zakázkách na výstavbu staveb obecného zájmu). Nedostatečné, preventivní vyhodnocení dopadů takové právní úpravy, což je právě úkolem RIA, s sebou nese onu nežádoucí zátěž pro celou společnost a vede ke snížení efektivity a tempa růstu ekonomiky.

Jako statistický důkaz o množství projednávaných zákonných změn lze aktuálně demonstrovat zápisy ze schůzí Poslanecké sněmovny od září 2012:

- 46. schůze (probíhající od 18. 9. 2012 do 26.9.2012): k projednání bylo navrženo 153 bodů, z toho 113 zákonů; projednáno bylo 74 bodů, z toho 48 zákonů
- 47. schůze (probíhající od 23.10.2012 do 9.11.2012): k projednání bylo navrženo 142 bodů, z toho 109 zákonů; projednáno bylo 56 bodů, z toho 37 zákonů
- 49. schůze (probíhající od 4.12.2012 do 19.12.2012): k projednání bylo navrženo 166 bodů, z toho 115 zákonů; projednáno bylo 80 bodů, z toho 52 zákonů
- 51. schůze (probíhající od 5.2.2013 do 19.2.2013): k projednání bylo navrženo 180 bodů, z toho 119 zákonů; projednáno bylo 134 bodů, z toho 82 zákonů.¹⁰⁴

¹⁰⁴ Viz <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=1002>.

Z uvedeného přehledu počtu projednávaných zákonných předpisů **je zřejmé, že reálně není v silách zákonodárce, aby se všemi těmito předpisy zabýval s náležitou péčí.** Kvantita tak evidentně vítězí nad kvalitou.

Pokud pomineme celou sumu povinností, které plynou z daňových předpisů a kterými se v této studii cíleně nezabýváme, tak i za této situace lze konstatovat, že přebujelý právní řád musí podstoupit koncepční zeštíhlovací proces. **Důsledné setrvávání na pravidlech RIA s minimalizací výjimek k návrhům norem, u kterých se RIA provádět z rozhodnutí vlády či předsedkyně Legislativní rady vlády nemá, je jednou z cest ke zjednodušení systému povinností a sankcí.**

Vzhledem k poslední novele Legislativních pravidel vlády, kterou dne 14. listopadu 2012 schválila vláda svým usnesením č. 820, a která nabyla účinnosti dne 1. ledna 2013, je však třeba počítat i s dalšími požadavky na legislativní proces. Vedle již zavedeného procesu hodnocení dopadů regulace RIA – Regulatory Impact Assessment se do legislativního procesu začleňuje i proces tzv. hodnocení korupčních rizik, označovaný také jako proces CIA – Corruption Impact Assessment. **Je tedy otázkou, zda bude možné skutečně dosáhnout zjednodušení a zpřehlednění celého právního řádu.**¹⁰⁵

5. Návrhy a doporučení ke snižování administrativní zátěže podnikatelů a zabránění jejímu dalšímu vzniku

Z výsledků provedeného rozboru v oblasti administrativní zátěže podnikatelů **lze zformulovat návrhy a doporučení, jež přispějí ke skutečnému snížení administrativní zátěže podnikatelů,** kteří tak budou mít více finančních prostředků, času a motivace k rozvoji své podnikatelské činnosti. Vzhledem k tomu, že mimo oblast snižování administrativní zátěže rušením nadbytečných informačních povinností dochází naopak k nárůstu administrativní zátěže podnikatelů v důsledku přijímání nových právních předpisů a nekvalitní právní úpravy, je nezbytné navrhnout i určitá řešení v této oblasti.

Kapitola je rozdělena na **dvě části. První** z nich obsahuje konkrétní doporučení, co dělat pro snížení administrativní zátěže podnikatelů. **Druhá** část obsahuje výčet navrhovaných

¹⁰⁵ Srov. <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/petr-mlsna/tiskove-zpravy/tiskova-zprava-k-posledni-novelizaci-legislativnich-pravidel-vlady-102288/>.

opatření k zamezení dalšího růstu administrativní zátěže pro podnikatele při přijímání nových právních předpisů v budoucnu s důrazem na vytvoření kvalitní právní úpravy, jež pro podnikatele vytvoří přívětivé a motivující prostředí, které jim umožní jejich plný rozvoj.

5.1 Konkrétní doporučení¹⁰⁶ pro snížení administrativní zátěže

V listopadu 2006 navrhla Komise EU zahájení ambiciózního akčního programu na snížení administrativní zátěže způsobené stávajícími právními předpisy v Evropské unii. Jako součást tohoto programu navrhla Komise EU, aby Evropská rada na jaře 2007 stanovila jako cíl snížení veškeré administrativní zátěže o 25 %, kterého má EU dosáhnout společně s členskými státy do roku 2012.¹⁰⁷

Evropská komise dále zpracovala studii *“Comparative study of the project selection process applied in cohesion policy programmes 2007–2013 in a number of member states”*, která se sice týká především strukturálních fondů, avšak obsahuje srozumitelná doporučení pro snižování administrativní zátěže podnikatelů. Z této studie vychází i zpráva Ministerstva pro místní rozvoj z února roku 2012.¹⁰⁸

Realita dosahování vytyčených záměrů je však bohužel odlišná. **V rámci prioritizace úkolů vlády bychom proto doporučovali:**

- dokončení **screeningu** zbývajících cca 800 zákonů, které vytipovala vláda ke změně,
- přijetí jednoho jediného **tzv. změnového zákona**, kterým dojde k vypuštění příslušných ustanovení dotčených cca 800 zákonů, které obsahují redundantní povinnosti pro podnikatele, které tvoří onu nežádoucí administrativní zátěž (po vzoru změnových zákonů k novému občanskému zákoníku),¹⁰⁹
- vytvoření jednoho **centrálního úložiště** (s jednoduchou vnitřní diferenciací) na portálu veřejné zprávy, které by sloužilo k plnění všech informačních povinností podnikatelů beze zbytku, a to elektronicky.

¹⁰⁶ Srov. http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/932ddcaf-cbe0-4634-abc-f-141fa3947ee9/03_Doporuceni_zjednoduseni_III_932ddcaf-cbe0-4634-abc-f-141fa3947ee9.pdf.

¹⁰⁷ Viz <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0023:FIN:cs:PDF>.

¹⁰⁸ Viz http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/932ddcaf-cbe0-4634-abc-f-141fa3947ee9/03_Doporuceni_zjednoduseni_III_932ddcaf-cbe0-4634-abc-f-141fa3947ee9.pdf.

¹⁰⁹ Uvedená legislativní změna by se mohla uskutečnit spolu se změnami, které příslušná ministerstva připravují v souvislosti s novým kontrolním řádem účinným od 1. 1. 2014.

5.2 Návrh opatření pro zamezení nárůstu administrativní zátěže pro podnikatele při přijímání nových právních předpisů

Situace po tzv. legislativní smršti, kterou započala sociálnědemokratická vláda tehdejšího premiéra Zemana, s sebou přinesla pokračující trend, který vychází z legislativního optimismu, tedy přesvědčení, že novou legislativní úpravou lze vyřešit společenský problém a uspokojit společenskou objednávku po řešení, ať je jakékoli. Důsledkem je absolutní popření jednoho již zmiňovaného základního principu o znalosti právního prostředí – princip **neznalost zákona neomlouvá** (*ignorantia iuris non excusat*). Princip neznalost zákona neomlouvá, mnohdy představuje jeden z argumentů zejména soudních orgánů pro vydání určitého rozhodnutí ve sporné věci (někdy se tak děje i v trestním řízení). Tato koncepce je v důsledku nabobtnání právního řádu neudržitelná a právní filozofie bude muset hledat nová východiska a mantinely pro uplatňování tohoto principu. Jde konkrétně zejména o řešení otázky, co může být občanem České republiky, který je zároveň občanem Evropské unie, přičítáno, jaká je jeho odpovědnost. Obecně bude nezbytné určit, jaká znalost práva může být po jednotlivci ze strany veřejné moci spravedlivě a rozumně požadována.

V souvislosti se současnou právní úpravou, která prochází zásadní revizí spočívající v přijetí nové koncepce soukromého práva v důsledku přijetí nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích, lze po určitou dobu očekávat neschopnost adaptace široké veřejnosti na nové podmínky.

Z výše uvedených důvodů navrhujeme následující opatření k zamezení nárůstu administrativní zátěže podnikatelů. Jejich pořadí vyjadřuje jejich prioritu tak, jak jí vnímáme.

- 1) **Legislativní prázdniny Parlamentu ČR po dobu 6 měsíců** ode dne vstupu nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích v účinnost – důvodem je usazení práce s novým občanským zákoníkem a zákonem o obchodních korporacích v soukromém i veřejném sektoru.¹¹⁰

¹¹⁰ K administrativní zátěži, kterou přináší přijetí nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích srov. kap. 3.2.

- 2) **Okamžité zamezení přímé nebo nepřímé novelizace nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích** – důvodem je zamezení rizika rozkolísání úpravy a vzniku event. dalších povinností pro soukromý sektor.
- 3) **Vytipování** a vytvoření souboru příslušných **zákonů**, které se **přímo dotýkají podnikatelského prostředí a přinášejí podnikatelům jakékoli povinnosti** (informační, explicitní nebo implicitní)¹¹¹, a jejich **zanesení na portál veřejné správy** – důvodem je poskytnutí přehledného souboru zákonů, u kterých je znalost ze strany podnikatelů skutečně žádoucí.
- 4) **Úprava** Legislativních pravidel vlády, jednacího řádu Poslanecké sněmovny a jednacího řádu Senátu **zamezující tzv. legislativním přílepkům** a eliminujícím využití tzv. nepřímé novelizace. Dále realizovat legislativní činnost s akcentem na tzv. principy 3E (účinnost, účelnost, úspornost).
- 5) **Vyloučit zkracování doby legisvakance** pod 15 dnů. V případě novelizace Ústavy vtělit ustanovení o nutné legisvakanční době, kterou lze v zásadě porušit jen v případě naléhavého veřejného zájmu, do ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava ČR. Při nedodržení nutné legisvakanční doby by bylo možné zrušení ze strany Ústavního soudu.¹¹²
- 6) **Revidovat seznam** skutečně funkčních **připomínkových míst** v legislativním procesu – důvodem je riziko vyloučení připomínkových míst z připomínkování návrhů zákonů.
- 7) **V rámci nové RIA** provést preventivní, nikoli až následné hodnocení věcné kvality legislativní úpravy a návaznosti na strategické cíle.
- 8) **Vytvořit koncept** jednoduchých, **metodických příruček pro podnikatele** v oblastech, které se dotýkají jejich spolupráce s veřejným sektorem – např. řízení o veřejných zakázkách, čerpání strukturálních fondů EU žadatele a příjemce.
- 9) **Zapojit veřejnost** do projektu „Snižování administrativní zátěže“ po francouzském vzoru a neponechávat tuto aktivitu na princip „Top-down“ režimu. Doporučujeme tak s ohledem na širokou internetovou diskusi veřejnosti, která je mimo rámec plánu RIA.

¹¹¹ K pojmu „informační povinnost“, viz kap. 1.2. K pojmům „explicitní povinnost“ a „implicitní povinnost“, viz kap. 1.3.

¹¹² Např. v německé právní úpravě je stanovena doba legisvakance normou ústavněprávní síly (srov. art. 82 Grundgesetzbuch).

10) **Vytvoření nového moderního trestního řádu**, který by do českého právního řádu zavedl některé moderní instituty, např. tzv. soukromou a subsidiární žalobu. Tím by mělo dojít k odstranění legislativních nedostatků současné úpravy trestního řízení, jejímu zpřehlednění a zároveň k odbřemenění orgánů činných v trestním řízení, který by tak získaly prostor pro kvalitnější práci.

6. Závěr

Administrativní zátěž podnikatelů je negativním faktorem, jenž podstatným způsobem ztěžuje fungování podnikatelského sektoru. Veřejná moc by se měla zvláště v období po ekonomické krizi snažit administrativní zátěž podnikatelů minimalizovat. Fungování podnikatelského sektoru totiž podstatným způsobem určuje hospodářské postavení České republiky a tím i situaci ve společnosti v nejšířším slova smyslu. **Administrativní zátěž podnikatelů se nutně projevuje na základních ekonomických ukazatelích, jakými jsou např. ekonomický růst nebo míra nezaměstnanosti.** Úpadek podnikatelské aktivity znamená nižší příjmy státního rozpočtu. V mezinárodním (zejména evropském) kontextu snižování administrativní zátěže podnikatelům znamená větší konkurenceschopnost a naopak. **Míra administrativní zátěže je také jedním z rozhodujících faktorů při zvažování zahraničních investorů, kam směřovat své investice.**

Pozitivním momentem je jistě přijetí Akčního plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů ze strany vlády a jeho průběžné aktualizace. Problémem deklarované snahy vlády o zlepšení podnikatelského prostředí v České republice jsou zejména **dvě skutečnosti.**

První skutečností je, že vládě se zatím nedaří naplňovat cíle, které si sama stanovila. Místo předpokládaného snížení administrativní zátěže podnikatelů o 20% do roku 2010 podle uvedeného plánu, došlo ke snížení pouze o 16,38%, a zdá se, že ani druhý stanovený cíl, kterým bylo snížení administrativní zátěže o 25% do roku 2012, nebyl zcela splněn. Za velmi znepokojující považujeme fakt, že i když Česká republika byla mezi prvními státy Evropské unie, které přistoupily k přijetí plánu na snižování administrativní zátěže podnikatelů, je ze strany Evropské unie hodnocena jako země s jednou z největších administrativních zátěží ze všech členských států.

Druhou (ještě zásadnější) skutečností je, že mimo oblast snižování administrativní zátěže rušením nadbytečných informačních povinností dochází naopak k nárůstu administrativní

zátěže podnikatelů v důsledku přijímání nových právních předpisů a nekvalitní právní úpravy. Plán snižování administrativní zátěže podnikatelů, který vláda přijala, totiž administrativní zátěží chápe pouze zátěž existující v souvislosti s informačními povinnostmi podnikatelů. Toto úzké pojmání termínu „administrativní zátěž“ vede přirozeně k nevhodnému zjednodušování, které pak brání komplexnímu vzhledu do problematiky a ve výsledku i zvolení efektivní koncepce, jež bude skutečným řešením problémů, které podnikatele trápí. Jelikož snahou vlády by mělo být skutečné snížení administrativní zátěže podnikatelů, a to bez ohledu na povahu této administrativní zátěže, pojali jsme administrativní zátěž podnikatelů v této analýze širěji. **Pod pojem administrativní zátěž je podle našeho názoru kromě nákladů na splnění informačních povinností totiž nezbytné řadit i další náklady spojené s realizací práva.** Podstatnou administrativní zátěž představují jednak finanční prostředky, jež musí podnikatelé vynaložit na splnění jiných než informačních povinností vyplývajících přímo z právních předpisů (tzv. explicitní povinnosti), jednak (zejména finanční) náklady, které musí podnikatelé vynaložit na seznámení se s novou právní úpravou, neboť pro úspěšné fungování na trhu musí takové úpravě porozumět a někdy i přijmout odpovídající opatření (tzv. implicitní povinnosti).

Typickými příklady pramenů rostoucí administrativní zátěže podnikatelů z důvodu ukládání nových explicitních a implicitních povinností jsou např. pracovněprávní předpisy (povinnost prokázat existenci pracovněprávního vztahu při kontrole na pracovišti), nový občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob, nový stavební zákon a tzv. velká novela stavebního zákona, zákon o hospodaření energií (problematika snižování energetické náročnosti budov) a předpisy provádějící evropskou legislativu, které jdou nad její rámec a ve výsledku představují přísnější právní úpravu.

Další administrativní zátěž vzniká podnikatelům v důsledku nekvalitní právní úpravy a porušování základních principů legislativní činnosti. Nejzásadnějšími nedostatky současné právní úpravy jsou: značné množství právních předpisů (přes 26 000), příliš časté změny právní úpravy (v minulém roce bylo přijato zhruba 500 nových právních předpisů), používání neurčitých právních pojmů v právních normách, přijímání nevhodných úprav, které podkopávají důvěru veřejnosti v právo a právní stát, vzájemná neprovázanost právních předpisů a v neposlední řadě přijímání nových právních předpisů prakticky bez jakékoli doby legisvakance, což znemožňuje adresátům regulace, aby se s ní patřičně seznámili.

Nerespektování základních principů při tvorbě právní úpravy má vliv na dva nejdůležitější aspekty z pohledu adresátů právních norem (např. podnikatelů), a těmi jsou **právní jistota a vymahatelnost práva**. Z této situace jsou podnikatelé často nuceni podstupovat značné riziko a vynakládat finanční prostředky na drahé právní služby s tím, že ani v takovém případě není požadovaný výsledek plně předvídatelný.

U přípravy nových právních předpisů **doporučujeme, aby se tvůrce právního předpisu nevyhýbal procesům hodnocení dopadů regulace (tzv. RIA)**, a to i za cenu prodloužení legislativního procesu, neboť je nezbytné, aby již v rámci legislativního procesu došlo k odstranění chyb a nedostatků připravované právní úpravy. Aplikace principů RIA je nutná pro zlepšení kultury legislativního procesu, což kromě námi analyzovaných nedostatků dokazuje i statistika Komise pro RIA, podle níž v první polovině roku 2012 vracela Komise pro RIA více než 90% Závěrečných zpráv RIA k dopracování. Ačkoli v druhé polovině roku 2012 bylo vráceno k dopracování již „pouze“ necelých 70% Závěrečných zpráv RIA, situaci jistě nelze označit za uspokojivou.¹¹³ Přípravě návrhů právních předpisů by měl být věnován dostatečný časový prostor, aby bylo možné uskutečnit potřebné odborné konzultace a osvětu veřejnosti.

Z hlediska obecného vymezení legislativních zdrojů administrativní zátěže podnikatelů je důležité rozdělení na tři základní oblasti problémů.

První oblastí je stále legislativa Evropské unie závazná pro členské státy. Zvláště v poslední době bývá Evropská unie kritizována za zbytečnou nadprodukcí. Příčinou zde není jen legislativní optimismus, ale i skutečnost, že v probíhající ekonomické krizi v Evropě a po událostech, které zpochybnily současný směr evropské integrace, slouží produkce evropských norem k upevňování a legitimizaci samotné existence Evropské unie. V této souvislosti je nezbytné, aby zástupci České republiky v orgánech Evropské unie svým aktivním přístupem bránili přijímání legislativních opatření, která zvyšují administrativní zátěž českých podnikatelů.

Druhou problematickou oblastí je národní legislativa, která transponuje do českého právního řádu evropské předpisy. Z uvedených příkladů je zřejmé, že Česká republika obvykle přijímá z možných variant, které nabízí evropský právní předpis, variantu nejtvrďší. Akciovým společenstvem např. neumožňuje sestavovat zkrácenou účetní závěrku a evropským

¹¹³ Viz Úřad vlády ČR. Výroční zpráva Komise RIA za rok 2012, str. 6.

společnostem nařizuje mít svou ústřední správu (hlavní správu) a sídlo ve stejném místě. Často také dochází k tomu, že česká úprava zpřísňuje a rozšiřuje povinnosti regulovaných subjektů. Českému zaměstnavateli je např. uloženo, aby měl na pracovišti kopie dokladů prokazujících legálnost pracovněprávního vztahu nejen u cizinců z tzv. třetích států, ale i u vlastních občanů a občanů Evropské unie. Dalším příkladem může být úprava problematiky snižování energetické náročnosti budov. V oblasti provádění evropské legislativy v českém právním řádu by bylo, i s ohledem na stále rostoucí produkci právních předpisů Evropské unie, aby Česká republika přistupovala k této činnosti co nejbezpečněji a přijímala z nabízených variant variantu pro českého podnikatele nejméně zatěžující a využívala všech možností výjimek v uvedeném smyslu.

Třetí a nejdůležitější oblastí je vlastní legislativa, jejíž tvorba je v zásadě nezávislá na evropských a mezinárodních závazcích. S ohledem na fakt, že tato vnitrostátní legislativní činnost se na administrativní zátěži podnikatelů podílí největší měrou, leží odpovědnost za podnikatelské prostředí v České republice především na české vládě a českém zákonodárci. Flagrantním případem nárůstu administrativní zátěže bylo přijetí nového stavebního zákona a tzv. velké novely stavebního zákona, jež výrazně ztěžují a prodlužují některé procesy upravené stavebním zákonem. Značná administrativní zátěž vzniká podnikateli jako důsledek tzv. sankční politiky státu. Tato oblast představuje negativní příklad neprovázanosti právních předpisů (v tomto případě jde zejména o neprovázanost trestněprávních norem a norem týkajících se správního trestání) a příklad častého podléhání tzv. módním vlnám (např. tvorba kazuistických skutkových podstat v rámci trestního zákoníku). Podnikatele také nadbytečně administrativně zatěžují některé povinnosti spojené s obchodním rejstříkem (např. povinnost uložit své účetní závěrky do sbírky listiny obchodního rejstříku a povinnost zakládat do sbírky listin obchodního rejstříku smlouvy o převodu obchodního podílu), které by mohly být podle našeho názoru přeneseny na orgány veřejné moci nebo úplně zrušeny. Problematická je také oblast vstupních lékařských prohlídek zaměstnanců.

Cílem této studie bylo nejen analyzovat současný stav administrativní zátěže podnikatelů v České republice, ale i navrhnout konkrétní doporučení a opatření, jakým způsobem tuto zátěž snížit a jakým způsobem zabránit jejímu dalšímu nárůstu. Většina z doporučení, která jsou obsažena v kapitole 5, se dají realizovat ihned. Záleží tedy pouze

na politické vůli, jak rychle a zda vůbec se nějaké pozitivní změny podnikatelského prostředí v České republice dočkáme.

7. Přílohy

Příloha č. 1

Přehled právních předpisů z oblasti pracovního práva

Směrnice ES/EU z oblasti pracovních podmínek

SMĚRNICE RADY č. 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003
o některých aspektech úpravy pracovní doby
SMĚRNICE RADY č. 2003/72/ES ze dne 22. července 2003
kterou se doplňuje statut evropské družstevní společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců
SMĚRNICE RADY č. 2003/41/ES ze dne 3. června 2003
o činnostech institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění a dohledu nad nimi
SMĚRNICE RADY č. 2002/74/ES ze dne 23. září 2002
kterou se mění směrnice Rady 80/987/EHS o sbližování právních předpisů členských států
týkajících se ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele
SMĚRNICE RADY č. 2002/14/ES ze dne 11. března 2002
kterou se stanoví obecný rámec pro informování zaměstnanců a projednávání se zaměstnanci
v Evropském společenství
SMĚRNICE RADY č. 2001/23/ES ze dne 12. března 2001
o sbližování právních předpisů členských států týkajících se zachování práv zaměstnanců v
případě převodů podniků, závodů nebo částí podniků nebo závodů
SMĚRNICE RADY č. 2000/84/ES ze dne 19. ledna 2001
o úpravě letního času
SMĚRNICE RADY č. 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000
kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání
SMĚRNICE RADY č. 1999/70/ES ze dne 28. června 1999
o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi
UNICE, CEEP a EKOS
SMĚRNICE RADY č. 1998/59/ES ze dne 20. července 1998
o sbližování právních předpisů členských států týkajících se hromadného propouštění
SMĚRNICE RADY č. 1996/71/ES ze dne 16. prosince 1996
o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb
SMĚRNICE RADY č. 1996/34/ES ze dne 3. června 1996
o rámcové dohodě o rodičovské dovolené uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a
EKOS
SMĚRNICE RADY č. 1997/81/ES ze dne 15. prosince 1997
o rámcové dohodě o částečném pracovním úvazku uzavřené mezi organizacemi UNICE,
CEEP a EKOS
SMĚRNICE RADY č. 1994/45/ES ze dne 22. září 1994
o zřízení evropské rady zaměstnanců nebo vytvoření postupu pro informování zaměstnanců a
projednání se zaměstnanci v podnicích působících na území Společenství a skupinách
podniků působících na území Společenství

SMĚRNICE RADY č. 1994/33/ES ze dne 22. června 1994

o ochraně mladistvých pracovníků

SMĚRNICE RADY č. 1991/533/ES ze dne 14. října 1991

o povinnosti zaměstnavatele informovat zaměstnance o podmínkách pracovní smlouvy nebo pracovního poměru

SMĚRNICE RADY č. 1980/987/ES ze dne 20. října 1980

o sblížení právních předpisů členských států týkajících se ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele

<http://www.mpsv.cz/cs/1408>

Směrnice a nezávazné příručky z oblasti ochrany zdraví pracovníků a bezpečnosti práce

a) rámcové směrnice Rady

Směrnice Rady 89/391/EHS - o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, *změněná* nařízením (ES) č. 1882/2003, směrnicí 2007/30/ES (2007/30/EEC) a nařízením (ES) č. 1137/2008. Doplněno viz směrnice 91/383/EHS a 2008/104/ES; Viz sdělení komise KOM(2007) 62

Směrnice 91/383/EHS - doplňuje opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pracovníků se stálým nebo přechodným pracovním poměrem *změněná* směrnicí 2007/30/ES

b) dílčí směrnice Rady

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/11/EU ze dne 19. dubna 2012, kterou se mění směrnice 2004/40/ES o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví před expozicí zaměstnanců rizikům spojeným s fyzikálními činiteli (elektromagnetickými poli) (18. samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS)

Směrnice Rady 2011/70/EURATOM ze dne 19. července 2011, kterou se stanoví rámec Společenství pro odpovědné a bezpečné nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/35/EU ze dne 16. června 2010 o přepravitelných tlakových zařízeních a o zrušení směrnic Rady 76/767/EHS, 84/525/EHS, 84/526/EHS, 84/527/EHS a 1999/36/ES (1)

Směrnice Rady 2010/32/EU ze dne 10. května 2010, kterou se provádí Rámcová dohoda o prevenci poranění ostrými předměty v nemocnicích a ostatních zdravotnických zařízeních, uzavřená mezi HOSPEEM a EPSU (Text s významem pro EHP)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/148/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci (1)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/127/ES ze dne 21. října 2009, kterou se mění směrnice 2006/42/ES, pokud jde o strojní zařízení pro aplikaci pesticidů

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/104/ES ze dne 16. září 2009 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro používání pracovního zařízení zaměstnanci při práci (*druhá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS*).

Nahrazuje směrnicí 89/655/EHS, zrušenou ke dni 23.10.2009.

Se směrnicí 2009/104/ES souvisí nezávazná příručka Práce ve výškách (v ČJ). *Pozn.: směrnice 2001/45/ES byla zrušena a nahrazena viz směrnice 89/655/EHS.*

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/104/ES ze dne 19. listopadu 2008 o agenturním zaměstnávání

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/42/ES ze dne 17. května 2006 o strojních zařízeních a o změně směrnice 95/16/ES. (*Viz směrnice 98/37/EHS, která se s účinností od 29.12.2009 zrušuje*), *změněná směrnice 2009/127/ES. Stanovisko Komise 2011/C29/01 a 2011/C 45/01, Příručka pro uplatňování (aktual. 2010), Rozhodnutí Komise 2012/32/EU, Sdělení Komise 2012/C 61/01 v rámci provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/42/ES ze dne 17. května 2006 o strojních zařízeních a o změně směrnice 95/16/ES (přepřpracované znění),*

Sdělení Komise 2012/C 159/01 v rámci provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/42/ES ze dne 17. května 2006 o strojních zařízeních a o změně směrnice 95/16/ES (přepřpracované znění)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/25/ES o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví před expozicí zaměstnanců rizikům spojeným s fyzikálními činiteli (optickým zářením z umělých zdrojů), *devatenáctá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS ve znění směrnice 2007/30/ES*

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/22/ES o minimálních podmínkách pro provedení nařízení Rady (EHS) č. 3820/85 a (EHS) č. 3821/85 o předpisech v sociální oblasti týkajících se činností v silniční dopravě a o zrušení směrnice Rady 88/599/EHS

Směrnice Komise 2006/15/ES ze dne 7. února 2006 o stanovení druhého seznamu směrných limitních hodnot expozice na pracovišti k provedení směrnice Rady 98/24/ES a změně směrnic 91/322/EHS a 2000/39/ES (Text s významem pro EHP)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/90/ES ze dne 18. ledna 2006, kterou se po dvacáté deváté mění směrnice Rady 76/769/EHS, týkající se omezení uvádění na trh a používání některých nebezpečných látek a přípravků (látky klasifikované jako karcinogenní, mutagenní nebo toxické pro reprodukci – c/m/r)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 6. července 2005 o uznávání odborných kvalifikací (Text s významem pro EHP)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/40/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví před expozicí zaměstnanců rizikům spojeným s fyzikálními činiteli (elektromagnetickými poli), *osmnáctá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS, změněná směrnice 2007/30/ES a 2008/46/ES (2008/46/EEC) viz návrh směrnice KOM(2011) 348 a KOM (2012) 0015, a směrnice 2012/11/EU*

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/37/ES ze dne 29. dubna 2004 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům nebo mutagenům při práci (*šestá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst.1 89/391/EHS ve znění směrnice 2007/30/ES*

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby + ZPRÁVA KOMISE KOM(2006) 853, Stanovisko Komise 2009/C 245/01 + 2009/C 245/02 + 2009/C 245/03 + oprava stanovisek 2009/C 246/10, legislativní usnesení 2010(C45 E/47), ZPRÁVA KOMISE KOM(2010) 802 v konečném znění o provádění směrnice 2003/88/ES (směrnice o pracovní době) členskými státy

Směrnice 2003/10/ES - o minimálních zdravotních a bezpečnostních požadavcích proti rizikům vyplývajícím z vystavení pracovníků fyzikálním vlivům (hluk), *sedmnáctá samostatná směrnice ve smyslu článku 16(1) směrnice 89/391/EHS* ve znění směrnice 2007/30/ES

Nezávazná příručka Hluk na pracovišti ke směrnici 2003/10/ES (v ČJ)

Směrnice 2002/44/ES - o minimálních zdravotních a bezpečnostních požadavcích proti rizikům vyplývajícím z vystavení pracovníků fyzikálním vlivům (vibrace), *šestnáctá samostatná směrnice ve smyslu článku 16(1) směrnice 89/391/EHS* ve znění směrnice 2007/30/ES

Nezávazná příručka Vibrace na pracovišti ke směrnici 2002/44/ES (v ČJ)

Směrnice 2002/15/ES - o organizaci pracovní doby řidičů motorových vozidel. Stanovisko EHSV 2009/C 228/14

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/54/ES - o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí biologických činitelů při práci *sedmá samostatná směrnice ve smyslu článku 16(1) směrnice 89/391/EHS* ve znění směrnice 2007/30/ES

Směrnice 1999/92/ES - o minimálních bezpečnostních a zdravotních požadavcích na ochranu pracovníků pracujících v prostředí s nebezpečím výbuchu, *patnáctá samostatná směrnice ve smyslu článku 16(1) směrnice 89/391/EHS* ve znění směrnice 2007/30/ES

Směrnice Komise 1999/77/ES ze dne 26. července 1999, kterou se poštěsté přizpůsobuje technickému pokroku příloha I směrnice Rady 76/769/EHS o sblížování právních a správních předpisů členských států týkajících se omezení uvádění na trh a používání některých nebezpečných látek a přípravků (azbest)

Směrnice Rady 98/37/ES o sblížování právních předpisů členských států týkajících se strojních zařízení, *změněná* směrnici 98/79/ES. viz také nařízení 2009/180/ES a evropské normy. Nahrazena směrnici Rady 2006/42/ES.

Směrnice Rady 98/24/ES - o bezpečnosti a ochraně zdraví zaměstnanců před riziky spojenými s chemickými činiteli používanými při práci, *čtrnáctá samostatná směrnice ve smyslu článku 16(1) směrnice 89/391/EHS* ve znění směrnice 2007/30/ES. Provedení směrnice viz. "Ostatní dokumenty v EU k BOZP" - "Bezpečnost pracovníků".

Směrnice Rady 95/63/ES - *pozměňující* směrnici 89/655/EHS) o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při používání pracovního zařízení při práci, *druhá samostatná směrnice ve smyslu článku 16(1) směrnice 89/391/EHS*). Zrušena a nahrazena směrnici 2009/104/ES.

Směrnice 93/103/EHS - o minimálních bezpečnostních a zdravotních opatřeních posádek rybářských lodí, *třináctá samostatná směrnice ve smyslu článku 16(1) směrnice 89/391/EHS* změněná směrnici 2007/30/ES, *zpráva Komise KOM(2009)599*

Směrnice 92/104/EHS - o minimálních požadavcích na zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví pracovníků při těžbě nerostných surovin, *dvanáctá samostatná směrnice ve smyslu článku 16(1) směrnice 89/391/EHS* ve znění směrnice 2007/30/ES

Směrnice 92/91/EHS - o minimálních požadavcích na zlepšení pracovní bezpečnosti a ochrany zdraví pracovníků při těžbě nerostných surovin během vrtání, *jedenáctá samostatná*

směrnice ve smyslu článku 16(1) směrnice 89/391/EHS ve znění směrnice 2007/30/ES

Směrnice 92/85/EHS - o zavedení opatření pro podporu zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví pracovníků těhotných, nedávno rodičích nebo kojících, *desátá samostatná směrnice ve smyslu článku 16(1) směrnice 89/391/EHS, změněná směrnicí 2007/30/ES, návrh směrnice KOM(2008) 637, stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/C 277/22, kterou se mění směrnice Rady 92/85/EHS o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň KOM (2008)637 v konečném znění*

Směrnice Rady 92/58/EHS - o minimálních požadavcích na bezpečnostní a/nebo zdravotní značky na pracovišti, *devátá samostatná směrnice ve smyslu článku 16(1) směrnice 89/391/EHS, změněná směrnicí 2007/30/ES, Sdělení Komise KOM(2008) 698*

Směrnice Rady 92/57/EHS - o minimálních bezpečnostních a zdravotních požadavcích, které se musejí dodržovat na dočasných nebo mobilních staveništích, *osmá samostatná směrnice ve smyslu článku 16(1) směrnice 89/391/EHS, změněná směrnicí 2007/30/ES, Sdělení Komise KOM(2008) 698*

Směrnice Rady 90/270/ES - o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci se zobrazovacími jednotkami, *pátá samostatná směrnice ve smyslu článku 16(1) směrnice 89/391/EHS ve znění směrnice 2007/30/ES*

Směrnice Rady 90/269/EHS - o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při ruční manipulaci s břemeny spojenou s rizikem, zejména poškození páteře, pro zaměstnance, *čtvrtá samostatná směrnice ve smyslu článku 16(1) směrnice 89/391/EHS ve znění směrnice 2007/30/ES*

Směrnice 89/686/EHS - o sblížování zákonů týkajících se osobních ochranných prostředků, změněno směrnicemi 93/68/EHS, 93/95/EHS a 96/58/ES, *stanovisko Komise 2009/C 249/01, rozhodnutí Komise 2010/154/EU, 2010/170/EU a 2011/211/EU Příručka pro uplatňování – Horizontální doporučené postupy (v ČJ, aktual. 2010)*

Směrnice Rady 89/656/EHS - o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro používání osobních ochranných prostředků zaměstnanci při práci, *třetí samostatná směrnice ve smyslu článku 16(1) směrnice 89/391/EHS ve znění směrnice 2007/30/ES.*

Směrnice Rady 89/655/EHS - o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro používání pracovního zařízení zaměstnanci při práci, *druhá samostatná směrnice ve smyslu článku 16(1) směrnice 89/391/EHS, změněná směrnicí 95/63/ES, 2001/45/ES a 2007/30/ES, Stanovisko 2007/C 97/06, návrh směrnice KOM(2008) 111. Zrušena a nahrazena směrnicí 2009/104/ES.*

Směrnice Rady 89/654/EHS - o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví na pracovišti, *první samostatná směrnice ve smyslu článku 16(1) směrnice 89/391/EHS ve znění směrnice 2007/30/ES*

Směrnice Rady 83/477/EHS - o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci, změněno směrnicemi 91/382/ES, 98/24/ES, 2003/18/ES a směrnicí 2007/30/ES. Návrh směrnice COM (2009) 71 (*pozměněný návrh COM (2006) 664*). Zrušena a nahrazena směrnicí 2009/148/ES.

<https://osha.europa.eu/fop/czech-republic/cs/legislation/smernice.php>

Pomáháme *spojit zájmy* zaměstnanců
se zájmy zaměstnavatelů

www.SocialniDialog.cz

Projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu
a státního rozpočtu České republiky.

Směrnice z oblasti zákazu diskriminace v zaměstnání

Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ.

Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání.

Viz

Právní informační zdroj - Codexis advokacie, implementované předpisy k § 1 zák.č. 262/2006 Sb., zákoník práce v platném znění

Směrnice z oblasti rovnosti mužů a žen v povolání a zaměstnání

SMĚRNICE RADY 75/117/EHS

týkající se uplatňování zásady stejné odměny za práci pro muže a ženy

SMĚRNICE RADY 76/207/EHS

o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2002/73/ES

kteou se mění směrnice Rady 76/207/EHS o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky

SMĚRNICE RADY 76/207/EHS, úplné znění

o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky, ve znění směrnice 2002/73/ES

SMĚRNICE RADY 79/7/EHS

o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení

SMĚRNICE RADY 86/378/EHS

týkající se rovného zacházení pro muže a ženy v systémech sociálního zabezpečení pracovníků

SMĚRNICE RADY 96/97/ES

kteou se mění směrnice 86/378/EHS o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v systémech sociálního zabezpečení pracovníků

SMĚRNICE RADY 86/378/EHS, úplné znění

týkající se rovného zacházení pro muže a ženy v systémech sociálního zabezpečení pracovníků, ve znění směrnice 96/97/ES

SMĚRNICE RADY 86/613/EHS

týkající se rovného zacházení pro muže a ženy samostatně výdělečně činné

SMĚRNICE RADY 92/85/EHS

týkající se zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných zaměstnankyň

SMĚRNICE RADY 96/34/ES

týkající se rodičovské dovolené, rozšířená směrnicí 97/75/ES

SMĚRNICE RADY 97/80/ES

o důkazním břemenu v případech diskriminace na základě pohlaví, rozšířená směrnicí 98/52/ES

SMĚRNICE RADY 97/81/ES

o Rámcové dohodě o částečném pracovním úvazku uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS

SMĚRNICE RADY 2004/113/ES

ze dne 13. prosince 2004, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/54/ES

zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání (přepřelované znění)

<http://www.mpsv.cz/cs/2500>

Příloha č. 2

Přehled právních předpisů z oblasti ochrany životního prostředí

01 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ - VŠEOBECNĚ

103/2010 Sb., Vyhláška o provedení některých ustanovení zákona o právu na informace o životním prostředí

2/1969 Sb., Zákon o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR (Aktualizované znění)

17/1992 Sb., Zákon o životním prostředí

106/1999 Sb., Zákon o svobodném přístupu k informacím

123/1998 Sb., Zákon o právu na informace o životním prostředí

282/1991 Sb., Zákon o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa

388/1991 Sb., Zákon ČNR o Státním fondu životního prostředí

02 VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

10/1979 Sb., Nařízení vlády České socialistické republiky o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Brdy, Jablunkovsko, Krušné hory, Novohradské hory, Vsetínské vrchy a Žamberk-Králický

23/2011 Sb., Nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 61/2003 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech

40/1978 Sb., Nařízení vlády České socialistické republiky o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Beskydy, Jeseníky, Jizerské hory, Krkonoše, Orlické hory, Šumava a Žďárské vrchy

71/2003 Sb., Nařízení vlády o stanovení povrchových vod vhodných pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů a o zjišťování a hodnocení stavu jakosti těchto vod

85/1981 Sb., Nařízení vlády České socialistické republiky o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Chebská pánev a Slavkovský les, Severočeská křída, Východočeská křída, Polická pánev, Třeboňská pánev a Kvartér řeky Moravy

143/2012 Sb., Nařízení vlády o postupu pro určování znečištění odpadních vod, provádění odečtů množství znečištění a měření objemu vypouštěných odpadních vod do povrchových vod

169/2006 Sb., Nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 71/2003 Sb., o stanovení povrchových vod vhodných pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů a o zjišťování a hodnocení stavu jakosti těchto vod

203/2009 Sb., Nařízení vlády o postupu při zjišťování a uplatňování náhrady škody a postupu při určení její výše v územích určených k řízeným rozlivům povodní

262/2012 Sb., Nařízení vlády o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění nařízení vlády č. 448/2012 Sb

262/2007 Sb., Nařízení vlády o vyhlášení závazné části Plánu hlavních povodí České republiky

416/2010 Sb., Nařízení vlády o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění odpadních vod a náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod podzemních

5/2011 Sb., Vyhláška o vymezení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu podzemních vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu podzemních vod

7/2003 Sb., Vyhláška o vodoprávní evidenci

20/2002 Sb., Vyhláška č. 20/2002 Sb., o způsobu a četnosti měření množství a jakosti vody

24/2011 Sb., Vyhláška o plánech povodí a plánech pro zvládání povodňových rizik

49/2011 Sb., Vyhláška o vymezení útvarů povrchových vod

98/2011 Sb., Vyhláška o způsobu hodnocení stavu útvarů povrchových vod, způsobu hodnocení ekologického potenciálu

silně ovlivněných a umělých útvarů povrchových vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu povrchových vod

123/2012 Sb., Vyhláška o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových

125/2004 Sb., Vyhláška, kterou se stanoví vzor poplatkového hlášení a vzor poplatkového příznání pro účely výpočtu poplatku za odebrané množství podzemní vody

137/1999 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí, kterou se stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení a změny ochranných pásem vodních zdrojů

178/2012 Sb., Vyhláška, kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků

216/2011 Sb., Vyhláška o náležitostech manipulačních řádů a provozních řádů vodních děl

225/2002 Sb., Vyhláška Ministerstva zemědělství o podrobném vymezení staveb k vodohospodářským melioracím pozemků a jejich částí a způsobu a rozsahu péče o ně

236/2002 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území

241/2002 Sb., Vyhláška Ministerstva dopravy a spojů o stanovení vodních nádrží a vodních toků, na kterých je zakázána plavba plavidel se spalovacími motory, a o rozsahu a podmínkách užívání povrchových vod k plavbě

391/2004 Sb., Vyhláška o rozsahu údajů v evidencích stavu povrchových a podzemních vod a o způsobu zpracování, ukládání a předávání těchto údajů do informačních systémů veřejné správy

393/2010 Sb., Vyhláška o oblastech povodí

428/2001 Sb., Vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích)

431/2001 Sb., Vyhláška Ministerstva zemědělství o obsahu vodní bilance, způsobu jejího sestavení a o údajích pro vodní bilanci

432/2001 Sb., Vyhláška Ministerstva zemědělství o dokladech žádosti o rozhodnutí nebo vyjádření a o náležitostech povolení, souhlasů a vyjádření vodoprávního úřadu

450/2005 Sb., Vyhláška o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a o dsraňování jejich škodlivých následků

470/2001 Sb., Vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků

471/2001 Sb., Vyhláška Ministerstva zemědělství o technickobezpečnostním dohledu nad vodními díly

590/2002 Sb., Vyhláška o technických požadavcích pro vodní díla

620/2004 Sb., Vyhláška, kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 432/2001 Sb., o dokladech žádosti o rozhodnutí nebo vyjádření a o náležitostech povolení, souhlasů a vyjádření vodoprávního úřadu, ve znění vyhlášky č. 295/2003 Sb.

254/2001 Sb., Výklad vybraných ustanovení § 30 vodního zákona a souvisejících ustanovení

254/2001 Sb., Výklad poplatkových předpisů

254/2001 Sb., Zákon o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

274/2001 Sb., Zákon o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích)

03 ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

111/2002 Sb., Nařízení vlády, kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů

197/2003 Sb., Nařízení vlády o Plánu odpadového hospodářství České republiky

116/2002 Sb., Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu o způsobu označování vratných zálohovaných obalů

237/2002 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí o podrobnostech způsobu provedení zpětného odběru některých výrobků

294/2005 Sb., Vyhláška o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady

341/2008 Sb., Vyhláška č. 341/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady a o změně vyhlášky č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady (vyhláška o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady)

351/2008 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění pozdějších předpisů

352/2008 Sb., Vyhláška o podrobnostech nakládání s odpady z autovraků, vybraných autovraků, o způsobu vedení jejich evidence a evidence odpadů vznikajících v zařízeních ke sběru a zpracování autovraků a o informačním systému sledování toků vybraných autovraků (o podrobnostech nakládání s autovraky)

353/2008 Sb., Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 237/2002 Sb., o podrobnostech způsobu provedení zpětného odběru některých výrobků, ve znění vyhlášky č. 505/2004 Sb., a vyhláška č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění pozdějších předpisů

374/2008 Sb., Vyhláška č. 374/2008 Sb., o přepravě odpadů a o změně vyhlášky č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpadů, Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů (Katalog odpadů), ve znění pozdějších předpisů

376/2001 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zdravotnictví o hodnocení nebezpečných vlastností

odpadů

381/2001 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí, kterou se stanoví Katalog odpadů, Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů (Katalog odpadů)

382/2001 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě

383/2001 Sb., Vyhláška o bateriích a akumulátorech a o změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady

384/2001 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí o nakládání s polychlorovanými bifenylly, polychlorovanými terfenylly, monometyltetrachlorodifenylmetanem, monometyldichlorodifenylmetanem, monometyldibromdifenylmetanem a veškerými směsmi obsahujícími kteroukoliv z těchto látek v koncentraci větší než 60 mg/kg (o nakládání s PCB)

641/2004 Sb., Vyhláška MŽP o rozsahu a způsobu vedení evidence obalů a ohlašování údajů z této evidence

56/2001 Sb., Zákon o č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění zákona č. 307/1999 Sb.

185/2001 Sb., Zákon o odpadech a o změně některých dalších zákonů

477/2001 Sb., Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech) - úplné znění

04 OCHRANA OVZDUŠÍ

312/2012 Sb., Vyhláška o stanovení požadavků na kvalitu paliv používaných pro vnitrozemská a námořní plavidla z hlediska ochrany ovzduší

330/2012 Sb., Vyhláška o způsobu posuzování a vyhodnocení úrovně znečištění, rozsahu informování veřejnosti o úrovni znečištění a při smogových situacích

201/2012 Sb., Zákon o ochraně ovzduší

05 OCHRANA PŘÍRODY

17/2004 Sb., Nařízení vlády o pravidlech pro poskytování dotací provozovatelům zoologických zahrad

19/2005 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Boletice

20/2005 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Broumovsko

21/2005 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Bzenecká Doubrava - Strážnické Pomoraví

22/2005 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Hostýnské vrchy

23/2005 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Litovelské Pomoraví

24/2005 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Novodomské rašeliniště - Kovářská

25/2005 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Poodří

26/2005 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Soutok - Tvrdonicko

27/2005 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Střední nádrž vodního díla Nové mlýny

28/2005 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Východní Krušné hory

51/2005 Sb., Nařízení vlády, kterým se stanoví druhy a počet ptáků, pro které se vymezují ptačí oblasti

70/2005 Sb., Nařízení vlády, kterým se vyhlašuje Chráněná krajinná oblast Český les

132/05 Sb., Nařízení vlády, kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit

163/1991 Sb., Nařízení vlády, kterým se zřizuje Národní park Šumava a stanoví podmínky jeho ochrany

164/1991 Sb., Nařízení vlády, kterým se zřizuje Národní park Podyjí a stanoví podmínky jeho ochrany

165/1991 Sb., Nařízení vlády, kterým se zřizuje Krkonošský národní park a stanoví podmínky jeho ochrany

165/2007 Sb., Nařízení vlády, o vymezení Ptačí oblasti Heřmanský stav - Odra - Poolší

508/2002 Sb., Nařízení vlády, kterým se vyhlašuje Chráněná krajinná oblast Český ráj

530/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Nádrž vodního díla Nechanice

531/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Žehuňský rybník - Obora Kněžičky

532/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Orlické Záhoří

533/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Libavá

534/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Podyjí

535/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Řežabinec

598/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Českolipsko - Dokeské pískovce a mokřady

- 599/2004 Sb.**, Návrh nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Jeseníky
600/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Krkonoše
601/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Lednické rybníky
602/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Novohradské hory
603/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Jaroslavické rybníky
604/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Hovoransko - Čejkovicko
605/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Jizerské hory
606/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Rožďalovické rybníky
607/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Údolí Otavy a Vltavy
608/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Bohdanečský rybník
609/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Hlubocké obory
679/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Komárov
680/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Třeboňsko
681/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Šumava
682/2004 Sb., Nařízení vlády č. 682/2004 Sb., kterým se vymezuje Ptačí oblast Pálava
683/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Labské pískovce
684/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Křivoklátsko
685/2004 Sb., Návrh nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Králický Sněžník
686/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Horní Vsacko
687/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Beskydy
688/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se vymezuje Ptačí oblast Doupovské hory
6/1991 Sb., Vyhláška, kterou se mění vyhláška Ministerstva životního prostředí České republiky č. 6/1991 Sb., o zřízení státních přírodních rezervací Borek u Velhartic, Čtyři palice, Králický Sněžník, Rejvíz, V rašelinách a jejich ochranných pásem a o zřízení státních přírodních rezervací Bukové kopce, Holina, Kokšín, Lopata, Lípa, Trhanské skály, Habrová seč, Žákova hora, Praděd, Suchý vrch a Jelení bučina, ve znění pozdějších předpisů
17/1997 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí, kterou se vyhlašuje národní přírodní rezervace Ransko a stanoví její bližší ochranné podmínky
23/2009 Sb. 24/2009 Sb. 25/2009 Sb. 26/2009 Sb. 27/2009 Sb. 28/2009 Sb., Vyhláška o vyhlášení Národních přírodních rezervací Novozámecký rybník, Peklo, Swamp, Dářko, Klokočka, Boubínský prales a stanovení jejich bližších ochranných podmínek a vyhláška č. 395/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů
46/2010 Sb., Vyhláška o příslušnosti správ národních parků a správ chráněných krajinných oblastí k výkonu státní správy ve správních obvodech tvořených národními přírodními rezervacemi, národními přírodními památkami a jejich ochrannými pásmy
60/2008 Sb., Vyhláška č. 60/2008 Sb., o plánech péče, označování a evidenci území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a o změně vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, (vyhláška o plánech péče, označování a evidenci chráněných území)
72/2008 Sb. 73/2008 Sb. 74/2008 Sb., Vyhláška o vyhlášení Národních přírodních rezervací Drbákov - Albertovy skály, Habrůvecká bučina, Hádecká planinka a stanovení jejich bližších ochranných podmínek a vyhláška č. 395/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů
81/1998 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí, kterou se vyhlašuje přírodní památka Na Plachtě 2 a stanoví její bližší ochranné podmínky
85/2000 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí, kterou se vyhlašuje národní přírodní rezervace Mazák a stanoví její ochranné pásmo a bližší ochranné podmínky a kterou se mění vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, a výnos Ministerstva kultury České socialistické republiky č. j. 14.200/88-SÚOP ze dne 29. listopadu 1988 (reg. v částce 49/1988 Sb.)
93/2008 Sb., Vyhláška, o vyhlášení Národní přírodní památky Prameniště Blanice a stanovení jejich bližších ochranných podmínek
95/2007 Sb., Vyhláška, o vyhlášení Národní přírodní rezervace Adršpaško-teplické skály a stanovení jejich bližších ochranných podmínek
105/1997 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí, kterou se vyhlašuje národní přírodní rezervace Vývěry Punkvy a stanoví její bližší ochranné podmínky
105/2003 Sb., Vyhláška o vyhlášení Národní přírodní památky Zbrašovské aragonitové jeskyně a stanovení bližších podmínek jejich ochrany
107/2010 Sb. 108/2010 Sb. 109/2010 Sb., Vyhláška o vyhlášení Národní přírodní rezervace Bílá Strž, Velká Niva a vyhláška o vyhlášení Národní přírodní památky Rečkov a stanovení jejich bližších ochranných podmínek
116/2004 Sb., Vyhláška MŽP, kterou se vyhlašuje Národní přírodní rezervace Býčí skála a stanoví její bližší ochranné podmínky a kterou se mění vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 105/1997 Sb., kterou se vyhlašuje Národní přírodní rezervace Vývěry Punkvy a stanoví její bližší ochranné podmínky
118/2002 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí o vymezení zón ochrany přírody Národního parku České Švýcarsko
142/2007 Sb., Vyhláška, o vyhlášení Národní přírodní památky Bílichovské údolí a stanovení jejich bližších ochranných podmínek

- 143/2007 Sb.**, Vyhláška, o vyhlášení Národní přírodní památky Semínský přesyp a stanovení jejich bližších ochranných podmínek
- 144/2007 Sb.**, Vyhláška, o vyhlášení Národní přírodní památky Svatošské skály a stanovení jejich bližších ochranných podmínek
- 146/2005 Sb.**, Vyhláška o vyhlášení Národní přírodní památky Kalendář věků, stanovení jejich bližších ochranných podmínek a jejího ochranného pásma
- 152/2006 Sb.**, Vyhláška, o odchylném postupu při ochraně ptáků a výjimce ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných druhů ptáků pro jejich značení
- 155/1991 Sb.**, Vyhláška MŽP o zřízení chráněné krajinné oblasti Poodří
- 156/1991 Sb.**, Vyhláška MŽP o zřízení chráněné krajinné oblasti Železné hory
- 157/1991 Sb.**, Vyhláška MŽP o zřízení chráněné krajinné oblasti Broumovsko
- 165/2005 Sb.**, Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 105/2003 Sb. o vyhlášení Národní přírodní památky Zbrašovské aragonitové jeskyně a stanovení bližších podmínek její ochrany, a vyhláška č. 236/1999 Sb., kterou se vyhláší Národní přírodní památka Bozkovské dolomitové jeskyně a stanoví její bližší ochranné podmínky
- 166/2005 Sb.**, Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s vytvářením soustavy NATURA 2000
- 183/2005 Sb.**, Vyhláška o vyhlášení Národní přírodní rezervace Krumlovsko-rokytenské slepence a stanovení jejich bližších ochranných podmínek
- 184/2005 Sb.**, Vyhláška o vyhlášení Národní přírodní památky Letiště Letňany a stanovení jejich bližších ochranných podmínek
- 185/2005 Sb.**, Vyhláška o změně vyhlášky č. 573/2004 Sb., kterou se vyhláší Národní přírodní památka Hojná voda a stanoví její bližší ochranné podmínky a kterou se mění vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- 192/2000 Sb.**, Vyhláška Ministerstva životního prostředí, kterou se vyhláší národní přírodní rezervace Čerchovské hvozdy a stanoví její ochranné pásmo a bližší ochranné podmínky
- 197/1989 Sb.**, Vyhláška Ministerstva kultury České socialistické republiky o zřízení chráněné krajinné oblasti Blanský les
- 218/2004 Sb.**, Vyhláška o vyhlášení Národní přírodní památky Prameniště Blanice a stanovení jejich bližších ochranných podmínek
- 227/2004 Sb.**, Vyhláška MŽP, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy)
- 236/1999 Sb.**, Vyhláška Ministerstva životního prostředí, kterou se vyhláší národní přírodní památka Bozkovské dolomitové jeskyně a stanoví její bližší ochranné podmínky
- 236/1999 Sb.**, Vyhláška, kterou se vyhláší národní přírodní památka Bozkovské dolomitové jeskyně a stanoví její bližší ochranné podmínky
- 258/2009 Sb.**, Vyhláška, o vyhlášení Národní přírodní rezervace Broumovské stěny a stanovení jejich bližších ochranných podmínek
- 259/2009 Sb.**, Vyhláška, o vyhlášení Národní přírodní rezervace Velký a Malý Bezděz a stanovení jejich bližších ochranných podmínek
- 260/2009 Sb.**, Vyhláška, o vyhlášení Národní přírodní památky Polické stěny a stanovení jejich bližších ochranných podmínek
- 261/2009 Sb.**, Vyhláška, o vyhlášení Národní přírodní památky Javorový vrch a stanovení jejich bližších ochranných podmínek
- 264/2007 Sb.**, Vyhláška, kterou se vyhláší Národní přírodní rezervace Javorina a stanoví její bližší ochranné podmínky
- 265/2007 Sb.**, Vyhláška, kterou se vyhláší Národní přírodní rezervace Žebračka a stanoví její bližší ochranné podmínky
- 294/2006 Sb.**, Vyhláška, o odchylném postupu pro usmrcování špačka obecného
- 300/2007 Sb.**, Vyhláška, o vyhlášení Národní přírodní památky Kopicácký rybník a stanovení jejich bližších ochranných podmínek
- 316/2009 Sb.**, Vyhláška, o držení živočichů dočasně nebo trvale neschopných přežít ve volné přírodě a o péči o tyto živočichy v záchraných stanicích (vyhláška o handicapovaných živočíchích)
- 325/2010 Sb. 326/2010 Sb. 327/2010 Sb.**, Vyhláška o vyhlášení Národní přírodní rezervace Černé a Čertovo jezero, vyhláška o vyhlášení Národní přírodní památky Chýnovská jeskyně, vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 260/2009 Sb., o vyhlášení Národní přírodní památky Polické stěny a stanovení jejich bližších ochranných podmínek.
- 355/2006 Sb.**, Vyhláška, kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením lesního hospodaření, vzor a náležitosti uplatnění nároku
- 360/2000 Sb.**, Vyhláška Ministerstva životního prostředí o stanovení způsobu výpočtu výše náhrady škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy na vymezených domestikovaných zvířatech, psech sloužících k jejich hlídání, rybách, včelstvech, včelařském zařízení, nesklizených polních plodinách a na lesních porostech
- 381/2004 Sb.**, Vyhláška MŽP, kterou se vyhláší Národní přírodní rezervace Žofínský prales, stanoví její bližší ochranné podmínky a ochranné pásmo a kterou se mění vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- 395/1992 Sb.**, Vyhláška MŽP, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- 422/2001 Sb.**, Vyhláška Ministerstva životního prostředí o vymezení zón ochrany přírody Chráněné krajinné oblasti Šumava
- 424/2006 Sb.**, Vyhláška č. 424/2006 Sb., o vyhlášení Národní přírodní rezervace Kněžičky a stanovení jejich bližších ochranných podmínek
- 432/2005 Sb.**, Vyhláška č. 432/2005 Sb., kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením zemědělského hospodaření, vzor a náležitosti uplatnění nároku

- 451/2005 Sb.**, Vyhláška č. 451/2005 Sb., kterou se vyhláší Národní přírodní rezervace Bohdanečský rybník a stanoví její bližší ochranné podmínky
- 454/2004 Sb.**, Vyhláška MŽP o vyhlášení Národní přírodní památky Miroslavské kopce a stanovení jejích bližších ochranných podmínek
- 454/2004 Sb.**, Vyhláška č. 454/2004 Sb., o vyhlášení Národní přírodní památky Miroslavské kopce a stanovení jejích bližších ochranných podmínek
- 464/1990 Sb.**, Vyhláška MŽP o zřízení chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví
- 468/2004 Sb.**, Vyhláška MŽP o autorizovaných osobách podle zákona o ochraně přírody a krajiny
- 488/2004 Sb.**, Vyhláška o vymezení zón ochrany přírody Chráněné krajinné oblasti Český ráj
- 543/2006 Sb.**, Vyhláška č. 543/2006 Sb., o vyhlášení Národní přírodní památky Skalická Morávka a stanovení jejích bližších ochranných podmínek
- 573/2004 Sb.**, Vyhláška, kterou se vyhláší Národní přírodní památka Hojná voda a stanoví její bližší ochranné podmínky a kterou se mění vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- 574/2004 Sb.**, Vyhláška, kterou se vyhláší Národní přírodní rezervace Čertova stěna - Luč a stanoví její bližší ochranné podmínky a kterou se mění vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- 667/2004 Sb.**, Vyhláška, kterou se stanoví obsah a rozsah dokumentace jeskyní
- 100/2004 Sb.**, Zákon o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy)
- 114/1992 Sb.**, Zákon o ochraně přírody a krajiny
- 115/2000 Sb.**, Zákon o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy
- 161/1999 Sb.**, Zákon 161/1999 kterým se vyhláší Národní park České Švýcarsko, a mění se zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- 162/2003 Sb.**, Zákon o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách)

06 OCHRANA PŮDNÍHO FONDU A LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

- 13/1994 Sb.**, Vyhláška Ministerstva životního prostředí, kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu
- 48/2011 Sb.**, Vyhláška o stanovení tříd ochrany
- 55/1999 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zemědělství o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích
- 77/1996 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zemědělství o náležitostech žádosti o odnětí nebo omezení a podrobnostech o ochraně pozemků určených k plnění funkcí lesa
- 78/1996 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zemědělství o stanovení pásem ohrožení lesů pod vlivem imisí
- 79/1996 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zemědělství o služebních stejnokrojích zaměstnanců orgánů státní správy lesů a o jejich označení
- 80/1996 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zemědělství o pravidlech poskytování podpory na výsadbu minimálního podílu melioračních a zpevňujících dřevin a o poskytování náhrad zvýšených nákladů
- 81/1996 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zemědělství o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na produkčních funkcích lesa
- 82/1996 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zemědělství o genetické klasifikaci, obnově lesa, zalesňování a o evidenci při nakládání se semeny a sazenicemi lesních dřevin
- 83/1996 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zemědělství o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů
- 84/1996 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zemědělství o lesním hospodářském plánování
- 100/1996 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se stanoví náležitosti žádosti o udělení licence v lesním hospodářství a podrobnosti o udělování licencí v lesním hospodářství
- 101/1996 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže
- 219/1998 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zemědělství o způsobu výpočtu nákladů na činnost odborného lesního hospodáře v případech, kdy jeho činnost hradí stát
- 257/2009 Sb.**, Vyhláška č. 257/2009 Sb., o používání sedimentů na zemědělské půdě.
- 149/2003 Sb.**, Zákon o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnický významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a k zalesňování, a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin)
- 289/1995 Sb.**, Zákon Parlamentu České republiky o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon),
- 334/1992 Sb.**, Zákon České národní rady o ochraně zemědělského půdního fondu

07 GEOLOGIE A HORNICTVÍ

- 295/2011, Nařízení vlády o způsobu hodnocení rizik ekologické újmy a bližších podmínkách finančního zajištění
- 15/1995 Sb., Vyhláška Českého báňského úřadu o oprávnění k hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem, jakož i k projektování objektů a zařízení, které jsou součástí těchto činností
- 17/2009 Sb., Vyhláška o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě
- 18/2009 Sb., Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 369/2004 Sb., o projektování, provádění a vyhodnocování geologických prací, oznamování rizikových geofaktorů a o postupu při výpočtu zásob výhradních ložisek
- 52/1997 Sb., Vyhláška Českého báňského úřadu, kterou se stanoví požadavky k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu při likvidaci hlavních důlních děl
- 104/1988 Sb., Vyhláška Českého báňského úřadu o racionálním využívání výhradních ložisek, o povolování a ohlašování hornické činnosti a ohlašování činnosti prováděné hornickým způsobem
- 172/1992 Sb., Vyhláška Českého báňského úřadu o dobývacích prostorech
- 175/1992 Sb., Vyhláška Českého báňského úřadu o podmínkách využívání ložisek nevyhrazených nerostů
- 206/2001 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí o osvědčení odborné způsobilosti projektovat, provádět a vyhodnocovat geologické práce
- 282/2001 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí o evidenci geologických prací
- 340/1992 Sb., Vyhláška Českého báňského úřadu o požadavcích na kvalifikaci a odbornou způsobilost a o ověřování odborné způsobilosti pracovníků k hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem a o změně některých předpisů vydaných Českým báňským úřadem k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu při hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem
- 363/1992 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí České republiky o zjišťování starých důlních děl a vedení jejich registru
- 364/1992 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí České republiky o chráněných ložiskových územích
- 368/2004 Sb., Vyhláška o geologické dokumentaci
- 369/2004 Sb., Vyhláška o projektování, provádění a vyhodnocování geologických prací, oznamování rizikových geofaktorů a o postupu při výpočtu zásob výhradních ložisek
- 415/1991 Sb., Vyhláška Českého báňského úřadu o konstrukci, vypracování dokumentace a stanovení ochranných pilířů, celíků a pásem pro ochranu důlních a povrchových objektů
- 435/1992 Sb., Vyhláška Českého báňského úřadu o důlně měřické dokumentaci při hornické činnosti a některých činnostech prováděných hornickým způsobem
- 497/1992 Sb., Vyhláška Ministerstva pro hospodářskou politiku a rozvoj České republiky o evidenci zásob výhradních ložisek nerostů
- 617/1992 Sb., Vyhláška Ministerstva hospodářství České republiky o podrobnostech placení úhrad z dobývacích prostorů a z vydobytých vyhrazených nerostů
- 44/1988 Sb., Zákon Federálního shromáždění o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon)
- 61/1988 Sb., Zákon České národní rady o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě
- 62/1988 Sb., Zákon o geologických pracích
- 167/2008 Sb., Zákon o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů

08 POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

- 353/2004 Sb., Vyhláška, kterou se stanoví bližší podmínky osvědčení o odborné způsobilosti pro oblast posuzování vlivů na veřejné zdraví, postup při jejich ověřování a postup při udělování a odnímání osvědčení
- 457/2001 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí o odborné způsobilosti a o úpravě některých dalších otázek souvisejících s posuzováním vlivů na životní prostředí
- 100/2001 Sb., Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění zákona č. 93/2004 Sb., zákona č. 163/2006 Sb. a zákona č. 186/2006 Sb.

09 PREVENCE ZÁVAŽNÝCH HAVÁRIÍ

- 254/2006 Sb., Nařízení vlády o kontrole nebezpečných látek
- 452/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se stanoví způsob hodnocení bezpečnostního programu prevence závažné havárie a bezpečnostní zprávy, obsah ročního plánu kontrol, postup při provádění kontroly, obsah informace a obsah výsledné zprávy o kontrole

7/2000 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí, kterou se stanoví rozsah a způsob zpracování hlášení o závažné havárii a konečné zprávy o vzniku a následcích závažné havárie
255/2006 Sb., Vyhláška o rozsahu a způsobu zpracování hlášení o závažné havárii a konečné zprávy o vzniku a dopadech závažné havárie
256/2006 Sb., Vyhláška o podrobnostech systému prevence závažných havárií
366/2004 Sb., Vyhláška o některých podrobnostech systému prevence závažných havárií

59/2006 Sb., Zákon o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií)
82/2004 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů (zákon o prevenci závažných havárií)
353/1999 Sb., Zákon o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií) ve znění zákona 258/2000 Sb.

10 GENETICKY MODIFIKOVANÉ ORGANISMY

78/2004 Sb., Zákon o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty
346/2005 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty

11 INTEGROVANÁ PREVENCE ZNEČIŠŤOVÁNÍ

63/2003 Sb., Nařízení vlády o způsobu a rozsahu zabezpečení systému výměny informací o nejlepších dostupných technikách
554/2002 Sb., Vyhláška, kterou se stanoví vzor žádosti o vydání integrovaného povolení, rozsah a způsob jejího vyplnění
25/2008 Sb., Úplné znění zákona č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů
76/2002 Sb., Zákon o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci)
145/2008 Sb., Nařízení vlády č. 45/2008 Sb., kterým se stanoví seznam znečišťujících látek a prahových hodnot a údaje požadované pro ohlašování do integrovaného registru znečišťování životního prostředí
222/2006 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
437/2004 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci), ve znění zákona č. 521/2002 Sb., a zákon č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách
444/2005 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
521/2002 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci) a zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší)
695/2004 Sb., Úplné znění zákona č. 695/2004 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a o změně některých zákonů, ve znění zákonů č. 212/2006 Sb. a č. 315/2008 Sb.

12 ENERGETIKA

5/2007 Sb., Vyhláška, kterou se mění vyhláška 482/2005 Sb., o stanovení druhů, způsobů využití a parametrů biomasy při podpoře výroby elektřiny z biomasy
453/2008 Sb., Vyhláška č. 453/2008 Sb., o stanovení druhů, způsobů využití a parametrů biomasy při podpoře výroby elektřiny z biomasy
180/2005 Sb., Zákon o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a o změně některých zákonů (zákon o podpoře využívání obnovitelných zdrojů)
359/2003 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření s energií

13 HLUK

9/2002 Sb., Nařízení vlády, kterým se stanoví technické požadavky na výrobky z hlediska hluku

342/2003 Sb., Nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 9/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na výrobky z hlediska emisí hluku

14 OCHRANA KLIMATU

383/2012 Sb., Zákon o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů

15 EKOLOGICKÁ ÚJMA

295/2011 Sb., Nařízení vlády o způsobu hodnocení rizik ekologické újmy a bližších podmínkách finančního zajištění

167/2008 Sb., Zákon o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů

16 CHEMICKÉ LÁTKY

162/2012 Sb., Vyhláška o tvorbě názvu nebezpečné látky v označení nebezpečné směsi

163/2012 Sb., Vyhláška o zásadách správné laboratorní praxe

402/2011 Sb., Vyhláška o hodnocení nebezpečných vlastností chemických látek a chemických směsí a balení a označování nebezpečných chemických směsí

350/2011 Sb., Zákon o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů (chemický zákon)

8. Literatura a dokumenty

a) Knižní literatura

Boguszak, J., Čapek, J., Gerloch, A. Teorie práva. 2. vydání. Praha: ASPI, 2004.

Dědič, J., Čech, P. Evropské právo společností. 1. vydání. Praha: Polygon, 2004.

Dědič, J., Čech, P. Obchodní právo po vstupu do EU. 2. vydání. Praha: BOOVA POLYGON, 2006

Fenyk, J., Smejkal, L. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2012.

Forejtová, M., Tronečková, M. Evropské právo v právní praxi. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011.

Gerloch, A. Teorie práva. 5. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009.

Harvánek, J. a kol. Teorie práva. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008.

Jelínek, J. Současná trestní politika. In Jelínek, J., Gřivna, T. a kol. Poškozený a oběť trestného činu z trestněprávního a kriminologického pohledu. Praha: Leges, 2012.

Jelínek, J. a kol. Trestní právo hmotné. 2. vydání. Praha: Leges, 2010.

Knapp, V. Teorie práva. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995.

Knapp, V. a kol. Tvorba práva a její současné problémy. Praha: Linde, 1998.

Král, R. Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006.

Mejstřík, M. Rámec strategie konkurenceschopnosti. 1. vydání. Praha: Úřad vlády, Národní ekonomická rada vlády 2011.

Novotný, O., Vanduchová, M., Šámal, P. a kol. Trestní právo hmotné I. Obecná část. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2010.

Pelc, V. Pojem obecného zájmu u trestných činů přijetí úplatku a podplácení. Sborník z konference Dny práva 2011. Brno: Masarykova univerzita, 2012.

Pelikánová, I. Obchodní právo. Obligační právo – komparativní rozbor. 4. díl. Praha: ASPI, 2009.

Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. 2. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

b) Periodika

Cvrček, F. Legisvakance v české legislativní praxi. Právník, č. 7/2001, str. 690–702.

Právní rozhledy č. 2/2013, Pravidelná příloha – legislativa, 25. ledna 2013, str. I–IV.

Právní rádce, č. 12/2012, str. 3, úvodní text „O legislativních smršťích“.

Troniček, J. Kdo vás lustroval? Vnitro pošle půl miliónu odpovědí. Deník Právo ze dne 6. 3. 2013, str. 3

c) Internetové zdroje

<http://www.epravo.cz/top/clanky/prukaz-energeticke-narocnosti-budovy-aneb-dalsi-komplikace-pri-nakladani-s-nemovitosti-88309.html>

<http://www.euractiv.cz/print-version/clanek/nova-pravidla-ria-budi-mezi-podnikateli-v-cr-ocekavani-009638>

<http://jinepravo.blogspot.cz/2012/04/hodnoceni-dopadu-v-legislativnim.html>

<http://www.klaus.cz/clanky/3156>

<http://www.komora-khk.cz/index.php/component/content/article/51-zpravodaj-hk-cr/156-administrativni-zatez-a-omezeny-pristup-k-rizikovemu-kapitalu.html>

<http://mafidis-archiv.mafidis-plus.info/index.php?id=288&lang=CZ>

<http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Pro-media/Tiskove-zpravy/2012/Novela-Stavebniho-zakona-prinasi-predevsim-zjednod>

<http://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-a-snizovani-administrativni-zateze.aspx>

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/legislativni-proces.html>

http://www.mzp.cz/__c1256e7000424ac6.nsf/Categories?OpenView&Start=11.3.5&ExpandView

<http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/tiskovezpravy/Novela-stavebniho-zakona-plati-teprve-od-ledna-odbornici-jiz-nyni-upozornuji-na-radu-rizik-264105>

<http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=1002>

http://www.rozhlas.cz/brno/zpravodajstvi/_zprava/mali-vinari-kritizuji-novelu-stavebniho-zakona-poplatky-se-nekolikanasobne-zvedly--1168659

<http://www.spcr.cz/ankety/dotaznik-ke-snizovani-administrativni-zateze-pro-exportery>

http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/932ddcaf-cbe0-4634-abcf-141fa3947ee9/03_Doporuceni_zjednoduseni_III_932ddcaf-cbe0-4634-abcf-141fa3947ee9.pdf

<http://www.student.cz/files/dokumenty/tiskove-zpravy/tiskova-zprava-mpsv-3.4.2012.pdf>

http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2005/2005-03/30_zakon.pdf

<http://www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/ria/pracovni-komise/komise-pro-hodnoceni-dopadu-regulace-89151/>

<http://www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/ria/uvod-87615/>

<http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/petr-mlsna/tiskove-zpravy/tiskova-zprava-k-posledni-novelizaci-legislativnich-pravidel-vlady-102288/>

<http://www.zelenausporam.cz/clanek/193/1156/studie-eu-obytne-budovy-tvori-40-celkove-spotreby-energie/>

<http://www.zivotnapadum.cz/novinka/administrativni-zatez-podnikatelu-skutecne-klesla.html>

d) Použité vnitrostátní právní předpisy

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR.

Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon).

Zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií.

Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti.

Zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích.

Zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

Zákon č. 458/2011 Sb., o změně zákonů související se zřízením jednoho inkasního místa.

Zákon č. 1/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

Zákon č. 318/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 350/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony.

Zákon č. 47/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění zákona č. 167/2012 Sb.

e) Jiné dokumenty

Brádrlerová, L. Možnosti změn agenturního zaměstnávání v České republice. 2012. Dostupné z: http://www.socialnidialog.cz/images/stories/Analyzy/Agenturni_zamestnavani-final.pdf.

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ. *Sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů*. SEK (2007) 84, SEK (2007) 85, Brusel, 24. 1. 2007.

Legislativní pravidla vlády.

Mejstřík, M. Jak zlepšit kvalitu hodnocení dopadů regulace (RIA). Prezentace pro mezinárodní konferenci Regulatory Impact Assessment (RIA) in the Czech Republic and Other OECD Countries konanou dne 1. 6. 2012 v Praze.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodika určování velikosti a původu administrativní zátěže podnikatelů*. Verze 1.2, č.j. ORR-105/2007, Praha, 2. 2. 2007

MINISTERSTVO VNITRA (odbor reformy regulace a kvality veřejné správy). Strategie zlepšování regulace 2007–2013. Pracovní verze – prosinec 2006. Podkladový materiál.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Zpráva o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do 31. 12. 2010. Celkový přehled.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Zpráva o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do 31. 12. 2011. Celkový přehled.

Mlsna, P. RIA v České republice. Prezentace Úřadu vlády České republiky. 2012.

Nález Ústavního soudu ze dne 12. 3. 2008, publikovaný pod č. 116/2008 Sb.

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 25. 11. 2003, sp. zn. I. ÚS 558/01, publikovaný pod č. 136/2003 Sb. n. a u. ÚS.

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 4/04, publikovaný pod č. 42/2004 Sb. n. a u. ÚS.

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 29. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 469/02, publikovaný pod č. 61/2004 Sb. n. a u. ÚS.

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 22. 12. 2004, sp. zn. II. ÚS 372/03, publikovaný pod č. 196/2004 Sb. n. a u. ÚS.

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. I. ÚS 69/06, publikovaný pod č. 186/2006 Sb. n. a u. ÚS.

Návrh poslanců na změnu trestního zákoníku (sněmovní tisk č. 912).

Návrh zákona o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva hmotného a dalších souvisejících změnách předložený Ministerstvem financí (č. j. předkladatele: MF-111891/2012/32).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu R 5/2001-II

Study on the Energy Savings Potentials in EU Member States, Candidate Countries and EEA Countries.

Úřad vlády ČR. Výroční zpráva Komise RIA za rok 2012.

Usnesení vlády č. 421 ze dne 13. 4. 2005, kterým byly schváleny Akční plán snižování administrativní zátěže podnikatelů a Metodika určování velikosti a původu administrativní zátěže podnikatelů.

Usnesení vlády České republiky ze dne 27. dubna 2010 č. 308 ke Zprávě o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do roku 2010.